שנה 36 מספר 1848 המחיר 2.25 ל"י כ"ח שבט תשל"ג, 31.1.73

העולם הזה

מוות במדריד - פיצוץ בניקוסיה

שלב חדש בעימות הישראלי - פלסטיני: טרור אישי בכל העולם

אהרון יריב

מלחמת הסוכנים החשאיים

קורא יקר,

בראשית שנות ה־50, הגיע לארץ כתב של שבועון החדשות הגרמני דר שפיגל כדי לסקר את החיים הפוליטיים בישראל. אותן שנים היה העולם הזה נתון במערכה פוליטית נגד נערי החצר של דוד בן־גוריון, שהשתעשעו בתקוות ובתוכניות לתפיסת השלטון במדינה בדרכים שונות.

המשטר מצידו לא נשאר אדיש לגילויי עתון זה, שעוררו סערות ציבוריות. כל האמצעים היו כשרים כדי לחסלו. לצורך זה אף הופעלו שירותי־הבטחון של המדינה, כפי שהודה לאחר־מכן מי שעמד בראשם, איסר הראל.

אותו כתב גרמני של הדר שפיגל, שדיווח לעתונו על המערכה הנטושה בין המשטר בישראל לבין העולם הזה, עמד על דמיון מפליא בין העולם הזה לבין שבועונו הוא, שאותה שעה ניהל בגרמניה המערבית מערכה עתונאית דומה נגד הבטחוניסטים של גרמניה, ונרדף אף הוא בידי קונראד אדנאואר ופרנץ יוזף שטראוס.

מו״ל־עורך אוגשטיין בבונדסטאג הגרמני* לכנסת ובחזרה

כאשר דיווח אותו כתב לעתונו על מה שמתחולל סביב העולם הזה, התגלתה עובדה פיקנטית. הסתבר כי רודולף אוגשטיין, מייסדו, מוציאו לאור ועורכו הראשי של דר שפיגל, למד בשעתו, בכתה ג׳ של בית־הספר היסודי, באותה כיתה עם אורי אבנרי, בהנובר שבגרמניה. היה זה אוגשטיין עצמו שגילה פרט זה. הוא זכר את אבנרי משום שהיה התלמיד היהודי היחיד בכיתתו. כך חודשו יחסים שנותקו במשך קרוב ל־25 שנה.

עורך של שבועון חדשות אירופאי נוסף, שנרדף על־ידי המשטר במדינתו בעקבות המאבקים הפוליטיים־עתונאיים שלו, היה ז׳אן ז׳ק סרבן־שריבר, עורך ל׳אקספרס הפאריסאי. שריבר לא היה, כמובן, בן כיתתם של אוגשטיין ואבנרי. מה שאיחד את השלושה היה השימוש בשבועון חדשות כאמצעי למאבק פוליטי. בשעתו אף התנהלה מעין תחרות הומוריסטית בין השלושה, מי מהם נרדף יותר על־ידי השלטון בארצו.

עורכו הראשי של העולם הזה היה הראשון מבין השלושה שהרחיב את מעגל הפעילות הפוליטית שלו ועבר לזירה הפרלמנטרית. בעקבותיו הלך סרבן שריבר, שבמערכת בחירות אשר היכתה גלים בצרפת, נבחר בעיר ננסי כציר הסינאט הצרפתי. אוגשטיין היה האחרון בחבורה שהלך בדרך זו. בבחירות האחרונות בגרמניה הוא נבחר לבונדסטאג המערב גרמני ברשימת המועמדים של הפ.ד.פ., המפלגה הליברלית שהיא שותף זוטר בקואליציה של וילי ברנדט.

ההבדל בין אבנרי לאחרים היה כמובן בכך שהם הצטרפו למפלגות קיימות, בעוד שאבנרי נבחר כראש רשימה עצמאית שהיתה קשורה קשר ישיר לשבועון שערך.

כאשר נבחר אוגשטיין לכנסת הגרמנית הוא היה כבר במעמד של מו״ל, כשהעורך הראשי של דר שפיגל הוא גינטר גאוס, איש המפלגה הסוציאל־דמוקרטית של וילי ברנדט, שתמך בקנצלר ובמדיניות המזרחית שלו. כאשר ניצח ברנדט בבחירות האחרונות, פשטו שמועות שהוא עומד למנות את גאוס כדובר הממשלה. לכך התנגד אוגשטיין והמינוי לא יצא לפועל בסופו של דבר.

לאחרונה נודע שברנדט מינה את גאוס כנציג ממשלת גרמניה המערבית בברלין המזרחית, בעקבות ההסכם שהושג בין שתי הגרמניות, שדר שפיגל היה אחד הטוענים העיקריים לטובתו.

אוגשטיין, שהשבועות המעטים בבונדסטאג לימדוהו שלחבר־כנסת במפלגה גדולה יש מעט מאוד אפשרויות בפרלמנט, הסיק את המסקנה. הוא התפטר מהבונדסטאג, חזר לערוך את דר שפיגל, כשהוא טוען שאחרי שלקחו לו את העורך הראשי, חייב מישהו לערוך את שבועונו. יש אומרים כי התפטר משום שהתאכזב מהבונדסטאג ומאפשרויות לפעולה עצמאית שלו שם.

כך נפרץ שוב המעגל שכאילו נסגר. העולם הזה מוסיף להיות תופעה יוצאת־דופן גם בתחום הצר של שבועון חדשות פוליטי לוחם.

הוילה של עמוס ספיר

מספר פרטים לא מדוייקים אשר היו כלולים בכתבה שפורסמה בגליון האחרון (העולם הזה 1847) על עסקיו של מנכ״ל שיכון עובדים אברהם עופר, עשויים היו להוליד אי הבנות מצערות.

אני מתכוון לאותו קטע בכתבה המתיחס לוילה באפקה שנמכרה על־ידי שיכון עובדים לבנו של שר־האוצר, עמוס ספיר. ספיר הבן אמנם שילם עבור הוילה, כפי שהתפרסם, סכום של 127 אלף ל״י, אבל מסתבר שהוא חתם על חוזה הרכישה עוד ב־1968, השלים את תשלומיו ב־1970, ונכנס להתגורר בוילה באפריל 1971. אם עלה ערך הוילה מאז פי שניים או שלוש, הרי שעמוס ספיר נהנה מהעליה הכללית בערך הדירות ולא מהנחה מיוחדת שהעניקה לו שיכון עובדים.

הבהרה נוספת: למרות שמרבית תושבי אותו רחוב וילות באפקה, שנבנה על־ידי שיכון עובדים, הם אמנים, לא יועדה השכונה מלכתחילה להיות שכונת אמנים. היא הפכה כזאת במקרה, כשספיר הבן גילה את דבר הבניה המתוכננת לרבקה מיכאלי, וזו מסרה על כך לחבריה, שהזדרזו לרכוש גם הם וילות במקום.

מה שמשתמע מכך הוא שמכירה של דירות מבוקשות באזור מועדף נעשית בשיכון עובדים בחשאי, ללא פירסום, בין אנשי שלומנו ו„חברינו", ללא מתן אפשרויות שוות לכל הציבור בכלל, ולציבור העובדים בפרט, לזכות בדירות באזורים מועדפים. אין פסול ברכישת הוילה ע״י בנו של שר־האוצר, אבל יש פסול בצורה בה מוכרת שיכון עובדים דירות „מתחת לשולחן".

* לוחץ את ידו של ראש האופוזיציה ריינר ברצל.

העולם הזה 3 עמוד

ספיר מפחת את האחוז

ספיר אומר תמיד על עצמו שהוא אופ־טימי. האופטימים אף פעם לא מודאגים. מפני שיש להם תושייה. אופטימיות ותו־שייה תמיד הלכו ביחד. יעני — כרוכים ירדו מהשמיים.

נו, וכדי שהאופטימי יוכל לגלות תו־שייה — הוא צריך להיות בקקת קודם. וכמה שהוא יותר עמוק בחרא — ככה התושייה שלו יותר עצומה ויותר מפתי־עה — וככה האופטימיות שלו יותר מר־קיעה לשחקים.

אז הפעם בא לספיר מזל לא נורמלי. אינפלציה דוהרת מתחת; ופועלים־דור־שים־העלאות־לפני־הבחירות — מלמעלה. מוותרים לפועלים את כל הדרישות שלהם — כדי שיצביעו נכון — והאינפלציה עוד יותר משתוללת. טוב, אז אחרי שהב־חירות יעברו — לא יעשו מיתון, כי יעשו צנע. אבל מה עושים עכשיו?

כאן התגלה ספיר בכל הגאוניות הבול־דוזרית שלו, שכל־כך אופיינית לו: הוא פיחת את האחוז! זה מה שנקרא תושייה בהא הידיעה!

הידיעה הזו הודלפה אלינו על־ידי בוגד אחד מגח״ל, שעובד אצל ספיר: ספיר הו־ריד הוראה סודית, שה„מאה אחוז" יהיה שווה מהיום והלאה „אלף אחוז", והערך של כל אחוז יורד לעשירית שלו.

ו — קדימה! במקום לנהל עם כל אי־גוד מקצועי משא־ומתן על 3%, או 4% עלובים, או מקסימום על איזה 4½% כמו בעיסקת החבילה — אפשר מעכשיו לדבר על 40%! על 50%! אלה מיספרים! זה עושה רושם! זה נקרא לתת!!

אפילו פרץ פון־אשדוד בולע את ה־לוקש הזה.

חדשות מהאימפריה

הנשיא המעופף

כשבאה לו שוב פעם הזדמנות לנסוע לחו״ל — הוא לא יכול היה לוותר. איזה ישראלי, עובד מדינה, מוותר על נסיעה לחוץ־לארץ?

אבל יצאה לך נסיעה רק לפני שבועיים? ואתה זקן? וצריך בגיל הזה לשמור על הבריאות? לא—כפת. מה זה חשוב. קראו לרופא, אולי זה יעזור. אז הרופא אמר: אם זה נסיעה לכיוף — הוא יכול לנסוע, אבל אם זה ל„עבודה" אז לא. הרופא עשה ת׳טעות של החיים שלו: לוויות של נשיאים זה „עבודה" בשביל שז״ר? שתגעת? זה הרי כיוף לא נורמלי: פוגשים כל מיני אנשים חשובים, ובכלל, אפשר להספיד וזה כל פעם אותם החבר׳ה, אז יש שם ממש מסיבה.

אבל משהו שז״ר בכל זאת הפסיד בגלל הרופא הזה. הוא לא יוכל לגשת לניו־יורק ל„עבודה", אצל הבוס שלו, הדוס הזה עם העיניים החזקות, הלובביץ׳, שיושב לו בגולת אמריקה הדוויה, ומנהל משם את כל המדינה. בהתחלה הנשיא עוד חיפש כל מיני תירוצים: בכל וושינגטון אין אף מקום כשר מספיק, אז איפה הוא יישן? חוץ מזה, הוא לא מכיר אף אחד מוושינגטון — אז מאין יקח מנין לתפילה בשבת?

אז אחרי כל התירוצים האלה מתחיל לעלות חשד: אולי המוות של ג׳ונסון היה בשבילו רק כיסוי לסיבה האמיתית שהוא נוסע לאמריקה. בפעם שעברה, בהלוויה של טרומן הוא העביר מכתב מהרב גורן לרבי מלובביץ׳, אז אולי מסרו לו עכשיו לנשיא, שהרבי מלו־בביץ׳ כבר כתב את התשובה, והוא מבקש ממנו לבוא ולקחת את המכתב לגורן?

מה זה?

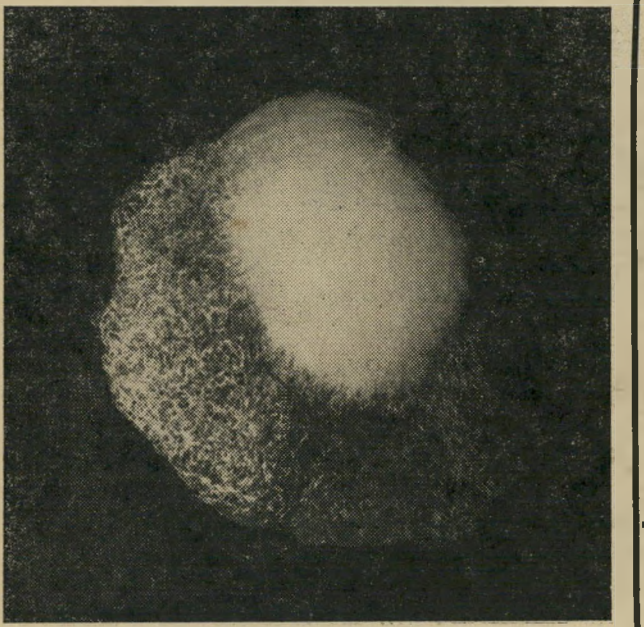

כך רואה חוזה המדינה, בנימין זאב הרצל, התלוי באולם הכנסת מעל דוכן הנואמים, את היושב־ראש, ישראל ישעיהו.

בגיאוגרפיה של הדוסים האמיתיים יש רק שתי ערים, שכדאי לדבר עליהן בכלל: בני־ברק וירושלים. אז אם צריך לנסוע מאחת לשנייה, איך אפ־שר לנסוע בתחבורה של חופשיים? נו, אז ישבו יהודים ,על המדוכה׳ (מה זה?), ומצאו פיתרון: תחבורה דוסית ר״ל. עכשיו כל דוס שרוצה לנסוע מבני־ברק לירושלים — יכול לנסוע לו עם טקסי שיש לו על הגג כיפה.

מאיפה אנו׳נו יודעים את כל זה? כי הבלגולס הדוסים „שמו בספר ה־טלפונים באות מ׳" — את המודעה הזו שמופיעה בצד ימין: תגידו תודה שהם לא כתבו שם שרק דוסים יכו־לים לנסוע במכוניות שלהם.

שמנו בספר הטלפון באות מ׳
„מסיע"
בני ברק, רח׳ ר׳ עקיבא 92
טלפונים 784468 — 788048
ירושלים רח׳ יואל 1 טל. 86777
לאחר שעות המשרד טל. 86893
נסיעות מאורגנות
מבני ברק לירושלים
ביום שישי
ב־9.15, 11.40, 12.45, 1.30
במוצאי ש״ק
ב־7.00, 7.45, 9.20, 10.00.
מירושלים לבני ברק
ביום ששי
בשעות 11.00, 1.00, 1.45.
במוצאי ש״ק
ב־7.40, 8.15, 9.00, 9.45,
פרטים והרשמה במשרד.
המשרדים פתוחים במוצש״ק

תמיד שואלים ילדים קט־נים מה הם יהיו כשהם יהיו גדולים. השבוע, כששאלו את מיקו מהקטמונים מה הוא יהיה כשיהיה גדול, הוא אמר ישר לפרצוף: „כשאני יהיה גדול אני יהיה עולה מרו־סיה!"

מכתב למערכת

בהעולם הזה 1846, „עמוד 3", ברשימה **הסמוג הסודי ביותר**, הבאתם את המילים העבריות ,ערשן׳, ,עשפל׳, ,ערפיח׳ — שאמצעי התיקשו־רת למיניהם השתמשו בהן. אתם היצעתם ,ערדינג׳, ,פי־חירייה׳, ,אוטופל׳. ואני אינני מבין כיצד לא עלה על דעת־כם, שהמילה הטובה ביותר לתרגום ה,סמוג׳ היא: חרעף.

על מישקל זיהום הים — חרצף, שזוהי המצאה תל־אביבית מופלאה ונדירה ביופ־יה, יהיה זיהום האוויר — חרעף. החרוז גם ייקל על כותבי הסיסמאות להפגנות ש־יבואו בעתיד נגד האקולוגיה, וגם יסייע למשוררים, שמישהו צריך לדאוג להם, אם לא ה־אקדמיה ללשון.

לדוגמה: על מישקל השיר „תכלת מתחת ותכלת מעל", אפשר יהיה לחרוז: „מתחת חרצף ומלמעלה חרעף!", או על מישקל: „בין שמיים ל־מיים" — „בין חרעפים לחר־צפים!" וכו׳ וכו׳.

בכבוד רב **ר.ש.ע.**

(השם המלא, השמור במע־רכת, הוא „רגע של עברית").

ומה זה?

זה הסולם שהאיש השוכב במי־טה השניה משמאל, בחדר מס׳ 503 במחלקה כירורגית ב׳ בבית־החו־לים איכילוב, ניסה לטפס עליו, כדי להוריד לאשתו את תנור ה־נפט מהבוידם.

יהושע פרץ חוזר לטבע!

כן, כן, זה סופם של כל האנשים הגדולים, רועי־הרוח ומנהיגי הצאן האנושי. הגדלות שלהם מנתקת אותם מהטבע, וכש„ליבם בקירבם נמק מגעגועים ליופי ולהוד" — הם זורקים את כל הכבוד מאחוריהם, כי הוא לא שווה כבר מיל, לוקחים את כל הכסף והמו־ניטין, והולכים לרעות כבשים אמיתיות, שעושות: מה—מה—מה. כך זה היה עם הנרי השישי (לפחות לפי שייקספיר) ועם בי.ג׳י.

✶ ✶ ✶

עכשיו זונח אותנו יהושע שלנו. נמאסה לו העיר, הוא אומר. הוא רוצה חינוך טוב לילדים. לכן הוא רוצה לעבור מאשדוד למושב. בעיני רוחי אני רואה את כולנו עולים אליו לרגל, לתלמי־יחיאל, עם צלמים שיקחו ממנה תמונה עם פרה, או אולי יותר טוב — עם פר. והרשות לשמורות טבע ולארץ־ישראל יפה תפרסם מודעות: בלה סוף־שבוע מקסים בחיק הטבע — עם יהושע פרץ.

זה באמת יהיה נהדר. אבל מה יהיה עלינו בנמל?

יהושע! חשוב פעמיים לפני שאתה „עובר לכפר לחיות בשקט!" יכול גם להיות שאתה משלה עצמך. עושה רושם, שאיפה שתלך — הרעש יילך איתך! אז עזוב זה! הפרות יסתדרו גם בלעדיך.

משפחה שבזאת

לאמא ואבא היקרים
ביום נשואיכם אנו מברכים אותכם
בבריאות ואריכות ימים
חיה שלום ש
ודובי ל

גם אנחנו נורא נורא שמחים. מוכרחים להגיד. אחרי כל־כך הרבה שנים — סוף־סוף התחתנו. מילא, לדובי זה עוד לא היה טראגי, כי הוא בעצמו עוד לא התחתן. אבל חיה בטח נורא סבלה. היא בעצמה כבר התחתנה, ועוד מעט יהיו נכדים, וכמה זמן עוד אפשר לחכות עד שהסבא יתחתן עם הסבתא? נו, אז כשראינו לפי המודעה שהכל בא על מקומו בשלום — ממש רווח לנו. ואנחנו מאחלים להם שבפעם הבאה יתחתנו לפני שהילדים שלהם יתחתנו — או שלא יתחתנו בכלל. לא מוכרחים. הנה, עובדה, נולדה להם ילדים, וכל זה בלי הדוקומנט מהרבנות.

גם את השיניים החדשות שלי...
אצחצח במשחת השיניים "זִבְּרָה"
אבא, אמא, אורי ואני, כולנו משתמשים
ב"זברה". אבא אומר שיש לה פעולה כפולה *
והיא מכילה כל מיני חומרים לבריאות השיניים.
* "זברה" משחת השיניים
בעלת הפעולה הכפולה
בפסים אדומים
או כחולים (פלואוריד).
לחימוי הפה
ולשמירת בריאות השיניים.
לפי סקר הקניה הטובה ביותר לשנה זו, זכתה "זברה"
בסקום הראשון: 1/3 מאוכלוסי ישראל (32%) משתמשים
במשחת השיניים "זברה".
הקניה הטובה ביותר 1973
עץ הזית
צלום גברא

הצטרף
אלי
לספל
קפה טוב!
18 קראט
קפה נמס
גבישי
של עלית
עלית
18
קפה נמס גבישי

סיקורת

הטלוויזיה שברה את **לה־מאמה.** ליתר דיוק, היא שברה את הבדידות המזהרת שלהקת תיאטרון המחתרת כפתה על עצמה עד עתה. אם בהצגה הקודמת (על שיר השירים) היתה נוכחותם של אמצעי התיקשורת בלתי־רצוייה ובלתי־מומלצת, הרי שעוד בטרם נפתחה ההצגה החדשה של התיאטרון בפני הקהל ואפילו לפני שהתברכה בשם משלה, כבר צולמה לתוכנית **קלעים** שתשודר השבוע.

המדובר בעבודה משותפת של אריה יצחק, מי שהיה כוכב **מנדרגולה** בחיפה, עם אוסף של שחקנים אלמונים ושחקן מיקצועי אחד, יאיר (קויה) רובין.

ההצגה כולה היא פרי דמיונם של המשתתפים בה, המבלים בצוותא זה עם זה מן הבוקר ועד לשעות הלילה המאוחרות. הם חיים יחד, אוכלים יחד וממציאים יחד. למשל, ההצגה אותה הם מכנים בשלב זה „חוויה", מתחילה משירי גן הילדים (**עוגה עוגה**) הולכת בעיקבות הילדים הגדלים לצבא, עוקבת אחרי חוויותיהם שם. החיילים המסורים הורגים בנאמנות זה את זה, ואז מגיע עידן הקופים, שמתבגרים, מתפתחים לבני־אדם, והמעגל ממשיך להסתובב.

ואם זה נראה לכם מעורפל, אפשר רק לצטט את השחקן ליאו יונג, שבא להצגה הקודמת של הלהקה והעיר: „ככה התחילה גם **הבימה.**"

מה שלא ברור עדיין אם התכוון לשבח או לגנאי.

בלזאק זלל כחזיר, ויקטור הוגו אכל עצמות ושיריים...

לארוס גסטרונומי חדש. בעריכת פרוסר מונטאנייה. מעודכן על־ידי רובר קורטין. 1064 עמוד, 139 ל"י.

אונורה דה־בלזאק התפרסם בשל הרוח, לא בשל הכרס. איזה אי־צדק. כרסו היתה לא פחות מפורסמת מעטו. כשידו היתה משגת לשלם בשביל ארוחת־צהריים, היה התפריט שלו מורכב כך:

אוסף של מתאבנים — 8 תריסרי צדפות — 12 צלעות טלה, בלי תוספות — ברווזון ביין לבן — 2 חוגלות צלויות — סול־אה־לה־נורמאנד — ולקינוח: פירות, קפה, ליקר.

לאחר הארוחה היה ישן שעתיים, שותה קפה, ועובד כל הלילה, עד אור הבוקר.

או ויקטור הוגו למשל: תמיד אהב לאכול, אך לעת זיקנה היה ממש לזללן: הוא אכל צלעות על עצמותיהן, אותן נהג לפצח בלסתותיו החזקות. לעיתים, אחרי הארוחה, היה משעשע את נכדיו בכך שהיה אוסף את כל שיירי הארוחה — מרק, דגים, ירקות, רטבים, בשר ומנות אחרונות — היה מערבב אותן בקערה גדולה, מתבל ומחסל בתיאבון.

את הפילוסוף, ההיסטוריון ואיש־הדת ארנסט רנאן: כשהוזמן לארוחה חגיגית של אנשי־רוח, לא הוציא מילה במשך כל הסעודה. כאשר פתח סוף סוף את פיו, לשמחתה הגדולה של המארחת, שציפתה להברקה של האיש המפורסם בשנינותו — אמר: „האם אפשר לקבל עוד אפונה?"

פרטים אלה, ועוד כמה אלפים נוספים, ניתן למצוא באינציקלופדיה הגסטרונומית החדשה של לארוס — שבינתיים, אין לה עדיין תרגום לעברית.

ספר כזה קונים פעם בחיים. גם משום המחיר, גם משום שזו אינציקלופדיה שאפשר לבלוע ממנה לאט לאט, ובמנות קצובות, את תולדות התרבות האנושית כפי שעברה דרך אחד מעורקי־התנועה הראשיים של חיי האדם — חדרי ביטנו היקרים.

בספר הענק יש 8,500 מתכונים. לאוהדי היסטוריה — פירוט מלא של אבירי־היין בצרפת, לצד תולדות כל המישתאות המפורסמים (עם פירוט כל מאות המנות המיפלצתיות שהוגשו בם) החל במישתה אשור—באניפל, דרך מנהגי האכילה בכנען, עבור במישתהו של טרימלסיון (זוכרים את סטיריקון?) וכלה בסעודות־המלכים המפורסמים של צרפת. לגיאוגרפיקנים אפשר להגיש את עשרות המפות השונות של אזורי היין והגבינות.

חלוקת עונות השנה על־פי ירקות, פירות, בשר ודגה, ירתקו את חסידי השרות המטאורולוגי. לנברנים יוקדש הרכבם הכימי של הביסקוויטים למיניהם, ולמזוכיסטים — שלוש דיאטות שונות לחולי אנמיה.

להיפוכונדרים כדאי לרכוש את האנציקלופדיה ולוא רק בשל עשרות הדיאטות השונות והמשונות ורשימות הקלוריות המפורטות של כל מרכיב תזונה במיקומו הנכון בא"ב. לסאדומאזוכיסטים — האוסף המפורט ביותר של סכיני מיטבח בכל הגדלים ולכל השימושים.

שרלטני מסיבות־הקוקטייל יכולים לשנן כמה עשרות מונחים, פיתגמים ומיכתמים בהם יוכלו להפציץ את הסביבה הנזונה מאותו שולחן, ומי שרוצה להיות טבח — יכול למצוא רשימה של בתי־ספר העומדים לרשותו.

בקיצור. זהו ספר שנועד לכל גרגרן מתוסכל, הזקוק להתנצלות בפני אניני־הנפש המסתגפים. כדברי דקארט, שנשאל פעם: „האמנם גם פילוסופים אוהבים מעדנים?" השיב דקארט: „מדוע לא? האם הטבע יצר את הדברים הטובים רק לאיגנורנטים?"

אבירי־יין צרפתיים (מחוז בורדליי)
— ועד דור האטום

תיאטרון

העיבוד הלך לאיבוד

„בשן ועין", מאת תורנתון וילדר. בימת הקיבוץ. נוסח עברי ועיבוד: יוסף נצר ועדה בן־נחום. בימוי: יוסף נצר. תפאורה: ג'ו קארל. מוסיקה: חיים ברקני. משתתפים: דוד רונא, רבקה אורלובסקי, תמר אשל, רמי ויכה, אתי רזניק, צביקה גודל, יעקב אדר.

במקור היתה זו קומדיה שניסתה לסמל את תולדות האנושות, מתקופת האבן ועד האטום, בשלוש מערכות.

קודם כל, צריך היה השם להיות בעור שינינו, לא בשן ועין. כך החליט המחבר לפני 31 שנה. אבל אין זה אלא הראשון והקטן בשורה של שינויים, שיפורים ושיפוצים, אשר הפכו את מחזהו המיושן במקצת, היומרני במקצת והתמים במקצת של תורנתון (העיירה שלנו) **וילדר** — למאוד מיושן, מאוד יומרני ומאוד תמים.

וילדר רצה לחבוק את כל תולדות האנושות ובעיותיה בשלוש מערכות. נקודת־השקפתו היתה: קורות האדם עלי־אדמות הם סידרה נצחית ובלתי־פוסקת של אסונות, שלעיתים ממיט עליו הטבע.

אורלובסקי ואשל ב„שן ועין"
— מתקופת האבן

לעיתים הוא ממיט אותם עליו בעצמו.

אסונות, שמהם אין למעשה מוצא, מאחר והאדם סוחב עימו תמיד את בנו, שאות־קין לו על מצחו והרצח בידיו. בן זה משתמש מאז ומתמיד בקידמה כדי להרוס, בידע כדי להרוג.

אין ספק שעצם היותה של ארצות־הברית על־סף הצטרפותה למילחמת העולם השניה, כאשר נכתב המחזה, הביאה את וילדר לא מעט להשקפת עולם זו.

כל זה בא לידי ביטוי בקורות משפחת אנטרופוס — האב, האם, הבן, הבת והעוזרת. משפחה אמריקאית טיפוסית, עם בעיות אמריקאיות טיפוסיות, העוברת מתקופת־האבן הקדומה ועד למלחמות האטומיות, וכך הופכת לסמל של משפחת כלשהו.

ואם במקור כבר היתה הסמליות הזאת שקופה ולא כל־כך מעמיקה, הרי בעיבוד המחודש היא איבדה אפילו את ההומור שהיה בה.

ככל שמתקדם המחזה, מתרחק העיבוד מן המקור. לעיתים בצורה משונה וחסרת טעם. דוגמאות:

● במערכה הראשונה, כאשר הקרחונים מאיימים על משפחת אנטרוכוס, מזמין הבעל לתוך ביתו החם כמה קבצנים זרים, שצריכים לסמל את האמנויות והמדעים השונים.

במקור, היה ביניהם גם רופא, וגברת אנטרופוס הירשתה את כניסתם פנימה משום שרצתה כי רופא יבדוק את ילדיה. בעיבוד החדש, אין כבר רופא — אבל השורה על בדיקת הילדים עדיין קיימת.

● במערכה שנייה נושא אנטרופוס דבריו אל בני־מינו היונקים, מבשר להם שלעומת סיסמת דורות עברו, „העבודה היא חיינו" — הסיסמה החדשה היא „ליהנות מן החיים."

המעבדים הישראליים מצאו לנכון, במקום זה, להוסיף עוד קצת פילוסופיה מפוקפקת על המקור, שינו את הסיסמה ל„אז מה". תופסים את המשמעות האקטואלית העמוקה?

אך מה שחמור ביותר: זו צריכה להיות קומדיה, אבל היא אינה מצחיקה כלל. אף אחד מן השחקנים — למרות הכמות העצומה של רצון טוב אשר הושקע בהצגה — אינו יודע איך הופכים את הפיל הלבן הזה למצחיק, והם חסרים כל ברק או עוצמה אישית משלהם.

כהצגת חובבים זה פחות או יותר בסדר, אולם כהופעה רשמית של תיאטרון על במה, זה לא עובר אפילו בשן־ועין.

■ ■ ■

מזה כמה שנים משמש התיאטרון כמוסף התורן בעסקי שעשועים.

בפעם הראשונה הספידו אותו כשבא הקולנוע. בפעם השנייה הספידו אותו כשבאה הטלוויזיה, ובהזדמנות זו הספידו כבר גם את הקולנוע. אבל מסתבר שעוד אפשר לשכנע בני־תרבות לצאת מתוך נעלי־הבית החמים, לשכור שמרטף, ולצאת מן הבית. עובדה — בימים טרופים אלו עוד נפתחים תיאטראות חדשים בעולם, ואנשים, שכבר עברו את כל המדיומים האפשריים באמנות, חוזרים ומעלים מחזות.

פיטר יוסטינוב, שלרגע אי־אפשר לחשוד בו שהוא חסר תעסוקה בעולם הקולנוע, החליט לחנוך אולם־תיאטרון חדש בלונדון. הסביבה: בין משאיות של חסה וארגזי תפוחים, בדיוק באותה סימטה ידועה, דרורי ליין, שכולם מלגלגים עליה על כך שדווקא היא, מכל רחובות לונדון, ניבחרה כמישכן בית־האופרה קוברנט גארדן. ובכן, באמצע השוק יש עכשיו, נוסף לאופרה, בית־תיאטרון חדש הנקרא **התיאטרון החדש של לונדון**, ומי שכבר זכה לבקר בו מעיד עליו שהוא נעים יותר מבפנים מאשר מבחוץ. טבעי. ועוד יותר מזה — יש בו במה במימדים סינמסקופיים, כיאה וכנאה לאולם שהחלק החשוב שלו הוא הבמה.

יוסטינוב בחר לחנוכת־הבית את מחזהו האחרון: **החייל האלמוני ואשתו**, וכבר רועמות הביקורות שלמרות שאין חדש על השמש, יוסטינוב בכל זאת זוהר, בעיקר כשהוא מטיל את מלוא כובד הופעתו על הבמה. „כל שנינותו וחריפות־שכלו של יוסטינוב כסופר," כתב אחד המבקרים, „אינה יכולה לעזור לו להציל את הנושא הנדוש והשגור, שהאנשים הם הנפגעים העיקריים במילחמות. אבל אין לו תחליף כשהוא עוטה פיאה נוכרית, לבוש כארכיבישוף דשן־בשר, ומנסה כוחו בפיתוי אשת־החייל מבעד לספלי שוקולדה חמה."

תקליטים

קנה לב

קיבל מכונת כביסה

● מי שרוצה לגדל בבית ילד על מסיבת יום־הולדת של **דודו דותן** (מסיבת יום־הולדת, תיאטרון הזמן, מוליפון 1003) **ייהנה בוודאי בעצמו מדודו דותן בהופעה פומבית** (מוליפון 1002). כי דבר אחד משותף, למרבה הצער, לשני תקליטים חדשים, אריכי־נגן, אלו. הערכת הקהל כקהל קצת חרש, קצת סתום, שמוכן לבלוע כל זבל, ובלבד שישמיעו לו משהו שידגדג לו קצת את הקורקבן.

מסיבת יום־הולדת מנסה להעמיד במבחן לא הוגן את הילדים, שאוסף שירי יום־הולדת הוא דבר המרתק אותם תמיד. אבל כל מי שחשוב לו שילדיו ילמדו היגוי נכון של השפה (שטח המוזנח בישראל עד כדי כך שהילדים גדלים ומדברים כמו רוב חברי־הכנסת); או מי שרוצה שילדיו יפתחו חוש מוסיקלי צנוע ביותר; מי שסבור שגם ילד זכאי לשמוע עיבודים מיקצועיים ולא הקשות על פח חלוד — בקיצור כל מי שרוצה לגדל בבית יצור תרבותי כל שהוא, צריך בראש וראשונה להתייחס אל הילד כמי שזכאי לקבל את הטוב ביותר ואפילו אם אלו, שירי יום־הולדת לפעוטים בני 3.

אשר לדודו דותן המתכוון למבוגרים

(המשך בעמוד 12)

אנשים

כאשר צ״ית מנחם בגין, מפקד האצ״ל, להוראה של איש ההגנה - ידעו הכל כי המדינה התחילה בחייה הנורמליים

■ סירובו של המחזאי **חנוך לוין** לקבל השנה את פרס הנשיא, למרות שנבחר לקבלו, העלה זכרון מחלוקת פרס הנשיא בשנה שעברה. היה זה כאשר **זלמן שזר** לחץ את ידו של המחזאי־במאי **ניסים אלוני** שזכה אז ב־פרס. אמר שזר, שהושפע כנר־אה משמו הפרטי של המחזאי: „סוף־סוף מחזאי מעדות־המז־רח מקבל פרס למחזאות.” ה־נשיא לא ידע כי אלוני הוא יליד הארץ, בן למשפחה יוצ־את אירופה.

■ הקברט הסאטירי ממ־שיך לעורר סקרנות אצל אנ־שי המימסד. השבוע חזו בתוכנית הסאטירית בין השאר סגן יו״ר הכנסת **יצחק נבון** שנאלץ לעמוד חלק גדול מהתוכנית בגלל חוסר מקום; סגן שר־התחבורה **גד יעקבי** שהגיע באיחור קל בגלל בע־יות חניה, ישב במעבר; מזכ״ל מפלגת העבודה לשעבר ח״כ **אריה** („לובה”) **אליאב** ש־נסע יום אחרי הביקור בק־ברט לשליחות של חודשיים בחו״ל, וראש אג״ם אלוף **ישראל טל**. כשנשאלו ה־אחמ״ים על־ידי בעל המקום **יעקב** („יענקלה”) **אגמון** ל־דעתם על התוכנית, השיב יע־קבי: „התוכנית כללית מצאה־חן בעיני, למרות שיש בה כמה קטעים וולגריים.” ואילו אליאב איחל: „יישר־כוח, תמ־שיכו.”

■ הבמאי **אנדרה קלאר־שו** הסתכסך במיסגרת ההפקה של מחזה הטלוויזיה הכושי עשה את שלו. הרקע לסיכסוך היה דרישת השחקנים שהטל־וויזיה תממן את בגדי ההופעה שלהם במחזה. המצב הגיע ל־ידי כך שהשחקנית **מרים גבריאלי** איימה שתעזוב את ההפקה אם לא תקבל בגדים ואנשי הטלוויזיה כבר עמדו להחליף אותה בשחקנית **טו־בה פרדו**. אך בסופו של דבר קנו לגבריאלי את הבג־דים בחנות איווניר ולשחקן אחר במחזה, **זאב רווח**, קנו בשניידמן. הביזבוז לא מצא־חן בעיני האחראים בטלוויזיה שטענו כי אפשר היה לשכור את הבגדים במחיר הרבה יו־תר זול. התוצאה: אנדרה קלארשו הועבר לטפל בתוכ־ניות טלוויזיה הנקראות על־ידי עובדי הטלוויזיה בהומור מקאברי בשם נקרולוגים או לזכר. אלו הן תוכניות שמכי־נה הטלוויזיה לגדולי האומה המבוגרים. את התוכניות מ־

נעמי שמר (יושבת משמאל) השתתפה השבוע במסיבת יום־הולדת שערכו לכבודה **גלי־צה״ל ומועדון בימות בקברט הסאטירי** בתל־אביב. בין עשרות הזמרים והזמרות שהו־פיעו לכבודה של נעמי בשירים שחיברה במשך השנים, נוצרו באופן ספונטאני צמדים ושלישיות שהו־פיעו מעל גבי הבמה. בתמונה, מימין לשמאל: הזמרות אילנה רובינא, צילה דגן ואופירה גלוסקה.

צלמים ומקפיאים לעתיד, על כל מיקרה של הסתלקות פת־אומית מהעולם של אחד מ־גדולי האומה.

■ הישיבה הפנימית של ועדת ההסברה של רשות ה־שידור, שנערכה לפני כשלושה שבועות, גלשה לפסים לא כל־כך עניינים: ברובה, ניסו המש־תתפים לפייס בין שניים מ־המשתתפים. בוועדה, בה חברים כמה מחברי מליאת רשות ה־שידור וכמה מחברי הוועד ה־מנהל, משתתף בין היתר גם מנהל בית־ספר בלפור בתל־אביב **דב כיטוב**, שהוא פעיל בהסתדרות המורים. בין שאר דבריו אמר כיטוב כי לטלווי־זיה יש חלק רציני בתרומה לאווירת המשבר החברתי ה־שוררת בארץ. דבריו אלו הר־גיזו את מנהל הטלוויזיה **ישע־יהו תדמור** שהתפרץ כל־פי כיטוב: „נמאסת! אתה עו־לה על העצבים עם הפיטפו־טים שלך! אתה חוזר על עצ־מך!” כיטוב נעלב ובהמשך הישיבה עסקו הנוכחים בהר־געתו.

■ שאלה במקום שאל ה־שבוע כתב דבר **דניאל בלוך** שהגיע למסיבת יום־ההולדת ה־24 של הכנסת. כשנכנס ב־לוך למקום ושמע את תזמו־רת המשטרה שניגנה ואלסים ומארשים וראה את הנוכחים, שאל: „מה זה פה, קונגרס וינה?”

■ באותה מסיבה הסתובב ח״כ **מנחם בגין** כשהוא במ־צב־רוח עליז ביותר. כשראה את אחת הנוכחות שלבשה שימלה אדומה, ניגש אליה ושאל: „סליחה גברתי, האם את בולשביקית?”

■ שר־השיכון לשעבר **מרדכי בנטוב** סיפר הש־בוע בתוכנית הרדיו שנות ה־מדינה — על העימות הראשון שהיה בכנסת בין אנשי ה־אצ״ל וההגנה: בתחילת שנות החמישים קם מנחם בגין מ־מקומו במהלך אחד הדיונים והתפרץ בקריאת־ביניים ממו־שכת. **יוסף שפרינצק** ז״ל, שהיה אז יו״ר הכנסת, קרא לעברו: „בגין — שב!” להפ־תעת הנוכחים השתתק אז בגין וישב. „זו היתה הפעם הרא־שונה!” סיפר בנטוב, „שמפקד האצ״ל נשמע להוראה של איש ההגנה, ועבור כל חברי הכנסת זה היה אות שהמדינה התחילה בחיים נורמליים ו־דמוקרטיים.”

■ במצב־ביש היה המיל־יונר היהלומן היהודי מבלגיה **אהרון גוטווירט**, שהוא גם בעל סוכנות פולקסוואגן ב־ישראל. גוטווירט בא לפגישה עיסקית בבורסת היהלומים ב־רמת־גן, בה הונהגו סידורי ביטחון חמורים ביותר. כא־שר נתבקש על־ידי השומרים לזהות עצמו, אמר כי הוא מ־עולם אינו נושא תעודות וכל אחד יודע מי הוא. הדבר לא שיכנע את השומרים וגוטווירט נאלץ להמתין בכניסה שעה ארוכה, עד שירד יהלומן ידוע אחר וזיהה אותו.

■ הגיב השבוע **אהוד** („אודי”) **דיין** על הצהרותיו הפוליטיות של אחיו **אסי** דיין בשבוע שעבר בארה״ב. אמר אהוד, שהוא מושבניק בנהלל: „יש לנו מזל שדווקא הדיין הגדול עוסק בפוליטיקה ולא הצוציק הזה.”

■ איש העסקים התל־אבי־בי, **אריה פילץ**, עבר להת־גורר במלון הילטון בתל־אביב, משום ששם יש מעלית. פילץ קיבל לפני מיספר שבועות הת־קפת־לב, ורופאיו אסרו עליו לעלות מדי יום לדירתו הנמצאת בקומה החמישית באחד הבתים ברחוב הירקון בתל־אביב. פילץ עבר למלון הילטון לאחר ש־עוזריו בדקו את מעליות המ־לונות הגדולים בתל־אביב ו־מצאו כי אלה של הילטון הן הרחבות והנוחות ביותר.

■ איש יחסי־הציבור **יוסי ינאי** התפלא לקבל יום אחד מכתב מארצות־הברית בו פניה מרופאה יהודיה לעזור לבתה הנמצאת במוסקבה לצאת מ־ברית־המועצות ולעלות ליש־ראל. הוא ענה לרופאה האמ־ריקאית במכתב בו הוא מת־נצל על כך שאין לו כל דרך לעזור לבתה, אך הוא מאחל לה הצלחה במאבקה. רק כע־בור מיספר ימים נזכר ינאי כי

■ אחת מהסובלות העיק־ריות מהגניבה שנערכה אצל האופנאי **גדעון אוברזון**, היי־תה יצרנית אריגי האופנה **לויטה תדמור**, מנהלת ה־מפעל הקרוי על־שמה לויטה. מסתבר כי מרבית הדגמים אשר ניגנבו מידי אוברזון ב־חו״ל, אשר היו מיועדים ל־תצוגה בשבוע האופנה אשר ייערך בחודש הבא בתל־אביב עשויים מאריגים של מפעלה.

■ כשידה על התחתונה יצאה השבוע התכשיטאית **רחל גרא**, שניהלה ויכוח עסקי עם גבר שניכנס לגלריה שלה ה־ממוקמת בשטח הגדול לשעבר של יפו. הגבר, שהיה בעליו הקודם של המקום, ניסה לשכ־נע את רחל כי העסק שהוא ניהל במקום היה ריווחי יותר: „כשהמקום הזה היה שלי, אז זה היה עסק לא־נורמלי. היה כאן תור מפה עד השעון.” וזה בכלל לא פלא, מפני שהגבר ני־הל בזמנו במקום בית־בושת.

סורקים והחתיכות

אחד מחברי־הכנסת הפעילים ביותר במסיבה לכבוד יום־הולדתה ה־24 של הכנסת, היה ח״כ מרדכי סורקיס בן ה־65, שקיבל בנשיקה את העיתונאית זיווה יריב (מימין); ערך היכרות עם אורחת אמריקאית (במרכז) והצטלם יחד עם אחת האורחות וח״כית מטילדה גז (משמאל).

מכתבים

■ בדיקות

פסיכיאטריות

„העולם הזה" 1845, „מלחמת ה־קודש", על השלב החדש במער־כת בין הרבנים הראשיים וטענתו של הרב עובדיה יוסף שהרב של־מה גורן שומע קולות מיסתוריים.

לאור הכתבה שהתפרסמה בעניין הרב גורן, לדעתי לא תצאו ידי חובתכם ה־ציבורית, אם לא תגישו בכנסת הצעת חוק פרטית המאפשרת לחייב כל אדם הנושא במשרה ממלכתית רמה כמו שר או רב־ראשי לעבור בדיקות פסיכיאט־ריות אצל מומחים, כאשר נראים בו סי־מנים ברורים של התרופפות נפשית, וש־אפשר יהיה להעבירו ממשרתו במידה והנסיבות יחייבו זאת.

דוד כהן, ירושלים

■ שליט

יחיד

ציינתם כי „היה זה רעיונו של גורן להדיח את הרב נסים ולהעלות במקומו את הרב עובדיה."

תרשו לי להעיר כי אתם לא מעודכנים היטב: ההסכם החשאי בין המפד"ל וה־מערך היה כי הרב נסים יבחר מחדש לתקופה של ששה חדשים ואז הרב נסים ישאר בדירת השרד עם מכונית, ואילו הספרדים ישארו בלי רב ראשי. כאשר הרב עובדיה שמע זאת, חרה אפו ולכן הציג מועמדותו.

התנהגותו של הרב גורן כלפי הרב עובדיה מוכיחה (וידועה) כי מטרתו אחת: לגרום לפטוריו של הרב עובדיה ואז הוא יהיה שולט יחיד בעולם הרבנות הראשית.

אגב, הרב עובדיה יליד עיראק ולא מצרים.

שלמה יזדי, תל־אביב

■ מכות

לחייל

„העולם הזה" 1845, „מכות ל־חיילי צה"ל!" על חייל שעישן ב־קולנוע, נתפס על־ידי שוטרי מש־מר הגבול, ולטענתו קיבל מהם מכות־רצח.

מה לכם כי נזעקתם?

עוד לפני שבועות מספר הצגתם את מצוקתם של האזרחים אשר אינם הולכים לקולנוע מחמת ההטרדות.

סוף־סוף זכינו ומשמר הגבול התלבש על כל הטיפוסים אשר הפכו את ההליכה לקולנוע לבלתי־נסבלת. ועכשיו באתם ל־ייצג את המפריעים?

אם החייל החליט לעשות כאוות נפשו למרות האיסורים, ועקב כך חטף קצת מכות, אז מה בכך? נראה לי שזו הלשון היחידה שחבר'ה כמוהו מכירים. אם הוא מצפצף על חוקים ונוהגים, אל יבוא ב־תלונות אם אוכפים אותם עליו. ובאשר להדגשה שהוא חייל צה"ל, מי מאי־תנו לא היה או יהיה חייל צה"ל. מאימתי המדים משמשים חסינות להת־נהגות פרועה. ההיפך הוא הנכון: כבוד המדים מחייב התנהגות למופת, ציות ל־חוק ולא הפרתו.

דבר אחד אני בטוח: החייל הזה לא יעשן יותר בקולנוע.

ולמשמר הגבול — יישר כוח.

שמעון מכלוף, טבריה

מימסד, מימסד, ראה מה גרמת

הנני פונה אליכם (למרות שלא הייתי מאוהדי תנועת העו־לם הזה — כוח חדש) נוכח התופעות שנתגלו במימסד הישראלי בחצי השנה האחרונה. הגעתי למסקנה שהכוח הפוליטי היחידי שטרם הסתידו עורקיו והמסוגל למחשבה רעננה ולנסיון לשנות את פני החברה היא תנועתכם.

א) עקב נסיונם של המפלגות הגדולות המערך את גח"ל ושות' לסתום פיהם של המפלגות הקטנות על־ידי גזילת עודפי הקולות שלהם וצירופם כמנדטים למערך וגח"ל.

ב) עמדות הכוח שתופסות המפלגות הדתיות בניגוד לכוחם המיספרי ביישוב בארץ. שיחרור בני הישיבות מצה"ל על חש־בון אותם החיילים המשרתים עקב זאת שלוש שנים. עסקני ואנ־שי הצמרת במיפלגות אלו מחזיקים בעמדות ציבוריות וסוחטים הטבות, מעל לכוחם הממשי בציבור.

ג) כפיית חוקי־דת מלפני אלפיים שנה והמהווים עוול ב־חברה מודרנית במאה העשרים. מיעוט דתי בארץ ק ו ב ע גורלם של אנשים לחיי אומללות וסבל עקב חוקי גזע טפשיים חסרי־הגיון ובלתי־אנושיים. על־ידי קביעת אנשים מסויימים ל„ממז־רים" או „פסולי חיתון", על־ידי חוקי „ייבום" אכזריים, מונעים מאנשים בארץ את האפשרות להקים משפחה. חוקים אלה מעלים ריח של חוקים מנירנברג הקובעים מיהו יהודי.

ד) נוכח העוול שהממשלה גרמה ועדיין גורמת בההלטותיה האומללות בקשר לגורל תושבי בירעם ואיקרית.

ה) הצנזורה החמורה השוררת בארץ, שאין כדוגמתה באף ארץ דמוקרטית, לא בארה"ב, לא באנגליה, דנמרק, ארצות סקנ־דינביה, צרפת, קנדה, אוסטרליה ושאר הארצות הדמוקרטיות.

החופש לפרסם ביקורת על אויבי המדינה, אולם ביקורת הנמתחת על הממשלה או שריה מכתימה את המבקר בכתם בוגד איש רק"ח־שי"ת או סוכן בריה"מ. אותם עורכי עיתונים וכתבי טלוויזיה שניסו למתוח ביקורת על המימסד מצאו עצמם מחוץ לעיתון או כותלי רשות השידור.

אמנים שאינם „ממוסדים", מחזותיהם הורדו מהבמה (חנוך לוין).

ו) צנזורה חמורה בקולנוע.

אין כמעט סרט שלא זוכה לטיפול קוסמטי של הצנזור. אנ־שים מספר ילידי ה מ א ה ש ע ב ר ה קובעים לקהל שמעל גיל 21 מה מותר לו ומה אסור לו לראות, ומה מוסרי בשבילו. ארבעה־חמישה אנשים הם הממונים על מוסריות הציבור בארץ ועל פיהם ישק דבר.

ז) שחיתותם האישית של אישי הצמרת — שרים, ראשי עיריות, שוטרים בכירים, מנהלי משרדי קליטה ומשרדי שיכון. אנשים אלה סוחרים בדירות ומנצלים את המצוקה הקשה לצורך עשיית הון פרטי.

ח) הצנזורה על יבוא ספרים וחוברות מחו"ל — אסור לייבא ספרים ומחזות לישראל שלא זכו באישורו של משרד־החינוך. לעולם לא נראה בארץ את ההצגות הו כלכותה, הזקן או הסרט אני סקרנית מכיוון שלדעת משרד־החינוך הם פוגעים במוסריות הציבור.

מניסיוני האישי גיליתי שאפילו ספרים בהוצאת GROVE PRESS על מחזות וסרטים אלה אסורים בהבאה לארץ.

המחזה חברים מספרים על ישו הורד לא בגלל פגיעה ב־נוצרים. קיימים בישראל דברים פוגעים בנוצרים הרבה יותר מהמחזה הזה.

ט) הכנסת הפכה למפגש בובות — ההצבעות אינם נע־שות לפי מצפונם של הח"כים אלא לפי המשמעת המפלגתית.

לדוגמא אביא את הד"ר שאקי מהמפד"ל שנאלץ לפרוש כאשר הצביע בעניין עקרוני לפי מצפונו. או ח"כ שולמית אלוני ש„הועפה" לסוף רשימת המערך עקב היותה „מעוררת מהו־מות" והעובדה שהצביעה נגד המערך בעניינים עקרוניים.

עקב סיבות אלו ועוד נוספות מצאתי לנכון לפנות אל העולם הזה כאל העיתון החופשי היחידי שעוד נותר בארץ.

הנני מאחל לכם הצלחה בבחירות הבאות עלינו בקיץ 1973 ומוכן להשתתף כפעיל בתנועתכם במידה ותרצו בעזרתי. כל טוב עלו והצליחו ובעזרתכם נקווה שהאווירה בארץ תהיה נקיה יותר והעם בישראל מאושר יותר.

אליעזר פישלר, שושנת הכרמל, חיפה

■ שאילתה אחת

לכל השרים

הייתי רוצה לשאול את שרי ממשל־תנו: האם הגורמות שהם מייצגים בפני האזרח הישראלי הרגיל, לאחר שרשרת הפרשות האחרונה, הן דוגמה לחיקוי — כלומר: „ממני ראו וכן תעשו" כדברי אבימלך בספר שופטים או ש:

מותר לחפור ולמכור עתיקות ללא רי־שיון רק אם שר־הביטחון עושה זאת?

מותר למכור דולרים בשוק השחור רק אם משרד־האוצר עושה זאת?

ומותר לשלם שוחד רק אם משרד־החוץ מאשר זאת?

יגאל מרום, רמת־גן

■ מישאל

רחוב

ערכתי זה עתה מישאל־רחוב בשאלה החשובה: „למי תיתן את קולך בבחירות לכנסת השמינית". והרי לקט תשובות שקיבלתי:

„למפלגת העבודה, זה ברור. רק ה־מפלגה הזו מייצגת אותנו באופן מושלם."

עלי בבא וארבעים השודדים

„רק למפלגת העבודה. אתמול הייתי במטה המפלגה, והרגשתי כמו בבית."

תרח מתושלח

„למפלגת העבודה רבותי. לא אשכח את היום בו ביקרתי בכנסת, וראיתי את אחי היושבים במזנון, ומכריעים את גורל המדינה.

הגולם מפראג

„גח"ל. כדאי להצביע בעד מפלגה שיש בה כל־כך הרבה רהיטים."

יוסף הנגר

„גח"ל, עבודה, הכל אותו דבר. תלוי מי יתן לי ג'וב יותר בכיר."

אלוף (מיל.) ז' קטן

עמיקם פרחה, תל־אביב

עמיקם פרחה
עלי בבא והגולם מפראג

■ יצר המסעות

של זקני ציון

אינני יודעת אם קיים עוד עם בעולם שיצר הנדודים כה טבוע בדמו כמו אצלנו.

בהקשר לזה זכור לי מימי ילדותי שיר גלותי באידיש וכותרתו: עם מקל הנדו־דים ביד ללא בית וללא מולדת.

אולם אנו כבר ברוך השם יושבים על אדמתנו ובכל זאת ליבנו נמשך תמיד למסעות ויצר הנדודים מקונן בליבותינו.

והראייה: מאז קום המדינה מבקרים שליחינו בעולם הרחב ועוסקים שמה — לאלוהים פתרונות במה. יהודים יראי שמים נשלחים לשמירה על הכשרות בחו"ל פן לא תטמא רחמנא ליצלן בין הגויים, מג־ביות שונות וסתם מסעות שנור למיניהם.

אולם לקום ולצאת מארצנו שטופת ה־שמש בחורף לארצות הקור ובגיל מופלג על מנת להביע תנחומים ולקפץ לרבי מ־ליובאביץ בדרך, או לצאת בעל כורו־חם של ראשי ממשלות למדינות, כאור־חים לא רצויים ולהקים על רגליהם מיש־טרות של המדינות הללו על־מנת לפזר הפגנות שכוונו נגדם, לזה צריכים באמת דם והעזה!

קדימה! בשיער ארוך!

„העולם הזה" 1844, „במדי־נה — מישטרה — שתוק טמ־בל!" על רדיפתם של שוטרי תל־אביב אחרי צעירים ארוכי שיער.

גידול שיער הוא מעשה פוליטי! זהו אות למרד. „לאן שאנו הולכים, שע־רנו מראה לאנשים מה דעתנו בעניין ויאט־נאם, וואלס, התפרעויות בקמפו־סים, סמים. אנו פירסומות טלוויזיה חיות של המהפכה. אנו כרזות מהל־כות" (ג'רי רובין). גידול שיער ארוך מקביל לקיצוץ שיער על־ידי בנות. זהו שיחרור טוטאלי ממוסכמות החב־רה המעופשות בענייני מין ויופי. זוהי תרבות־נגד, אלטרנטיבה לחברה, ה־מכריחה את המרובעים הבאים במגע איתה לעשות את חשבון־הנפש שלהם.

לכן גם נרדפו ארוכי־השיער על־ידי המימסד. זה שנים שארוכי־שיער נע־צרים בעקביות על־ידי המישטרה, ל־אור היום ובמחשך. עדיף תמיד בעל מראה מוזר כללי.

זהו, למעשה, תפקידה האמיתי של המישטרה: לשרת את המימסד, ולא את האנשים. לדכא התפרצויות מהאה

איכן עידו
חוקים ברבריים

תרבותיות. לדפוק את האנשים החופ־שיים. אך לא רק המישטרה שותפה בקשר: משרד־החינוך מקצץ מזה שנים בשערות תלמידי בתי־הספר (ו־בולבולי־ביצים על „פורמליות" לא יעזרו כאן — כי הפורמליות המדכאת את בן־האדם מכתימה מימסד שלם).

פיקחו את עיניכם, בני אדם! טוב מאוד שאתם דופקים את המימסד כ־דבעי כאשר גו מוכנס לבית־משוגעים, כאשר מרציאנו מעונה — וכאשר אנ־שי הברית הקומוניסטית המהפכנית נאסרים ומעונים בבית־כלא בעוון...? אך זכרו — שמעל לכל אלה, כל חוק רשמי של החברה הוא חוק ברברי! 90% מן האנשים האסורים כיום ב־בתי־כלא הם אסירים פוליטיים, שעברו עבירות נגד החברה, ולא נגד אנשים! ומה רב עוד מספרם של המדוכאים „מחוץ" לבתי־הסוהר... אני, ואתה — כולנו!

בברכת שחרור,

עידו אילן, קיראון

ולמי הביאו הדברים האלה תועלת, אם לא ההיפך מזה? הם הביאו לעמנו נזק חמור ביותר.

מאשה פורמן, רמת־גן

■ הסבר

פניך לתייר

מדברים בארץ רבות על הצורך בקבלה יפה של התיירים הבאים לישראל.

דוגמה שלילית של קבלת פנים אירעה לי בחג הלאומי החדש שלנו, בסילבסטר. הזמנתי קבוצה של קרובי משפחה שבאו מלוס אנג׳לס לבילוי במועדון־לילה ביפו. כמה ימים לפני החג טילפנתי והזמנתי מקומות במקום לעשרה אנשים. נאמר לי בטלפון כי המחיר הוא 150 ל״י לזוג, כולל ארוחת־ערב.

טל

הגיע היום הגדול. לפני שנכנסנו, שילמנו 750 ל״י, ותמורתם ראינו את התוכנית וקיבלנו חומוס, פיתות וזיתים. אחרי ההופעה שאלנו את המלצר מה עם ארוחת הערב. הוא נדהם משאלתנו. רק אחרי שדרשנו בתוקף שימלאו את ההבטחה, אמר המלצר: „טוב, תקבלו סטייק בפיתה.” כעבור חצי שעה הגיע המלצר כשבידו פיתות... עם קבב.

אנחנו, הישראלים שבחבורה, בלענו את הלוקש שמכרו לנו. אבל האורחים מחו״ל הזדעזעו.

בנימין טל, רמת־גן

■ הצדק של

יוסף תמיר

אהדתו של ח״כ יוסף תמיר לסיעות הקטנות שוברת בזמן האחרון שיאים חדשים. עדיין לא הספקנו להתרגש די מהצעתו האבאית לחלק את רשות הדיבור בכנסת לפי גודל הסיעות, והנה כעת הוא שב ומציע לנו שגם בטלוויזיה יתאימו את הדיווחים הפוליטיים לגודל המיפלגות.

למשל, אם סיעה קטנה יזמה בשבוע מסויים הצעות דחופות לסדר־היום, והגישה הצעות חוקים חשובים ופעלה רבות בתחומים אחרים, הרי שידווח רק על חלק קטן מפעולתה, שכן לא יתכן לדווח יותר מדי על סיעה שקיבלה רק אחוז וחצי בעם, למשל.

וכך, אם סיעת גח״ל הגדולה לא עושה שום דבר ומסתפקת בפטפוטי סרק חסרי תועלת ועניין, הרי שיש להציג כל ערב את עשרים וששת פרצופיהם של חברי סיעה זו על המסך הקטן, שכן חייב להיות איזון במסירת החדשות לציבור.

לפי קצב זה, אני מבין, שהצעתו הבאה של ח״כ תמיר ודאי תהיה, שבכוס המים שתוגש לח״כ מגח״ל, שיעמוד על הדוכן וינאם, תהיה כמות מים גדולה פי 26 מזו שתוגש לח״כ מהעולם הזה. שכן חייב להישמר איזון בין הסיעות.

יעקב טימברג, תל־אביב

■ חופש!

חופש!

נשבר לי!

אני הולכת ונחנקת בבית־הבושת שקומץ עסקנים עדיין מתעקש לקרוא לו מדינה.

אני רוצה רק חופש! חופש! וחופש! חופש — להכניס אל קרבי מה שאני רוצה:

אם זה מטעם שמכונה „טריפה”.

אם זה סם הנשאף בנשיפה, ואם זה מה שנשים מכרו בכל תקופה.

חופש להוציא ממני מה שאיני רוצה:

אם זה ילד הנחשב מיותר.

אם זה תינוק שאיננו „מוכר”.

ואם זה בעל ממנו „נשבר” (בלי יריקה בפרצוף).

קוראה, חיפה

●

קוראים חשודחים מכתבים מתבקשים לנסח אותם בקצרה. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למכתביהם.

כשתבוא לעבוד בנמל אילת...

לנמל אילת דרושים עובדים עד גיל 32 אחרי שירות צבאי ובעלי כושר גופני מעולה למקצוע הסוורות.

נמל אילת מציע לך: ✡ עבודה קבועה ומסודרת במפעל דינמי עם סיכויי קידום בעתיד ✡ בתקופת הנסיון מגורים בבית נמלן (מלון) עם ארוחות, תמורת תשלום מינימלי ✡ בשנה הראשונה זכות של 8 טיסות לתל־אביב וחזרה, על חשבון הנמל ✡ עזרה כספית ברכישת דירה בתוספת הלוואה ל־10 שנים ✡ (יש צורך להמתין בתור לקבלת דירה באמצעות חברת עמידר באילת). הנחה במס הכנסה ומס אחיד.

למחוסרי נסיון בעבודת נמלים, תינתן הכשרה מתאימה והדרכה בנמל אילת.

המעוניינים לעבוד בנמל אילת ולהשתקע בעיר, יפנו למשרד הראשי: רשות הנמלים, בית מעיא דרך פתח תקוה 74, תל־אביב, קומה 11, חדר 1121 בכל יום שישי, בין השעות 9.00—12.00 ויביאו עמם תעודת זהות ופנקס מלואים; ניתן גם לפנות בכתב למדור כח אדם. נמל אילת, ת. ד. 37, אילת.

אילת הקסומה קוראת לך!

קח לך אחת
שתחכום אותך
חליפת TWEED
לגבר
ב־20% הנחה
בבית האופנה
שנידמן
דיזנגוף 128, ת״א

בוטיק השקרים

אזור — גן־תמר,
יום ד׳ 31.1 ב־8.30.
יפו — אלהמברה,
יום ה׳ 1.2 ב־8.30.
גבעתיים — הדר,
יום ו׳ 2.2 ב־9.00.
תל־אביב — בית ארלוזורוב,
מוצ״ש 3.2 ב־9.00.

כרטיסים: במשרדים
הפצה ראשית „לאן”
טלפון 231655.

מפיק: יצחק בן־ניסים (זיטו). טל. 244044

„העולם הזה”, שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב קרליבך 12, טלפון 260134, תא־דואר 136 • מען מברקי: עולמפרס • „הדפוס החדש” בע״מ, ת״א, רח׳ בן־אביגדור • הפצה: גד בע״מ • גלופות: צינקוגרפיה כספי בע״מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו״ל: העולם הזה בע״מ.

תנועת העולם הזה — כוח חדש

סניף הקריות

אסיפת חברים ואוהדים תת־קיים ביום שני 5.2.73 בשעה 8.30 בערב, אצל משפחת מאירי, קרית־חיים מערבית רח' נ"ט 6.

על סדר היום:

ההערכות לקראת הבחירות כלפי פנים וחוץ

אירגון הזוגות הצעירים ליד תנועת העולם־הזה — כוח חדש

מודיע

פעולת הזוגות הצעירים נמשכת

לצורך פרטים או הרשמה פנה למשה גלילי — טלפון 230856 בין השעות 12.00 — 9.00

חימום מרכזי של כל הדירה

בתנור הסקה דירתי

אמקור

הרבה יותר זול ממה שאתה חושב

מחירי התנורים ללא תחרות

החל מ -.659 ל"י (ללא התקנה)

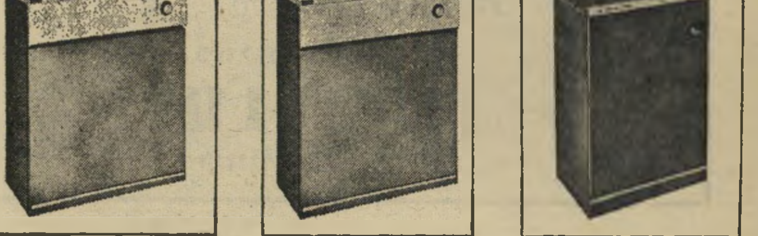

דגם 6000 -.659 ל"י

דגם 8000 -790 ל"י

דגם 10.000 -.972 ל"י

לי תמכור רק אמקור

אמפא שרות עם כל הלב!

המפיצים: אמפא וסוחרים מורשים

ITT SCHAUB-LORENZ

הסוכן הבלעדי כנורי בע"מ ת"א פרץ 4 טל. 621984

מקלט הטלויזיה הטוב בעולם!

אין הבדל, אם זה סטראו, פונו או טלויזיה שלITT שאוב־לורנץ כי התוצרת שלITT היא הטובה בעולם!

לחורף!!

- מבחר גדול של מבזקים!!
- מבחר גדול של מקרנות ראינוע ושקופיות.
- בלעדיות ב„סדרני שקופיות" של 650 שקופיות.
- 40 אגורות — הגדלת 9/13 (גלויה) שחור־לבן
- צלומי פספורט — בן רגע!!

פוטו־ברנר חיפה, רחוב החלוץ 31

Merci

...את הרי יודעת שמרסי מתאים לך מתאים לך מאד!

גרבונים • גמישונים ארכונים • אקסטרונים

תמרורים

מונה • לנשיא הבא של הטכניון, במקומו של אלכסנדר גולדברג הפורש ל־אחר שמונה שנות כהונה, אלוף **עמוס חורב** (49) המכהן כמדען הראשי של מערכת הביטחון. חורב ייכנס לתפקיד בעוד כחצי שנה.

נחוג • בחיפה, יום־הולדתו ה־81 של ד"ר **אריה קרייץ**, שנולד בגליציה, הגיע ב־1909 לוינה, התפרנס ממתן שיעורים, עמד בבחינות הבגרות ולמד רפואה. במלחמת העולם הראשונה הצטיין כ־קצין רפואה, עלה לארץ ב־1938 והיה רופא בכפר חיטין ו־בקיבוצים אילון ו־עין־השופט. התמחה בפסיכיאטריה וב־יעוץ ומוסיף לעבוד בקופת־חולים בחי־פה. בנו הוא הסופר ד"ר ראובן קרייץ.

קרייץ

נישאו • בקיבוץ חמדיה שבעמק־הירדן, **רבקה גרינברג**, בתם של ה־משורר אורי צבי גרינברג והמשוררת עליזה טור־מלכא, וחבר קיבוץ חמדיה **ארנון רביב**.

נולד • בפריז, לזמר הישראלי **אבי**

ליאורה ואבי טולדנו
בן ראשון

טולדנו ולאשתו **ליאורה**, בן בכור.

נפטר • בבית־החולים על־שם שיבא בתל־השומר, בגיל 72, הפירסומאי **גרהארד יעקבסון** שנולד בגרמניה, עלה לארץ בפעם הראשונה ב־1924, אחרי ש־עבר הכשרה חקלאית בגרמניה, השתתף בקבוצה שניסתה להקים אז התיישבות ב־מיפרץ־חיפה. אחרי שובו לגרמניה השלים את לימודיו בבית־הספר הגבוה לחקלאות בברלין והחל עוסק בפירסומאות. ב־1934 עלה שוב לארץ וייסד משרד לפירסום בתל־אביב.

נפטר • בבית־החולים על־שם שיבא, בגיל 77, המו"ל **יהושע צ'צ'יק** שנולד ברוסיה הלבנה, עלה לארץ ב־1913 ועבד כפועל חקלאי ברחובות. במלחמת העולם הראשונה עבר לארצות־הברית ושימש כ־מזכיר סניף פועלי ציון בניו־יורק. עם הקמת הגדודים העבריים הצטרף אליהם ושירת בהם עד פירוקם. אחרי מלחמת העולם הראשונה פתח בירושלים בית־מיסחר לספרים ו־ב־1944 הקים את הוצאת הספרים צ'צ'יק.

נפטרה • ב־בית החולים איכי־לוב בתל־אביב, ב־גיל 79, אחת השח־קניות הראשונות של התיאטרון ב־ארץ, **ליזה וארון**, שהיתה ידידה קרו־בה של יוסף חיים ברנר ומנחם גנסין, שיחקה בראשית ה־מאה על בימות התיאטרון ביפו ובירוש־לים, נסעה לארצות־הברית לפני מלחמת העולם הראשונה והופיעה שם בתיאטרון האידי. לפני כשנה חזרה לארץ והתגוררה בבית אבות בהרצליה.

וארון

קריעות ביניים

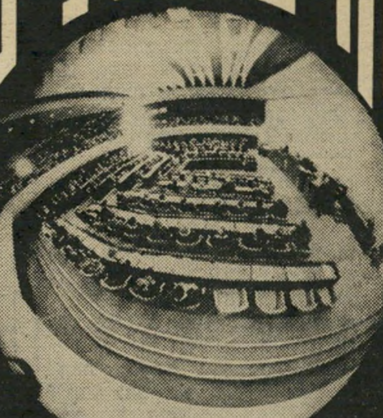

מאת אורי אבנרי

24 - 22 בינואר 1973

„חוק זה נועד להקפיא את המיבנה המיפלגתי - ולהכריח את הציבור לממן את הלווייתנים"

אילו היתה לו? האם בכלל היה נכלל ברשימה, אילו היתה לו דעה עצמאית?

איזה שיוויון יכול להיות בין האיש הראשון במפלגה א' ובין החבר ה־58 ברשימה ב'?

כל העקרון הזה הוא מעוות ומסולף מן היסוד!

האם יש 58 יחידות־הסברה למפא"י, 58 דעות שצריך להסביר אותן? האם צריך להסביר את העמדה של מפא"י פי 58 יותר מאשר את העמדה של מק"י? האם מק"י יכולה להסביר את עמדתה בחלק ה־58 ממערכת ההסברה לחזון הגדול שלכם?

כל העיקרון הזה הוא מעוות!

אינני מעז כלל להביע כאן את העקרון השיוויוני הנכון, עקרון „הזמן השווה". לפי החוק האמריקאי, מגיע זמן שווה למי שמופיע בשם מפלגה צימחונית, המקבלת 0.001% מהקולות, ולנשיא ארצות־הברית, המופיע בשם מפלגת הרוב. אני יכול להבין שמפלגת העבודה הישראלית דורשת לעצמה פי 4, פי 5, פי 6 ממפלגה קטנה. אבל פי 56, פי 58?

האם משלם־המיסים הישראלי צריך למלא לכם את הכיס?

למה? איזה הוצאות יש לכם פי 58? אתם צריכים להסביר את הדעות שלכם בטלוויזיה פי 58, 58 שעות תוספת למיליונים הבאים דרך הסוכנות, בדרכים גלויות ולא־גלויות, החבויות בכל מיני סעיפים. הם נוספים על המיליונים הבאים מההסתדרות, הנלקחים בכוח בכל חודש מכיסי פועלים. הם נוספים למיליונים המגיעים ממקורות־מימון אחרים. נוסף על כל אלה, יבואו עכשיו המיליונים מכיס משלם־המיסים הממלכתי.

למי? הרי זה לא הולך ל„מיפלגות", במובן המקובל של מושג זה בעולם התרבותי. בחו"ל המיפלגות הן התאגדויות של אנשים שיש להם דעות מסוימות, המייצגות אינטרסים מסוימים. ושזהו, וזהו בילבד, תפקידן. אצלנו זה אחרת.

מימון זה ניתן לאימפריות כלכליות אדירות, חברות־ענק משיכון עובדים של חבר־הכנסת עופר ועד קופת־חולים. ולא רק המיפלגה הגדולה ביותר; גם המיפלגות המימסדיות הקטנות מחזיקות באימפריות כלכליות. כל אחת עם האימפריה שלה — גדולה מאד, חצי־גדולה, יותר קטנה.

עכשיו הולכים לחלק בין האימפריות האלו את המיליונים הנוספים האלה!

הצעת־חוק זו מצטרפת, על־פי מגמתה, להצעת החוק הראשונה שדיברנו בה הלילה *. לא במיקרה נכנס דיבוק

מיצעד המיליונים

בגלל שליחות דחופה בחו"ל בענייני השלום, לא נכחתי בשבוע שעבר בכנסת, כאשר נדון „חוק מימון המיפלגות". אבל דעת סיעתנו על חוק זה באה לידי ביטוי מלא בהסתייגויות שלנו, שהוכנו על־ידי אמנון זיכרוני, ובנאום שלי בעת הקריאה הראשונה.

החוק מעניק מימון לכל מיפלגה המיוצגת בכנסת, על־פי מיספר הח"כים שלה. כלומר: המערך יקבל מייד פי 56 יותר ממק"י. יחידת־המימון לא נקבעה בחוק עצמו, כי רצו להשאיר עניין עדין זה לאווירה האינטימית של ועדת־הכספים. הכוונה היא לקבעה בסכום של 170 אלף לירות. כל מיפלגה תקבל 5% מסכום זה בכל חודש לכל ח"כ. כלומר: המערך יקבל מייד 467 אלף ל"י ל ח ו ד ש, גח"ל יקבל 221 אלף ל"י לחודש.

כל זה בנפרד ממימון הבחירות. כל סיעה תקבל 170 אלף ל"י עבור כ ל ח"כ שתכניס לכנסת, ועל חשבון זה תקבל מיקדמה של 102 אלף ל"י לכל ח"כ שיש לה בכנסת הנוכחית.

הסיעות הקטנות יקבלו, לפי חשבון זה, סכומים פעוטים. כדי „לדפוק" את סיעתנו (כפי שנאמר לנו בפירוש בשיחות פרטיות) נקבל מיקדמה רק עבור ח"כ אחד, למרות שבבחירות האחרונות נקבע העיקרון שהמימון מגיע לסיעה לפי מיספר בוחריה, ואינו מושפע מפרישות. (גח"ל קיבלה מימון עבור 26 ח"כים, למרות שארבעה פרשו ממנו, ונותרו לה 22 ח"כים בלבד.)

■ ■ ■

כאשר הגיעה הצעת־החוק לקריאה „הטרומית" (כרגיל לגבי הצעת־חוק „פרטית", שאינה מוגשת על־ידי הממשלה, אלא על־ידי ח"כים) הצעתי להסיר אותה מסדר־היום. הייתי אז הנואם היחידי נגדה.

הקריאה „הראשונה" נתקיימה בליל־השימורים המפורסם. גם אז היה נאומי החריף ביותר נגדה. דיברתי בשעה 4 בבוקר, שעה קלה לפני ההצבעה על התחבולה של עופר־באדר לגזילת העודפים, ואמרתי את הדברים הבאים:

אורי אבנרי: כאשר עליתי על הדוכן הזה בשעת הקריאה הטרומית של הצעת־חוק זו, והצעתי להסיר אותה מסדר־היום, הקדמתי ואמרתי שאינני מתנגד עקרונית למימון בחירות. הזכרתי שבמדינות המערב דווקא המפלגות המתקדמות הן הדוגלות בשיטה זו.

אולם סייגתי את דברי בשלושה סייגים חמורים. דרשתי שהמימון יהיה על פי כללי החסכון, השוויון והצדק.

אולם הצעה זו, כפי שהיא מובאת לפנינו כיום על־ידי ועדת־הכספים, היא עוד פחות צודקת, עוד פחות חסכונית, עוד פחות שוויונית, מכפי שהיתה ההצעה המקורית.

מס' 58 אינו עונה

חסכון.

אני רוצה לדעת: חבר־הכנסת ה־58 של המערך, שיגיע לבית זה בעזרת התחבולה של עופר־באדר, מה יש ל ו להסביר לציבור־הבוחרים? מה יש ל ו להגיד? מי בכלל יודע מיהו? למי איכפת מיהו?

האם יש לו להגיד משהו שונה מחבר־הכנסת קרגמן, מחברת־הכנסת גולדה מאיר? יש לו דעה עצמאית?

האם הוא יכול בכלל להביע דעה עצמאית,

מייק ב„ידיעות אחרונות"

לעומת שעה אחת של רשימה אחרת, שיש לה דרך רעיונית ייחודית?

אביא לדוגמה את מק"י. מפלגה ותיקה, שיש לה אידאולוגיה מגובשת. האם היא צריכה להסביר בדקה אחת, מה שאתם צריכים להסביר בשעה בטלוויזיה, אחרי שבמשך ארבע שנים מילאתם את הטלוויזיה ואת הרדיו עד בוש, מבוקר עד ערב, בדיין, ספיר, אלון, דיין, ספיר, אלון, דיין, ספיר, אלון? במשך ארבע שנים מילאתם את המסכים, מילאתם את הרמקולים. ארבע שנים אינן מספיקות, ואתם צריכים ערב־בחירות להסביר פי 60 יותר מאשר מק"י?

העיקרון הזה פסול ומסולף מיסודו. אפילו בכנסת, בדיון נורמלי, אתם לא מדברים פי 60 יותר מאיתנו. בשעתו, לפני שבאו כל העופרים האלה לכנסת, נתקבל העיקרון שלכל דעה צריך לתת מינימום של 10 דקות להסברה, אחרת כל הוויכוח יהיה אבסורד, יהיה מגוחך. ואם לכם יש שעה, הרי לסיעה קטנה יש 10 דקות, יחס של 1 ל־6. גם זה קצת מוגזם לטובתכם, אבל סביר.

אבל פי 60 — מימון פי 60, חודש אחרי חודש? ומימון פי 60 בבחירות?

עיקרון זה אין לו ולא כלום עם מימון לגיטימי והוגן של בחירות, ולא עם מימון הוגן של מיפלגות. זה דבר אחר לגמרי. זהו מסע של הכנסת יד — אגדיר זאת באופן עדין — מיבצע של הכנסת יד לתוך כיסי הציבור, לכיסו של משלם־המיסים, כדי לקיים את הלווייתנים המיפלגתיים הגדולים.

מיצעד המיליונים

אבל הלווייתנים לא ייזונו רק מהמימון הזה. המיליונים האלה, שיילקחו עכשיו מכיסי משלם־המיסים, הם רק בחבר־הכנסת עופר, שהוא מוכרח היום להעביר בכוח שתי הצעות אלו ביחד.

אני מבין מדוע הוא רוצה להעביר מהר את הצעת־החוק למימון מיפלגות. הוא רוצה לקבל כסף מחודש ינואר. אבל הרי העודפים אינם בורחים. אתם יכולים לגנוב אותם גם בעוד חודש, בעוד חודשיים.

מדוע, אם כן, הוצמדו שני העניינים? מפני שהם באמת קשורים.

הצעת־חוק זו, כמו הצעת עופר־באדר, כוונתה להגדיל את הגדולים, להקטין את הקטנים, להפוך את הגדולים לבעלי אחוזות פיאודליות בלתי־מעורערות, שאינן תלויות עוד באזרחים.

מיפלגות פיאודליות

ובאמת, מה נעשה כאן? נחשוב רגע: איזה מיבנה ייווצר, כאשר תיכנס הצעת־חוק זו לתוקפה.

יהיו שתיים או שלוש מיפלגות ענקיות, שיזרקו כמה פירורים למיפלגות הקטנות. אם אפשר יהיה לזרוק פחות, יזרקו פחות.

פה מדובר במיליונים שיילכו לשתיים־וחצי מפלגות גדולות. המיפלגות הגדולות יקבלו את המיליונים, את הסכומים הכבדים.

באיזו מידה עוד תהיה המיפלגה, אחרי כל זה, תלוייה בבוחרים שלה, בחברים שלה? היא בכלל תשאל את החברים שלה?

כאשר המיפלגה מחזיקה בידיה את האמצעים האלה, את המיליונים מאוצר המדינה, מהסוכנות, וגם מההסתדרות — בעלי המיפלגה יוכלו לחלק אותם כאוות נפשם, למי שהם רוצים, לפי מפתח סיעתי במיפלגה אחת, ובאופן פרטי במיפלגה אחרת. כל מיפלגה שונה מרעותה.

מיפלגות אלה לא יהיו תלויות בכלל בציבור החברים, בציבור הבוחרים. מה מקומו של החבר במיבנה הזה? במה הוא שונה מעבד, מצמית בימי־הביניים? הוא יהיה שייך למיפלגה, ולא המיפלגה תהיה שייכת לו.

הפיקוח היחידי הוא של מבקר־המדינה. לא יהיה פיקוח מצד החברים, לא מצד בוחרים. לא כלום. יהיה זה מיבנה בלתי־תלוי בציבור, גורם הקיים באופן נפרד מהציבור הישראלי. חלק ממימסד שכולו מאורגן מלמעלה, ממומן מלמעלה, מנוהל מלמעלה. לא יהיה לו מגע עם הציבור.

הוא לא יהיה זקוק לשום מגע עם הציבור, חוץ מאשר ביום הבחירות, כאשר בכסף העצום הזה תופעל המכונה האדירה, מכונת התיקשורת ברדיו, בטלוויזיה, בעיתונים. ים של המודעות בעיתונים, ים של מישדרים ברדיו, בתוספת מבול של כסף בעיירות, במושבות, בשכונות, בפרברים.

100 אלף לתופס כלבים

אחר־כך אתם באים לכנסת ואומרים: הבוחר רצה במיפלגה הגדולה! מי אתן, הסיעות הקטנות?

אבל אתם קובעים מראש שכל אמצעי התעמולה

(המשך בעמוד 26)

---

* הכוונה להצעת־החוק של עופר—באדר לגזילת עודפי הסיעות הקטנות.

סיקורת

(המשך מעמוד 6)
בהקלטה שערכו גלי צה״ל בהופעה פומבית שלו, צריך רק להביע תפילה אחת: שהחיילים אי־שם מקבלים משהו טוב יותר אפילו יאמרו עליהם: זה מה שהם אוהבים. קשה להאמין שחיילים, או ילדים־מבוגרים אחרים מסוגלים לצחוק מבדיחה כמו „קנה לב, קיבל מכונת כביסה" או מ„בעלי חושב שהוא פריג׳ידר", או מחיקוי קולות צולע למדי עם שפע של הברקות עדתיות חסרות ברק בערב שירי משוררים. נראה שדודו דותן גילה גאון־תורן שקוראים לו גידי קורן, שהוא גם מנהל מוסיקלי וגם מעבד, גם משורר לילדים ומי יודע מה עוד. התאלטורה הבאה של מר קורן תהיה כנראה מסיבת יום־הולדת לגידי קורן בניהול מוסיקלי של דודו דותן.

● הוא בהחלט בעל אחד הקולות הערבים בישראל, בעל מבטא בהיר, יחס כן לשירים שהוא מבצע ואהבה אל הקהל שלו. לא במיקרה הקהל מציף אותו באהבה, וזה גם הנימוק היחיד שאפשר למ־

המסיבה של דותן
חיקוי צולע

השעה של גאון
בלי שאר־רוח

צוא להצדקתו של יהורם גאון והשירים שבחר לשיר, בזמן האחרון. בשלכם לשעה קלה (**יהורם גאון**, סי.בי.אס 69026) ניכרת פוילתו של יהורם למעריציו, ולא דווקא לטובה. כשהוא מגיש אווירה ים־תיכונית, על רמה ובמיקצועיות, גם במלים (לדוגמא, מדוע לי, שירם של מוסטאקי והאדג׳ידקיס בתירגומה של נעמי שמר) שיר של מלחין ומעבד מיקצועי (אגן ים־התיכון מאת משה וילנסקי) או שיר יפה אחר שכמו ניתפר לקולו ולמיזגו של יהורם (סתיו מאת מוסטאקי ותיאודורקיס) — זה טוב יפה ומומלץ לכל אוזן האוהבת מוסיקה. אלא שכל השאר, כולל שיר הנישמע כמו פארודיה על שיר פרטיזנים רוסי, או הפארודיות שאינן מצחיקות, וצוחקות לבומבסטיות ולהשתפכות שאינן בדיוק תכונות הנעדרות מהופעותיו של גאון בעצמו. כל השאר הזה הוא באמת שאר, ולא שאר־רוח.

● אם להתנחם, הרי להבדיל כמה הבדלות מכמה ישראלים המנסים למכור אמנות מיסחרית בכסף קטן הרי תקליטה האחרון של להקת סנטנה, בהדפסה ישראלית (סנטנה קאראבנסריי, סי.בי.אס. 65299) הוא דוגמא אופיינית להצלחה מיסחרית עצומה על אף העובדה „המכשילה" שזו להקה המתמחה בניסיונות, במוסיקה מקורית, בחוויות מוסיקליות שמרכיביהן ידע ושליטה עילאית בכלים, ודמיון ומעוף.
זהו אחד התקליטים שכדאי לדבר בו פחות ולשמוע אותו יותר.

פרסום ד.ר. יעקבסון

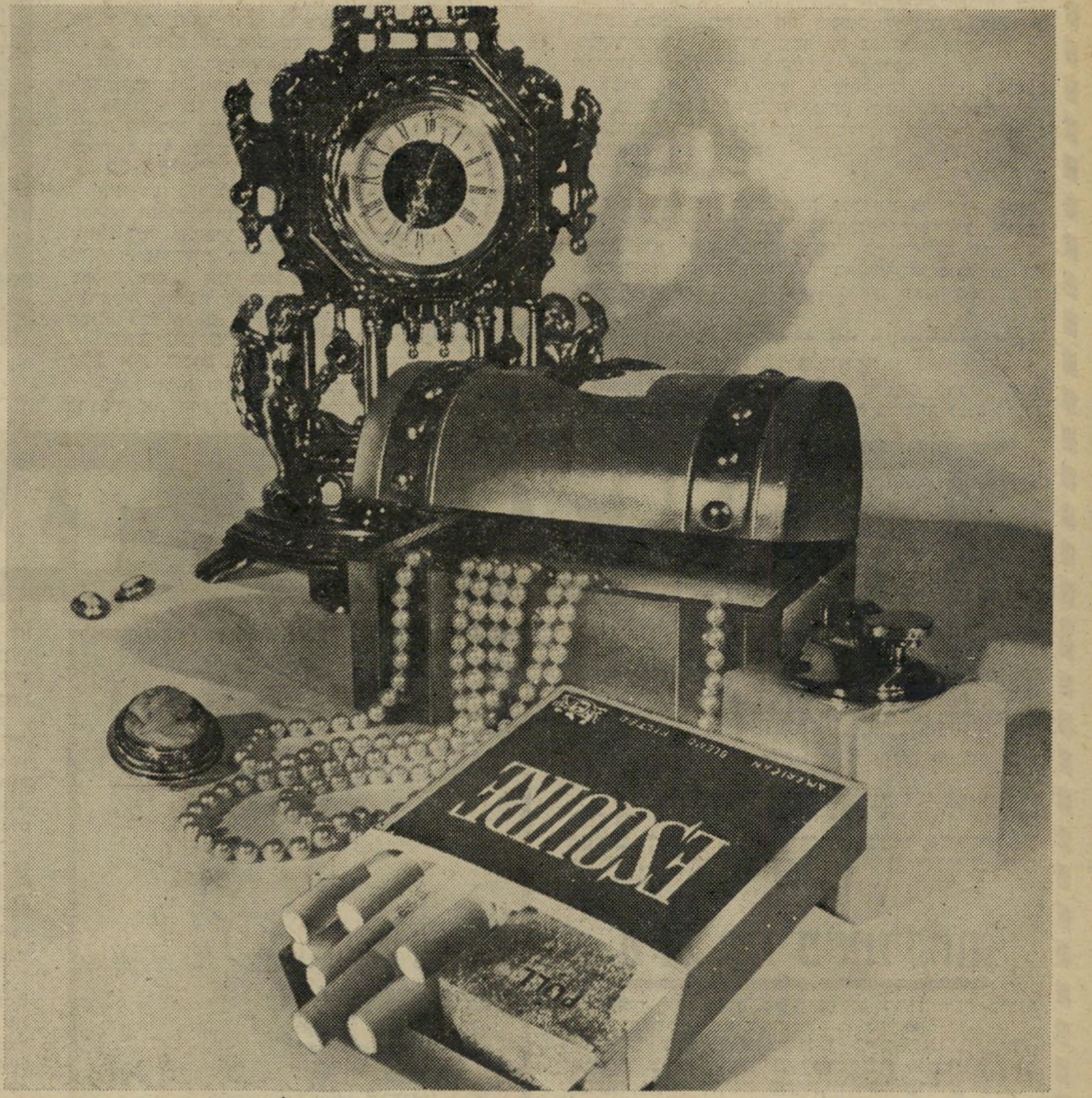

הסיגריה המעודנת למעשן המפונק· באריזה השטוחה האלגנטית... לראשונה בישראל

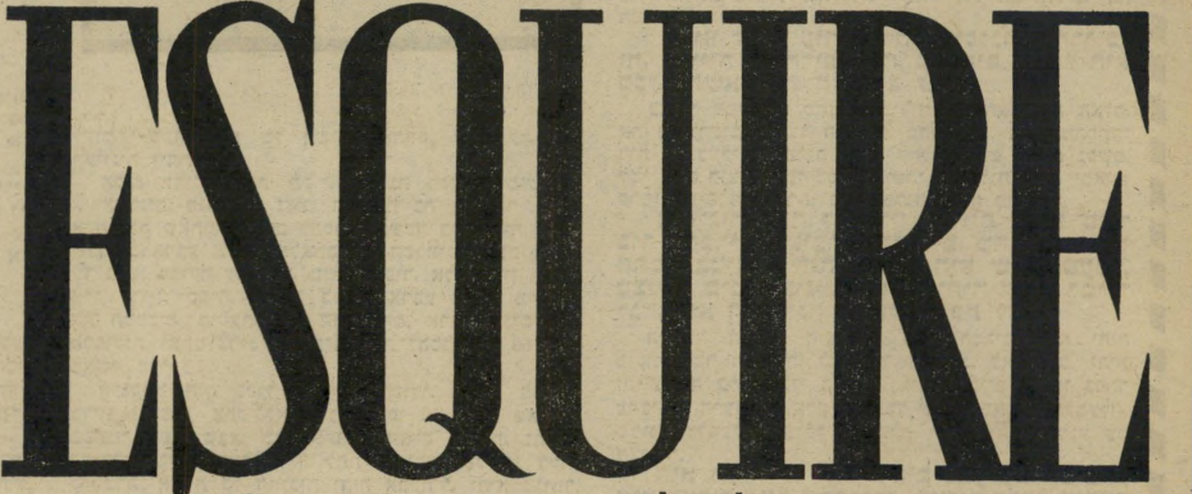

תערובת אמריקאית· פילטר· empire size· תוצרת דובק· ערבות לטיב

ילדה אחת

התמונה שנחרתה בזיכרון הדור: הנערה פאן־טי־קים־פוק, בת ה־9, סבלה כוויות חמורות בכל חלקי גופה, כאשר הטילו מטוסים אמריקאיים בטעות פצצות־נאפאלם על כפרה. היא בורחת עם שאר הילדים. אחרי טיפול של חודשים ו־15 ניתוחי השתלת־עור הוחזרה לכפרה. שם קרה דבר שכמעט לא־ייאמן: מטוסים דרום־ויאט־נאמיים הפציצו את כפרה שוב, אחרי שחיילי ויאט־קונג התבצרו בו, הרסו את ביתה. בינתיים חזרה לבית שהוקם מחדש, הולכת לבית־הספר. אך היא תזכור.

ויאט-נאם

הפעמונים לא דינדנו, כמו בימים עברו, כאשר פרץ השלום. האנשים לא כרעו על ברכיהם, כדי להודות ל־אלוהים מקרב לב הומה ונפעם.

אבל הפעמונים דינדנו בלב, ולא היה כימעט איש שלא חש, לפחות לשעה קלה, שזהו רגע היסטורי.

המלחמה, הנוראה, העכורה, נסתיימה.

תקופה בתולדות העולם הגיעה לקיצה. תקופה חדשה מתחילה.

לישראל הגיע רק הד עמום של תחושה זו. ישראל היא אי בודד, השקוע כל־כולו בענייני עצמו. ישראל היא כוכב בודד ב־יקום, מנותק מבעיות כדור־הארץ. בוויאט־

מאת

אורי אבנרי

נאם נסתיימה מלחמה? אז מה?

רצה המיקרה ששהיתי על אדמת אירו־פה כאשר באה הבשורה הגדולה על חתי־מת ההסכם בראשי־תיבות. הייתי עד ל־תגובה האירופית, לא הישראלית. והייתי שותף לאותם רגעים של התרוממות־הרוח.

המילחמה נסתיימה. 45.928 חיילים אמרי־קאיים נהרגו בה. ממשלת סייגון טוענת ש־180,676 מחייליה נהרגו אף הם. היא מעריכה את אבידות הלוחמים הקומוניס־טיים ב־921,350 הרוגים. לפי הערכת ועדת הסינאט האמריקאי, נהרגו 415,000 ונפצעו 935,000 אזרחים ויאט־נאמים בין 1965 ו־1972 בילבד. כשישה מיליון הפכו פליטים.

והמיספר המזעזע ביותר: האמריקאים הטילו על ויאט־נאם ושכנותיה 7.1 מיליון טון של פצצות — פי שלושה יותר מכפי שהטילו על גרמניה הנאצית ובנות־בריתה בכל מילחמת־העולם השנייה.

הזוועה ששמה ויאט־נאם.

השניים שניצחו

מי ניצח במילחמה, שנמשכה כימעט תריסר שנים?

שני גיבוריו: החייל הקרבי הוויאט־נאמי, והזחם־השלום האמריקאי.

שניהם יחד, בברית שהעולם לא ראה עדיין דוגמתה.

כל אחד מהם לחוד לא היה נוחל ניצחון זה. השניים יחד — אי־אפשר היה לנצחם.

בעולם של סוף המאה ה־20, כמו בכל המאות שקדמו לה, אין תחליף לעמידה בקרב. כל שירי דויד המלך לא היו עוזרים לו, לולא גבר על גוליית

זוועה בלא תכלית בידיה — תינוקה הפצוע. לפניה — בתה שנהרגה. אשה ויאט־נאמית אחרי התקפת־טירור מן השמיים. בשבילה, ובשביל מיליון אחרים, אין תנחומים בשלום.

(המשך מעמוד 13)
בקרב, פנים אל פנים, בעזרת הנשק ה־חדיש והמתוחכם שהיה בידו.

הניצחון בקרב

אחת משתי העובדות המכריעות של מלחמת ויאט־נאם היא זו: 2.6 מיליון החיילים האמריקאיים ששירתו בוויאט־נאם, יחד עם 700 אלף חבריהם האמריקאיים ששירתו בארצות הסמוכות ועל סיפון ה־אוניות שהשתתפו במילחמה, לא גברו על הצבא המשולב של ויאט־נאם הצפונית ו־הוויאט־קונג.

אמנם, הצלחה פנטסטית זו של הוויאט־נאמים לא היתה „ניצחון” במובן הקלא־סי. ההגדרה המקובלת לניצחון כזה קובעת שהמנצח נשאר בשדה־הקרב, והמנוצח מסולק ממנו.

הוויאט־נאמים לא הצליחו לסלק את ה־אמריקאים מוויאט־נאם הדרומית, ולחסל את המישטר של תיו וקודמיו בסייגון. הם מחזיקים בשטחים נרחבים של ויאט־נאם הדרומית, אך לא בכולה. מבחינה זו, הם לא „ניצחו”, וגם הסכם־השלום אינו מע־ניק להם ניצחון כזה.

אולם כאשר אומה קטנה ונח־שלת, „אסיאתית”, עוצרת את מכונת־המילחמה האדירה ביותר בעולם — האם הישג פנטסטי זה אינו עולה על כל ניצחון?

„הצהובים הקטנים” הסתערו בלא הפסק, במשך 12 שנים, על הצבא הסדיר ה־משוכלל ביותר, בעל הנשק המתוחכם ביו־תר בעולם. הם עמדו בהפצצה הגדולה ביותר בתולדות העולם, מאז הפצצת סדום ועמורה באש וגפרית. הם הפילו 3700 מטו־סים ו־4900 מסוקים אמריקאיים, שכל אחד מהם היה פלא הטכנולוגיה הקטלנית.

סיפור דויד וגוליית.

במילחמת־העצמאות שלנו, עמדנו „מע־טים מול רבים”, מול צבאות שהיו מצויי־דים במיטב הנשק. אבל מולנו לא עמדו חיילים אמריקאיים, לאוייב לא היה חיל־אוויר הראוי לשמו, יחסי־הכוחות האמי־תיים בשדה היו כימעט מאוזנים, והמילח־מה לא נמשכה אלא שנה.

ניצחנו, מפני שהגנו בגופנו על ערינו וכפרינו, על משפחותינו, על עתיד עמנו. בתנאים דומים, אך חמורים פי מאה, ניצחו הוויאט־נאמים, מפני שהאמינו בכל ליבם שהם מגינים על ארצם בפני פולש זר. מפני שחרפו את נפשם למען עמם, משפ־חותיהם, עריהם וכפריהם.

אנו, החיים בקצה השני של יבּ־שת אסיה, יכולים רק להצדיע להם בדומיה.

זכרון עולם

אם ראויים אנשי הוויאט־קונג ועמי־תיהם להערצה כלוחמים עקשניים, הרי לוחמי־השלום האמריקאיים ראויים לה כפל־כפליים.

אומץ־לבו של הלוחם בחזית הוא גופני. מבחינה נפשית, עולמו בטוח. הוא יודע שהוא לוחם למען עמו וארצו, בחברת חב־ריו. הוא הולך עם הזרם.

לוחם־השלום האמריקאי היה זקוק ל־אומץ־לב מסוג אחר לגמרי. הוא הלך נגד הזרם. הוא ה ה חשוף לכל ההאשמות הנוראיות: שהוא סוכן האוייב, שהוא תוקע סכין בגב חיילי ארצו, שהוא בוגד ופהדן.

לא היה לו במה להיאחז, אלא במצפונו שלו, בתחושת ליבו.

הייתי עד להתפתחותה של תנועה זו, בכל שלביה. והיא לימדה אותי לאהוב את אמריקה, את אמריקה האמיתית, את עמה ואת צעיריה.

אני זוכר את קומץ המשוגעים, ששרפו את כרטיסי־הגיוס שלהם, שהוכו על־ידי שוטרים ועוברים־ושבים. אני זוכר את ההפגנות הראשונות, כמה מאות פה וכמה מאות שם.

זכיתי להשתתף בהסתערות הגדולה על הפנטאגון, כאשר מאה אלף איש התקבצו מכל רחבי ארצות־הברית, באוקטובר 1967, והגיעו עד לשערי המטכ״ל האמריקאי, מול הרובים הטעונים המכוונים אל ליבם. לאחר מכן בא המוראטורים הענקי, על שני מיליוני משתתפיו. באו ההתקוממות

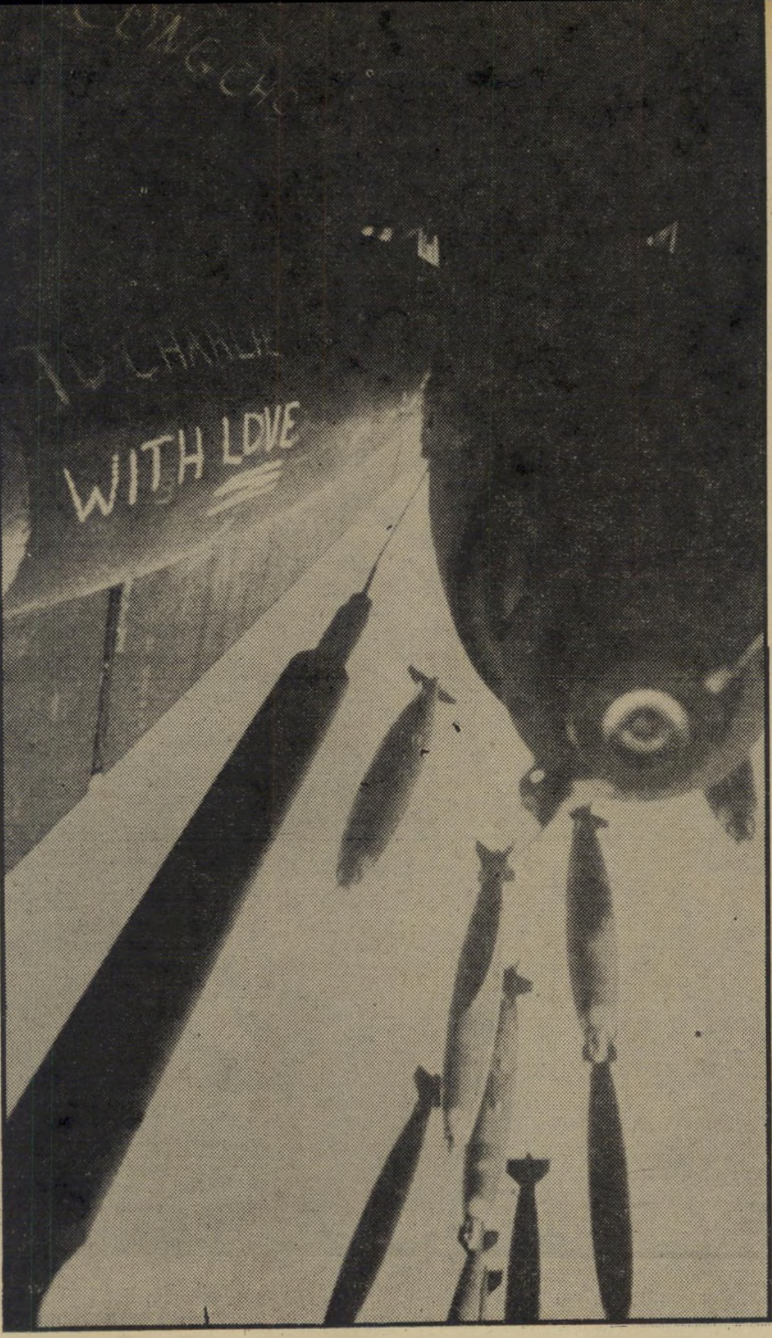

צחוק בשמיים תמונה המביעה את כל קהות החושים של הזוועה. טייסים אמריקאיים כתבו על מטוסם, „לצ׳ארלי, באהבה” — בצאתם להמטיר מוות והרס על האוכלוסייה. „צ׳ארלי”, כינוי לוויאט־קונג. האמריקאים הטילו על ויאט־נאם ושכנותיה 7.1 מיליון טון של פצצות — פי שלושה יותר מכפי שהטילו על גרמניה הנאצית ובנות־בריתה במלחמת העולם השנייה.

מוות על הקרקע בעולם כולו היה ה־16 באפריל 1972 יום רגיל. בשביל מישפחת לה־דין־בה, בעיר הנמל הייפונג, היה הסוף. מפציצים אמריקאיים הרגו את כל המישפחה, הורים וילדים באותה שנייה. המלחמה נמשכה 12 שנים ובמהלכה נהרגו ונפצעו מיליונים.

הגדולה של אנשי־הרוח, התעוררות הפו־ליטיקאים (בסוף, כמו תמיד), התנועה העממית למען יוג׳ין מק־קארתי וג׳ורג׳ מק־גאברן. וכתוצאה מכך: שינוי מדיניותו של ניכסון.

יירשם־נא הד״ר לזיכרון עולם: אין דוגמה להתקוממות כזאת של המצפון הלאומי בעיתות מילחמה, נגד המדיניות הרשמית של הממ־שלה ונגד מעשי הצבא. התופעה היחידה שהתקרבה לכך, עד כמה שאני זוכר, היתה התקוממות אנ־שי־הרוח והנוער בצרפת נגד מיל־חמת אלג׳יריה.

אחי, גיבורי התהילה

בוודאי, התנועה לא היתה כולה טהו־רה. נדבקו אליה תימהוניים מכל הסו־גים, ורודפי־פירסומת, כמו לכל תנועה כ־זאת. אך אם ארוכי־השיער ומעשני־החשיש משכו אליהם את הפירסומת, לא הם העני־קו לתנועה את המחץ האמיתי. זה בא לה ממאות אלפי אנשים פשוטים — עק־רות־בית, פקידים, סטודנטים רציניים, אנשים רגילים ופשוטים שהרגישו לפתע שאינם יכולים עוד לשבת בשקט כאשר ממשלתם מבצעת, בשמם, מיבצע המתקרב לרצח־עם.

בשיא מילחמת אלג׳יריה, כאשר קרא ז׳אן־פול סארטר לעריקה ולבגידה, סירב שארל דה־גול לאסרו, באמרו: „גם סאר־טר הוא צרפת!” ניכסון, אדם קטן לאין־שיעור מדה־גול, לא היה מסוגל לכך.

אבל תנועת־השלום האמריקאית היתה אמריקה, והיא שניצחה בּ־סוף.

בוודאי, לא לוחמי־שלום חתמו על ה־הסכם. חתם נציג ממשלתו של המפציץ הגדול, הפוליטיקאי הממולח, המפקד ה־ראשי של הכוחות המזויינים. אבל הוא חתם מפני שהמצפון הלאומי לא יכול היה עוד להשלים עם המשך המילחמה. לוחמי־השלום, שעוררו את המצפון ושביטאו אותו, יישכחו מחר, ואולי כבר נשכחו ברגע החתימה.

אולם להם התהילה.

ג׳ין פונדה בהאנוי

לוחמי־השלום האמריקאיים לא היו מנצחים, לולא לחמו חיילי הוויאט־קונג והאנוי כפי שלחמו. בעניין זה לא צריכה להיות כל אשלייה.

המצפון האמריקאי לא היה מתעורר כפי שהתעורר, ולא היה כובש בסופו של דבר את לב ההמונים, לולא התייאשו או־תם המונים מן הניצחון. אומה שיכורת־ניצחון אינה נוטה להאזין לקול מצפונה כמו אומה מתוסכלת, שהניצחון מתחמק ממנה בשדה־הקטל, בין ערימות ההרו־גים והפצועים הזועקים.

גם זוהי אמת אנושית.

אולם הלוחמים הוויאט־נאמיים לא עזרו לאנשי־השלום באמריקה רק בעצם עמיד־תם בקרב. הם עזרו בצורה הרבה יותר מוחשית.

זו היתה תופעה מיוחדת נוספת של המילחמה הזאת: נוצר בה שי־תוף־פעולה ממשי, גלוי, מעשי, בין האנוי והוויאט־קונג לבין תנועת־השלום האמריקאית.

ראשי תנועה זו ביקרו בהאנוי בימי ה־מילחמה וההפצצות, והביאו לעם המופצץ את ברכת־העידוד של תנועת־השלום ה־אמריקאית. ובני האנוי המופצצים לא החרימו את האמריקאים האלה, בני־עמם של הרוצחים המעופפים, הורגי ילדיהם, אלא קיבלו אותם בזרועות פתוחות, ועשו למענם מיחוות דרמתיות, כגון שיחרור שבויי־מילחמה אמריקאיים כאות־הוקרה לתנועת־השלום בארץ האוייב.

ג׳ין פונדה בהאנוי — זוהי אחת התמונות החשובות של המילחמה.

מצד האנוי היה זה לא רק קו נכון מבחינה מוסרית, אלא גם מבחינה מעשית. הוא הגביר בהרבה את כושר־ההשפעה של מחנה־השלום האמריקאי, כונן יחסי־ריעות בין שני הצדדים, בודד את ממשלת־המילחמה בוושינגטון, ויצר את האווירה ה־נכונה להשגת השלום.

גם זאת היתה תופעה מיוחדת־במינה, האופיינית למילחמה זו.

סוף הלוחמים

הקרים

מה יקרה עכשיו בוויאט־נאם? להלכה, הקפיא הסכם־השלום את ה־מצב כמו שהוא. השטחים שבהם כונן ה־וויאט־קונג את שילטונו, בעזרת צבא ה־צפון, יישארו בידיו; השטחים שנותרו בידי מישטר תיו, יישארו לו.

בימים האחרונים עשו הקומוניסטים מא־מץ גדול כדי לשפר את עמדותיהם — בדיוק כפי שעשינו אנחנו, במילחמת־העצמאות, בכל פעם שהוכרז על הפוגה מטעם האו״ם. (נזכרתי בימים אלה בסרט הישראלי, גיבעה 24 אינה עונה, בו נהרגת יחידה ישראלית שלמה בקרב על גיבעה, עם כניסת הפסקת־האש לתוקפה, כדי ל־צרפה לתחום ישראל.)

אולם זהו מצב זמני מאד. לא יכול ל־היות ספק שלקומוניסטים בוויאט־נאם אחי־זה עמוקה בלב העם — שהרי אחרת לא היו מחזיקים מעמד מול מכונת־המלחמה האמריקאית?

כמו עמיתיהם הסיניים בשעתו, הם זכו באהדת ההמונים לא כל־כך מפני שהם קומוניסטים, אלא מפני שהם לוחמי־שיחרור לאומיים, ונושאי דגל של רפורמה והתחד־שות.

הנשיא תיו יושב על כידונים. הכידונים נשארו. אבל בלי המיטרייה האמריקאית, הם ייחלדו במהרה. בצורה זו או אחרת, בדרכי שלום או אלימות, ייפול מישטר תיו — ויחד עימו כל המיבנה שהאמריק־אים שפכו נהרות של דם כדי לקיימו.

איני סבור שלמישהו מן האמריקאים, שחתמו על ההסכם, היתה אשלייה בעניין זה. הסכם־השלום יביא לוויאט־נאם קומו־ניסטית, תוך כמה שנים. אבל יהיה זה קומוניזם לאומי, ויאט־נאמי, עצמאי, בוטח בעצמו וגאה בעמידתו בשדה־הקרב.

האם פירוש הדבר שהאמריקאים הפקירו את תיו? האם פירוש הדבר שהם יזרקו מחר את צ׳יאנג קיי־שק בטייוואן — ומי יודע את מי עוד, בחלקי־תבל אחרים?

שאלה גורלית, למי שמשליך את כל יהבו על ארצות־הברית.

תיו הפעיל וטו נגד הסכם־השלום ה־מקורי, שהושג באוקטובר, גרם להפצצות הנוראות של חג־המולד. ניכסון לא רצה לחתום על הסכם שיותקף על־ידי תיו. אילו עשה זאת, היה מרוקן בגלוי את 12 שנות המילחמה האיומה מכל תוכן. שהרי התכ־לית הרשמית שלה היתה, כביכול, להגן על הממשלה „החוקית" בסייגון. אילו חת־מה אמריקה על הסכם בניגוד לרצון ממש־לה זו — היתה מודה שכל הדם נשפך לחינם.

אולם כוח־הסחיטה של וטו זה הולך ומסתיים. אחרי שייצאו האמ־ריקאים סופית, לא יחושו עוד להצלת תיו. הוא יצטרך לעמוד על נפשו לבדו. וסיכוייו הם קלושים.

זהו הלקח, למי שמוכן לראות ולהק־שיב: מדינה קטנה נשארת מדינה קטנה. היא יכולה להשלות את עצמה, ואף ל־הצליח במשך זמן מה. אבל אין היא יכולה להתקומם נגד זרם ההיסטוריה. זה מוביל להתקרבות אמריקאית־סובייטית ואמריק־אית־סינית. לאמריקאים נמאס להילחם ו־להסתכן. מי שסומך על המשך המלחמה הקרה, כורה לעצמו קבר. העולם רוצה בשלום.

התשומת־ליבכם של אדונים מסויימים וגברת אחת.

מה הלאה,

חייל כחול?

מה יקרה בארצות־הברית עצמה? המילחמה גרמה למהפכה נפשית ב־אמריקה, הראשונה מאז לידת האומה. מה שהתחיל כביקורת על המדיניות בוויאט־נאם, היה להשבון־נפש לאומי ממאיר, עד כדי חשיפת רצח־העם שביצעו ה־אמריקאים באינדיאנים, עירעור יסודות המוסר הלאומי, חשיפת כל החוליים ה־גזעניים והסוציאליים של החברה ה־אמריקאית.

האם יביא השלום לאיחוי־לבבות? האם יבוא עכשיו דור שלוו ואדיש במקום דור עולי־הבאריקדות, חושפי־החולי ושוללי־המימסד?

או שיימשך תהליך הביקורת־העצמית, עד כדי הולדת חברה אמריקאית חדשה?

אפשר רק להציג את השאלה. את ה־תשובה יצטרכו לתת האמריקאים עצמם.

זעקה אמריקאית

חיילים אמריקאיים ירו ללא אזהרה במפגינים נגד מילחמת ויאט־נאם באוניברסיטת קנט בארצות־הברית. „הוא מת!" זועקת הסטודנטית, הכורעת ליד גופת חברה. במאבק נגד המילחמה, בלטו צעירים אמריקאיים רבים בגבורתם במלחמה במימסד האמריקאי.

דממה

באושוויץ

ואנחנו, בישראל. מה הלקח שלנו? אל נעסוק כאן, הפעם, בהצגת השאלה: „טוב ליהודים או רע ליהודים?" וגם לא נציג עתה את השאלה השניה, המתבק־שת: „אחרי ויאט־נאם, האם יבואו האמרי־קאים עכשיו לכפות עלינו את השלום (הוי סיוט נורא!)?"

אציג שאלה עמוקה יותר, לגבי יסודו־תינו המוסריים.

מילחמת ויאט־נאם הרחיקה את ישראל מזרם האנושות.

כאשר העולם כולו התקומם נגד הזוו־עות, כאשר תנועת־המחאה איחדה את צעירי ניו־יורק ומוסקבה, שטוקהולם ו־פאריס — עמדה ישראל מנגד.

כאשר העלה מישהו לפני חודש את זכר הרוגי אושוויץ והישווה אותם לילדים ה־שרופים בהאנוי המופצצת, לא היה זה ראש ממשלת ישראל, אלא ראש ממשלה סקאנדינבית.

בפגישת האינטרנציונל הסוציאליסטי ב־פאריס, לפני שבועיים, היה קולה של גולדה מאיר הקול היחידי שייצא להגנת ניכסון המפציץ, לתדהמת עמיתיה האירו־פיים המזועזעים.

ועוד ביום השישי האחרון, בעת ניתוח הסכם־השלום, נקטה הטלוויזיה הישראלית בסיגנון של חוסר־ביקורת על המדיניות האמריקאית — סיגנון ששום תחנה ב־אמריקה עצמה שוב אינה נוקטת בו.

משה דיין בוויאט־נאם, המשחק בחיילים כמו ילד, בין קציני־התע־מולה האמריקאיים, כאורח הפנ־טאגון ועל חשבונו — הוא סימל את היחס של רבים מבני עמנו לזוועה המתמשכת.

למעטים שהתקוממו נגד יחס זה, שיכלו להתרומם מעל למבוך צרותינו וטרדותינו, כדי לראות גם את השואה שפקדה אומה רחוקה בארץ נידחת — להם השימחה ברגעים אלה.

ארובות אושוויץ הפסיקו להע־לות עשן בוויאט־נאם.

על חורבות

ארצו, שהופצצו לפי בקשתו, מתפלל הנשיא תיו, כשהוא כורע ברך.

דיין בוויאט־נאם

תמונה סמלית, שצולמה בהיחבא על־ידי כתב צבאי אמריקאי. דיין מכבס את כביסתו המלוכ־לכת בנחל ויאט־נאמי, שעה שערך שם מסע־ראווה תעמולתי כאורח הפנטאגון.

אילי ההון של ישראל עוברים עבירה פלילית

לפי פקודתו של פינחס ספיר

כסף הולך לכסף!

משה שניצר, נשיא בורסת היהלומנים, רתח מכעס.

היתה סיבה מצויינת לזעמו: הייתכן שהוא, סוחר היהלומים הגדול בארץ, הקונה ומוכר 15 מיליון דולר יהלומים לשנה — לא יקבל חלק במתנה המושכת שחילק ספיר לכל הקרובים לצלחת — מניות בבנק החדש להון חוזר? וזה, כאשר כל תעשיין קטן זכה ליהנות מהמתנה?

שניצר אמנם לא היה תעשיין. אפילו

שניצר
זעק חמס — וקיבל

מפעל לליטוש יהלומים אין לו, וכל עיסוקו — סחר יהלומים. אולם פרט קטן זה באמת לא היה רלבנטי.

שניצר צדק כמובן: בין מקבלי המניות ניתן למצוא את פלג תמיר — פקיד בכיר בהתאחדות התעשיינים. יוסף אלשייך — כלכלן בהתאחדות. משפחת שמעון הורן — פקיד בכיר בחברתו של המשקיע האמריקאי סם רוטברג. ועוד תעשיינים מעין אלה.

שניצר הפך עולמות, איים להקים שע-

הורוביץ
טובה קטנה לידיד

רורייה. התוצאה: הוא ניצח, זכה אף הוא לנתח מן העוגה.

היתה זו עוגה טעימה מאד — ומקרית מאד: בסך־הכל החליט שר־האוצר ללמד את הבנקים הגדולים לקח. אמנם הלקח יעלה למדינת ישראל 100 מיליון ל״י, הנחוצות לדברים קצת יותר חשובים — אך זה באמת לא משנה.

כמו שלא משנה העובדה כי מכירת מניות הבנק נעשית תוך הפרות חוק חמורות ביותר.

לפני חודש בלבד הגישה פרקליטות המדינה כתב־אישום נגד אפרים עברון, יו״ר מועצת־המנהלים של חברת־הבנייה פאן־לון, על שמכר ל־50 יהודים טובים מניות במלון פאן־אמריקן בבת־ים.

המניות היו שייכות לחברתו כחוק, והעבירה היחידה שבה הואשם עברון היתה שהוא הציע לציבור ניירות־ערך שלא על־פי תשקיף שרשות ניירות־הערך התירה.

הצעה בלתי־חוקית

ריזותה הראייה לשבח של הפרקליטות בפרשת פאן־לון — נעלמה ולא היתה בפרשת הבנק להון חוזר. מניות הבנק הוצעו לציבור של יותר מ־50 איש, „שלא לפי תשקיף" — והפרקליטות נאלמה דום. כל חברי התאחדות התעשיינים, כ־700 במספר, קיבלו מהנהלת ההתאחדות הצעה לרכוש מניות בבנק החדש. התאחדות היהלומנים הפיצה אף היא חוזר, בכתב, המציע מניות אלו. כל זה — ללא אישור. הצעות אלו של היהלומנים והתעשיינים הם עבירה על החוק, ודינם שנה מאסר או קנס גבוה. למרות זאת, עצמה הפרקליטות עין. שכן הכל יודעים כי הבנק

להון חוזר, ששמו הרשמי הוא הבנק הבינלאומי הראשון של ישראל, הוא ילד־טיפוחיו של שר־האוצר.

זהו ילד יקר מאד. עד היום, הוא כבר עלה למשלמי המיסים 100 מיליון ל״י.

תחילתה של ההרפתקה המסחררת לפני כשנתיים: השואה החלה כאשר שלושת הבנקים הגדולים סירבו להעניק אשראי נוסף למפעל גיבור.

איך מצדיקים את השרץ?

מפעל זה, של התעשיין גרשון רוזוב, היה יקר לליבו של שר־האוצר, שכן יצואו קפץ ועלה כל שנה במיליוני דולרים.

הבנקים הגדולים, ששמעו על הקשיים הצפויים בשיווק גרבונים בעולם, סירבו לתת כסף נוסף לגיבור ללא בטחונות וכל מאמציו של ספיר לא עזרו.

כנקמה, הוא נשבע אז כי יקים בנק מיוחד להון חוזר, שלא יעשה בעיות לתעשיינים הנזקקים לאשראי של הון חוזר.

אולם אפילו ספיר הכל־יכול, כדי להקים בנק חדש, חייב להצדיק זאת מבחינה ציבורית. כך נולדה התוכנית ל־

אחד את הבנקים הבינוניים, שנותרו בחיים, ואשר חלקם נתמך כבר אז בסכומי־עתק על־ידי כספים ממשלתיים.

הרעיון היה גאוני, ואמור היה להרוג אינסוף ציפורים באבן אחת:

הרעיון היה למזג את הבנקים שהיו אז כושלים — הבנק לסחר חוץ והבנק ליצוא — עם בנקים רווחיים יותר כמו בנק קופת־עם, בנק מימון ובנק התעשיינים. על־ידי צירוף בנק התעשיינים לסלט, יזכה הבנק החדש בתדמית של בנק לתעשייה.

אולם בצרפו את בנק קופת־עם לקלחת, עשה ספיר טובה לקבוצת עובד בן־עמי וטיבור רוזנבוים, שהיו בעלי מחצית הבנק. בזמנו, השקיעו השניים שבעה מיליון לירות, צמודות לדולר. מאז, רצו לצאת מהעסק — ולא מצאו קונה. מכירת הבנק לבנק החדש — היתה פותרת להם את הבעייה.

אולם עיקר הישגו של ספיר היה בשני הבנקים הכושלים הנותרים: הבנק לסחר־חוץ היה בבעלות החברה המרכזית, שהפ-

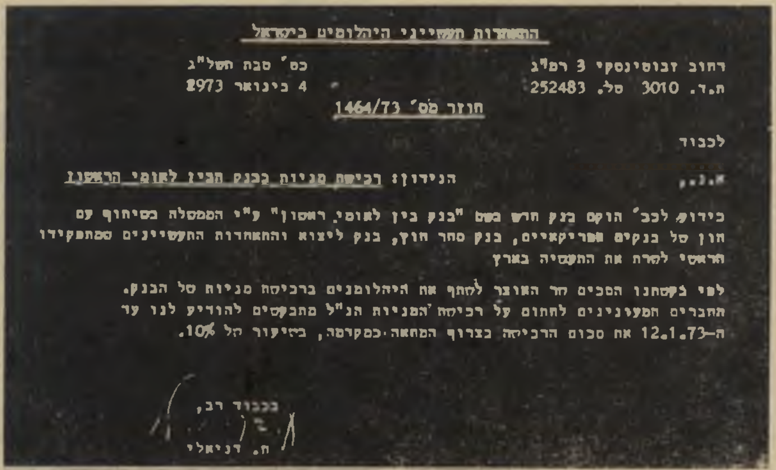
התאחדות תעשייני היהלומים בישראל

רחוב ז'בוטינסקי 3 רמ"ג — כס' טבת תשל"ג
ת.ד. 3010 טל. 252483 — 4 בינואר 1973

חוזר מס' 1464/73

לכבוד

א.נ.,

הנידון: רכישת מניות בבנק הבין לאומי הראשון

כידוע לכב' הוקם בנק חדש בשם "בנק בין לאומי ראשון" ע"י הממשלה בשיתוף עם הון של בנקים אמריקאיים, בנק סחר חוץ, בנק ליצוא והתאחדות התעשיינים שמתפקידו הראשי [illegible] את התעשיה בארץ

לפי בקשתנו הסכים שר האוצר לשתף את היהלומנים ברכישת מניות של הבנק. החברים המעוניינים לחתום על רכישת המניות הנ"ל מתבקשים להודיע לנו עד ה־12.1.73 את סכום הרכישה בצרוף המחאה כמקדמה, בשיעור של 10%.

בכבוד רב,
ח. דניאלי

עבירה על החוק
ההצעה הבלתי־חוקית שהציעה התאחדות תעשייני היהלומים לחבריה, בחוזר רשמי מס. 1464/73: לרכוש מניות **בבנק הבינלאומי הראשון.** מכירת מניות ללא אישורה של הוועדה לניירות־ערך הינה עבירה שדינה עד שנה מאסר או קנס גבוה. במקרה זה, לא הופעל החוק.

סידה בשנות המיתון כחמישים מיליון לירות והסתבכה ברכישת בנק סוויס־ישראל בשווייץ. רק מענקים כספיים נדיבים של ספיר, בצורות שונות, מנעו את התמוטטותה. לא כל הסכומים שהעניק ספיר נודעו. המעט שידוע: מחיקת 12 מיליון לירות מניות של האוצר, בתוספת הלוואה ארוכת טווח של 11 מיליון לירות לחברה המרכזית.

אולם גם זריקות עידוד אלה לא יכלו למנוע את פשיטת־הרגל של הבנק לסחר־חוץ. מה שהציל אותו, היה הצורך למצוא מקום עבודה לדויד גולן.

20 מיליון — בשביל ג'וב

ג'ולן, לשעבר מנכ״ל משרד המסחר והתעשיה וכיום מנכ״ל הבנק החדש להון חוזר, איננו מידידיו של ספיר. אולם יש לו מעלה אחרת: הוא מקורב מאוד לראש־הממשלה.

כאשר היתה גולדה שרת־החוץ, היה גולן מנהל המחלקה לסיוע בינלאומי. אז גם התיידד עם נגיד בנק־ישראל הקודם, דויד הורוביץ, וכן עם מי שכיהן בשנים 1968—1970 כשר־האוצר, זאב שרף.

כאשר חזר ספיר להיות שר המסחר והתעשיה, לפני שנתיים, ושרף נשאר רק שר־האוצר — לא יכול היה גולן להמשיך להיות מנכ״ל של ספיר, והיה צורך למצוא לו ג'וב חדש.

באותו זמן חיפשו בעלי הבנק לסחר־חוץ פיתרון למצבם הקשה. חיפשו — ומצאו: גולן נתמנה למנכ״ל הבנק — ובנק־ישראל נתן לבנק 20 מיליון לירות, בריבית של 6% בלבד. כיוון ששערי הרי-

סחרוב
אינו תעשיין — וקיבל

בית האמיתית במשק הם לפחות 16%, פירושה של הלוואה זו היא מתנה של 10% לשנה לבנק — או רווח חינם של שני מיליון לירות לשנה.

במצב עגום יותר היה נתון הבנק ליצוא. הבנק הסתבך בתקופת המיתון, ולולא עזרת בנק־ישראל והאוצר, היה פושט את הרגל. אולם מזלו של הבנק היה שבעלי מניותיו היו מרדכי מאייר, סר אייזיק וולפסון, וצ'רלס קלור; וספיר סירב כי שלושת המיליונרים יפסידו כסף. כך,

מושביץ
מראשוני המקבלים

הזרימה המדינה כסף לבנק, איפשרה להעמידו על הרגליים — לפרק זמן.

אולם קלור ווולפסון לא רצו בהמשך ההשקעות בישראל, חיפשו דרך לצאת. הפיתרון הגאוני של ספיר: הבנק להון חוזר.

לאחר משא־ומתן ממושך, התברר כי רק הבנק לסחר־חוץ והבנק ליצוא באים בחשבון למיזוג. לבנק לסחר־חוץ הובטחה עמדה מכרעת בבנק החדש, וכך הבטיח ספיר לעצמו, כי נגיד בנק־ישראל יתמוך בתוכניתו, בגלל איש־טיפוחיו גולן.

על־מנת להאדיר עוד יותר את הבנק החדש ולהצדיק את הקמתו, הבטיח ספיר לגולן כי ימכור לו את הבנק לספנות.

(המשך בעמוד 22)

במדינה

העם

זה נוער, זה?

למעלה מרבע מיליון בוחרים חדשים ישתתפו בבחירות הבאות. מה הם רוצים?

94% סבורים שגולדה היא האשה הנכונה במקום הנכון. 89% סבורים שמשה דיין הוא האדם הנכון במקום הנכון. 84% סבורים שאבא אבן הוא שר־החוץ האידיאלי. 53% סבורים שיגאל אלון נולד להיות סגן ראש־ממשלה (מה זה?).

היכן נערך סקר זה? בבית־אבות? במושב־זקנים? בכנס ותיקי העלייה השנייה?

אם להאמין לניל סחר, מנהל הפרלמנטים לנוער, זוהי תוצאת הסקר שנערך בקרב הצעירים שישתתפו בפעם הראשונה בבחירות הבאות.

המסקנה: לדעת „נוער" זה, הכל הוא בסדר, כל אחד הוא בדיוק במקומו הנכון. כדברי הפרופסור בקאנדיד של וולטייר: „בטוב שבעולמות האפשריים."

אמנם 53% אמרו בסקר זה שאין דעתם נוחה מן המיפלגות הקיימות. אולם 45% האחרים שהצביעו על מיפלגה מסויימת, התחלקו בדיוק כמו הזקנים — החל ב־48% למערך וב־24% לגח"ל, וכלה ב־2.2% לתנועת העולם הזה—כוח חדש.

9 ירחי הריון. האמנם זהו קולו של הדור החדש?

סקר זה נערך בקרב ה„מימסד" של תלמידי־התיכון — הפרלמנטים לנוער. יתכן שרוב המשתתפים המתקבלים למוסדות אלה הם „ילדים טובים" ו„תלמידים לדוגמה" — בני־טובים זקנים־מלידה.

סקר אחר, שצוטט השבוע דווקא על־ידי דבר, מגיע למסקנה שונה למדי. לפיו, ייתנו הבוחרים החדשים מקרב הדור הצעיר תוספת־כוח רצינית לשני פלגים: לגח"ל בצד האחד, ולתנועת העולם הזה בצד השני.

הסקר האמיתי ייערך, כמובן, בקלפיות — בעוד תשעה חודשים בדיוק.

מנגנון

הנדיב הידוע

נגיד בנק־ישראל מחלק תשורות לאח"מים בארץ ובחו"ל בשווי שמונה מיליון ל"י

האורח רם־המעלה חייך בשביעות רצון. הוא היה בדרכו למלונו, בחזרה מטקס קבלת־פנים בלישכתו של נגיד בנק־ישראל, משה זנבר. בתום הטקס, קיבל מהנגיד שי נאה: מטבע־זיכרון קטנה, בתוך קופסה אדומה מהודרת. צעצוע נחמד להעמיד מעל לאח בחדר־המגורים, הירהר לעצמו.

הוא פתח את הקופסה, גילגל את המטבע בין אצבעותיו: חמישים לירות ישראליות, קרא את החרוט עליה.

המטבע

האורח לא ידע אותו רגע, כי לוא היה מעיין בקטלוג מטבעות־הזיכרון של ישראל, היה זוכה בהפתעה נחמדה: התשורה הצנועה שבידיו היתה שווה, בשוק הישראלי, 11 אלף ל"י.

סמלים צנועים. ב־11 אלף ל"י, יכולה משפחתו של פועל בישראל לחיות ברווחה במשך שנה. המשכורת הממוצעת של שכיר בישראל, קבע בנק־ישראל בעצמו, היא 9,600 ל"י — ברוטו. למרות זאת, מחלק בנק זה מתנות בשווי של 11 אלף ל"י.

היה זה בנק־ישראל עצמו שהנפיק ב־1964, לרגל מלאת עשור שנים להקמתו, מדליון מזהב אמיתי, ששוויו בעת ההנפקה היה 50 ל"י. הבנק הטביע אז 1502 מטבעות כאלה. 800 מהן מכר לציבור, 702 השאיר בידיו. המטרה, כפי שנתגלה עתה: לחלקן בתור תשורות סמליות צנועות לאורחים חשובים.

נשיאים וכו'. מי נחשב חשוב מס־

(המשך בעמוד 9)

שר־הביטחון מאשר: נתתי הוראה להאזין לשיחותיו הטלפוניות של כתב צבאי

אחת הכתבות הביקורתיות ביותר על מערכת הביטחון וצה"ל, התפרסמה בספר השנה של העיתונאים לשנת 1972, היוצא לאור על־ידי אגודת העיתונאים בתל־אביב. ברשימה שנשאה את הכותרת „יחס נוקשה לכתבים הצבאיים", הסתער הכתב הצבאי של היומון הארץ ויושב־ראש תא הכתבים הצבאיים, זאב שיף, בצורה חסרת תקדים על מערכת ההסברה של משרד־הביטחון וצה"ל.

טען שיף באותה רשימה, בין השאר: „דוברי צה"ל וזרועות הבטחון מגלים יחס נוקשה לעתונות. גישתם היא לרוב אנטי

מאת

אלי תבורי

עתונאית. מנסים להכתיב לכתבים הצבאיים, מצנזרים, מקשים, ממררים את החיים. הצנזורה הצבאית נעשתה מכשיר רב־עוצמה הנתון בשליטת מעטים. כאשר מבקשים לגלות מקורות אינפורמציה של כתב צבאי, לא חוששים גם מלהאזין לשיחות טלפון — התפתחות חמורה ומדאיגה ביחסים בין זרועות הבטחון לעתונות.

מנת חלקו של הכתב הצבאי ביחסיו עם צה"ל ומשרד־הבטחון, גילה שיף, כרוכה לא אחת באיומים ובסנקציות. „במקרה אחד הוזמנתי לבירור, כתב שיף, „בהיותי מודע לאפשרות של התנכלות, באתי לפגישה עם חבר מערכת אחר. נאמר לי כי בעקבות התייעצות משפטית הוחלט להתרות בי על כך שהגשתי לצנזורה ידי־

קופסת סיגריות והוטמן מתחת לשולחן הכתיבה של יערי.

מאז אותה פרשה לא התגלה כל נסיון של האזנה מצד גוף ממלכתי כלשהו בתחום הפוליטי או בתחום אחר מהחיים הפנימיים במדינה. לא היה זה מפני שלא היו האזנות כאלה. אלא שבמרוצת השנים שוכללו אמצעי ההאזנה החשאיים והפכו מתוחכמים עד כדי כך, שאפילו מומחי ביון ואלקטרוניקה מאומנים מתקשים ל־

שיף זאב שיף, כתבו הצבאי של **הארץ**, ויושב־ראש תא הכתבים הצבאיים של אגודת העיתונאים, אשר גילה במפתיע כי הוא משמש אובייקט להאזנה לפי הוראתו של שר הביטחון.

החוק בישראל אינו אוסר האזנת־סתר. לא של אנשים פרטיים ולא של גופים ממלכתיים. אומנם, עוד בכנסת החמישית ניסה שר המשפטים דאז, דב יוסף, להניח על שולחן הכנסת הצעת־חוק לאיסור ציתות (האזנת־סתר), שעל פיו תיאסר האזנת־סתר על אנשים פרטיים ותותר לגופים כמו המשטרה או שירותי־הבטחון רק במקרים מסויימים ועל פי אישורים מתאימים — אבל הצעת־חוק זו לא הגיעה מעולם לדיון. על פי חוק הרציפות היא הועברה אומנם לכנסת השישית, אך נעלמה משם יחד עם דב יוסף ומאז לא ידע איש את מקום קבורתה.

משום כך אולי לא היסס שר־הבטחון משה דיין, שלא השיב לשאילתה של יוסף תמיר מעל במת הכנסת,

לא יכל עתונאי יכול לשמש ככתב צבאי בישראל. על מנת לשאת תואר זה חייב עתונאי לעמוד בדרישות מהימנות גבוהות ולהיות מואמן על־ידי צה"ל לתפקידו. שיף, לשעבר קצין בצה"ל, הוא מוותיקי הכתבים הצבאיים ומהבולטים בהם. אם אומנם חושדים בו כי הוא עובר עבירות בטחוניות, אין דבר פשוט יותר מאשר לשלול ממנו את האמנתו ככתב צבאי. אבל לשם מה לחדור לתחום הפרט שלו ולעקוב בחשאי אחרי השיחות שהוא מנהל.

פישפש בחדר השינה

עה סודית... בכך ביקש מי שביקש ליצור קריטריונים חדשים לעבודתו של הכתב הצבאי, היינו עליו להתירא מראש אם לכתוב בכלל."

פרק נכבד במאמרו הקדיש שיף גם לשר־הבטחון משה דיין, אותו האשים כי „במשך חמש שנים, מאז מונה לתפקידו, לא הואיל שר־הבטחון להיפגש אלא פעם אחת בלבד לפגישת־רקע עם הכתבים הצבאיים... כל הפניות של הכתבים הצבאיים לבקר במחלקות מסויימות בתעשיה האווירית או ברשות פיתוח אמצעי הלחימה, נדחו בתירוצי בטחון. אך בו בזמן הזמין משרד הבטחון עתונאים אחרים למוסדות אלה... זאת במטרה לקיים השפעה בעתונות ולנטרל ידיעות מסויימות העלולות לבוא מן הכתב הצבאי."

כיוון שספר השנה של העיתונאים הוא פירסום מקצועי המגיע לחוג מוגבל בלבד, נשארו גם ההאשמותיו החמורות של שיף נגד מערכת הבטחון ונגד שר־הבטחון, בתחום צר מבלי שיגיעו לידיעת הציבור הרחב. היה זה עורכו של ספר השנה וחברו של שיף למערכת, יאיר קוטלר, שהיפנה את תשומת־ליבו של ח"כ גח"ל יוסף תמיר לפיסקה אחת בכתבתו של שיף, בה נאמר: „השיא היה בהאזנות שקיימו לשיחותי במשך כמה חודשים. איני מטיל האשמה סתמית. הדברים בדוקים."

כתוצאה מכך מיהר יוסף תמיר להגיש שאילתה לשר־הבטחון, בה שאל אותו: „האם נכון שהאזינו לשיחותיו של הכתב הצבאי זאב שיף?"

■ ■ ■

הסערה הציבורית האחרונה סביב גילוי האזנות סתר של שירותי־הביטחון התחוללה בישראל בדיוק לפני עשרים שנה, בפברואר 1953. היה זה כאשר התגלה מכשיר האזנה בחדרו של מאיר יערי בבנין מזכירות השומר־הצעיר. המכשיר התגלה אחרי ששומרי הבנין תפסו בלילה שני צעירים, שבאו כנראה להחליף את הסוללות במכשיר אשר היה בגודל של

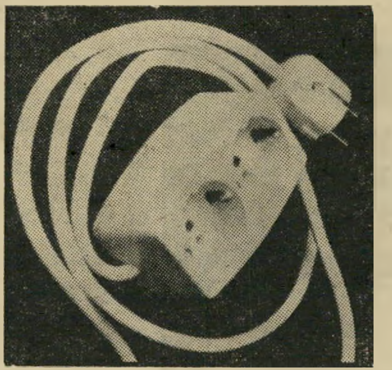

כזה? דוגמה של מכשיר האזנה מתוחכם הטמון בתוך תקע חשמלי רגיל. כיום ניתן לצותת שיחות בטלפון או במקומות סגורים בשיטות יעילות.

גלותם. באשר להאזנות לשיחות טלפוניות, אין כל אפשרות להוכיח קיומה של האזנה כזאת.

אבל זאב שיף יכול היה להוכיח כי אומנם האזינו לשיחותיו הטלפוניות, ואולי גם האחרות, וכי פישפשים (זה הכינוי למכשירי ההאזנה) עקבו אפילו אחרי סודות חדר השינה שלו. ההוכחה שבידי שיף לא כללה סוללות או מכשירי האזנה, היתה פשוטה ביותר.

מבחינה חוקית אין בכך כל עבירה.

■ ■ ■

אין זה סוד כי בין הכתבים הצבאיים זאב שיף הוא אולי הכתב הביקורתי ביותר נגד מערכת הבטחון ושר־הבטחון בכל הקשור לעניינים בטחוניים טהורים ולא לנושאים פוליטיים או מוסדיים. שיף נמנה על מבקריו החריפים ביותר של דיין, ביקר לא אחת החלטות בטחוניות ומיבצעים של דיין. נראה שדיין, האטום לביקורת בכל תחום שהוא, רגיש דווקא לביקורת המופנית כלפיו בענייני בטחון.

כתוצאה מכך הרגיש שיף על בשרו בשנים האחרונות היטב את מה שהוא מכנה „התנכלויות". בהופעתם המשותפת היחידה בטלוויזיה, לפני כשנתיים, העליב דיין את שיף והפגין כלפיו זילזול גלוי.

על רקע זה נראית

ממסע אישי נגד שיף, במטרה להפחידו, לשבור את רוחו ולחסלו כמוקד של ביקורת ציבורית על פעילותו הבטחונית של שר־הבטחון.

הפרשה, המתגלגלת עכשיו במישורים שונים, עשויה עוד להכות גלים רבים, ולהביא לעימות גלוי בין משה דיין והעיתונות החופשית.

תשקיף

עזר וייצמן יוזם
גוף פוליטי חדש

ערב נסיעתו הצפוייה לחו״ל, עסק אלוף (מיל.) עזר וייצמן בהתרוצצות ובהתייעצויות שנועדו לשקול את האפשרות של הקמת גוף פוליטי חדש, העשוי להיות מורכב ממיספר גופים פוליטיים קיימים, בצירוף כוחות חדשים, ושבראשו יעמוד עזר וייצמן עצמו.

אם אומנם יקום גוף כזה בעקבות אכזבתו של וייצמן מגח״ל, הוא ינסה להיבנות בבחירות הקרובות הן על קולות המאוכזבים מגח״ל והן על קולות אנשי רפ״י לשעבר במערך.

בן־אהרון בראש
המערך להסתדרות

בצורה בלתי פורמלית, אבל סופית, כבר הוכרע בחוגים הקובעים בצמרת העבודה, כי מזכ״ל ההסתדרות יצחק בן־אהרון יוצב בראש רשימת המערך בבחירות הבאות להסתדרות. ההחלטה קיבלה כבר את הסכמתו של מי שנחשב כמתנגדו ויריבו העיקרי של בן־אהרון, שר־האוצר פנחס ספיר.

אנשי הגוש במיפלגת העבודה השתכנעו כי אחרי שבן־אהרון הביע רצונו לרוץ לתקופת כהונה שנייה, אין שום אפשרות להדיחו מבלי לפגוע בסיכויי המערך בבחירות. תמורת החלטה זו, יתבקש בן־אהרון לרסן את עצמו בהתבטאויותיו הפומביות נגד הממשלה, עד לבחירות לכנסת.

לבן־אהרון תינתן גם אפשרות להשפיע על המיבנה הפרסונאלי של מטה הבחירות של המערך להסתדרות, שיהיה כפוף להנהלה האחידה של מטות הבחירות לכנסת ולהסתדרות.

לא ימונה מנכ״ל
למשרד־החוץ

עם העברתו של מנכ״ל מישרד־החוץ, מרדכי גזית, לתפקיד מנכ״ל מישרד ראש־הממשלה, במקומו של שמחה דיניץ, לא ימונה מנכ״ל חדש למישרד־החוץ עד לבחירות לכנסת, ובפועל יכהן בתפקיד זה אברהם קדרון, ממלא מקום המנכ״ל, שהוא ממקורביו של השר אבא אבן.

נראה שכל עוד לא יתבהרו כוונותיהם של כמה מראשי השילטון במדינה לקראת הקדנציה הבאה של הממשלה, לא ימונה מנכ״ל כדי לא להסתבך במינויי העלול להיות בלתי פופולארי בעיני מישהו.

הפשרה ביחסים בין
אחה״ע ו„הגוש"

בימים הקרובים תחול הפשרה במתח שהשתרר לאחרונה בין אנשי חטיבת אחדות־העבודה במיפלגת העבודה, לבין אנשי מפא״י לשעבר ובראשם אנשי „הגוש". נראה שידם של המתונים בחטיבה זו, כמו יגאל אלון, ישראל גלילי, גבלבר, מולה כהן ודני רוזוליו, תגבר על הקיצוניים, בראשות משה כרמל, התובעים להסיק מסקנות מרחיקות־לכת מקיפוחם של אנשי חטיבתם.

אחד הגורמים להפשרה: חששם של כמה מאנשי אחדות־העבודה כי קרע בינם לבין מפא״י עשוי לבנות ולחזק מחדש את חטיבת רפ״י במיפלגה.

משמעת קואליציונית
תופעל בויכוח
על הצנזורה

נוכח כוונתם של שרי המפד״ל, הזוכים בסיועה של גולדה מאיר, להכשיל בכנסת את החלטת הממשלה על ביטול הצנזורה למחזות, נראה שתומכי הביטול בממשלה, ובראשם יגאל אלון, יתבעו את הפעלת המשמעת הקואליציונית גם לגבי מקרה זה.

אלון טוען כי לא יתכן שראש־הממשלה או שרים דתיים בממשלה יתנגדו בוויכוח בכנסת להחלטה שאינה לרוחם, וכי גם במקרה זה, כמו במקרים אחרים, הם חייבים להיכנע למשמעת הקואליציונית.

אנשי „מנגנון החושך"
צירים לועידת ע״מ

ברשימת צירי אזור תל־אביב והסביבה לוועידת הרשימה הממלכתית, מופיעים כמה אנשים המזוהים כאנשי „מנגנון החושך". עובדה זו עוררה תמיהה רבה, שכן אנשי „מנגנון החושך" אינם רשאים לקחת חלק פעיל באירועים פוליטיים.

לעומת זאת נעדר במפתיע מרשימת צירי תל־אביב לוועידה, שמו של איסר הראל, מי שהיה בעבר הממונה על שירותי־הביטחון ומי שמשמש כח״כ מטעם הרשימה הממלכתית.

ידידיה פרנקל ייבחר
לרב ראשי בת״א

על־פי הרכבי ועד הבחירות והגוף הבוחר של הרבנים הראשיים בתל־אביב, נראה כי כבר מובטחת בחירתו של הרב יצחק ידידיה פרנקל, כרב האשכנזי הראשי של תל־אביב.

פרנקל, שבניו וחתנו משמשים אף הם כרבנים בתל־אביב, ידוע כרב השכונות וכידידו של מרדכי („מנטש") צרפתי.

יחוסלו מוסדות
הסעד הפרטיים

כל מוסדות הסעד הפרטיים לילדים מפגרים, לחולים כרוניים ולחולי־נפש יחוסלו כנראה בשנים הקרובות, אם ימצא בתקציב המדינה סכום מתאים להקמת מוסדות־סעד ממלכתיים מרכזיים לנזקקים.

בעקבות האסון במוסד „בית־פנחס" בו מתו חמישה ילדים נפגעי שיתוק־מוחין, התגבשה החלטה במישרד־הסעד לחתור לחיסול כל מוסדות הסעד הפרטיים. למעשה יש כבר בידי מישרד־הסעד תקציב לבניית מיסד מרכזי לילדים מפגרים, אבל בגלל המחסור בכוח־אדם טרם הוחל בבנייה.

בינתיים תועלה הצעה שנציג מישרד־הסעד יצורף לחבר העובדים של כל מוסד סעד פרטי כדי לקיים בו פיקוח צמוד ורצוף.

העדפה
למלונאי אילת

כדי להקל על שירותי התיירות באילת, התיר מישרד־התיירות להתאחדות בעלי בתי־המלון באילת לגייס עובדים בצורה ישירה מבית־הספר למלונאות „תדמור".

עד כה אסר מישרד־התיירות על המלונאים לחפש עובדים מבין תלמידי בית־הספר בתקופת לימודיהם. בעקבות ההסכם, כבר החלה משלחת של מלונאים מאילת, בראשות אלי פפו, לראיין תלמידים.

יאושרו טיסות צ׳רטר
לישראל וממנה

למרות התנגדותה התקיפה של חברת „אל־על" להרשות טיסות צ׳רטר לישראל וממנה, נראה כי הממשלה תחליט בימים הקרובים על אישור טיסות הצ׳רטר לישראל, וזאת נוכח התחזיות הקודרות של התיירות לישראל דווקא בשנת ה־25.

השר שמעון פרס היה מוכן השבוע לגלות לכמה אישים העוסקים בתיירות, כי התנגדותה של חברת אל־על, אשר מטוסיה טסים היום ריקים או חצי ריקים, הפכה להיות מתונה יותר, וכי הוא עומד להעלות באחת מישיבות הממשלה את הדרישה להתיר את טיסות הצ׳רטר.

שביתת הקונים

בני־נוער (מימין) ועקרות־בית (משמאל) נושאים שלטי מחאה של תנועת העולם הזה — כוח חדש, בהפגנת הקונים שנערכה ביום השני השבוע, בכיכר דיזנגוף בתל־אביב. מקום ההפגנה, מול חנויות **המשביר לצרכן** והסופרמרקט של אגודת הצרכנים, נקבע דווקא על־ידי מועצת פועלי תל־אביב והסתדרות העובדים, שהחנויות שייכות לה (**ראה במדינה, שביתות**).

במדינה

(המשך מעמוד 17)

פיק, כדי לקבל מתנה צנועה כזו? הסביר השבוע הכלכלן דב גניחובסקי, הממונה על נושא המדליונים בבנק־ישראל: „ודאי שנשיא המדינה או ראש הממשלה קיבלו. ייתכן כי גם הנגיד קיבל. כאשר באים אורחים חשובים מחו״ל, כמו ראשי הבנק העולמי יוג׳ין בלק וג׳ורג׳ מקנאמארה — נתנו גם להם מדליונים כאלו. בנק־ישראל יודע כי המדליון שווה אלפי לירות, אולם הוא סבור כי זו מתנה ראוייה לאנשים נכבדים.״

שוויים של 700 המדליונים שבידי בנק־ישראל הוא כשמונה מיליון לירות. בסכום זה, ניתן להקים כיום 200 דירות לזוגות צעירים או לעולים. בסכום זה ניתן כיום לפתור את בעיות הקיום של מאות משפחות מעוטות יכולת.

אלא שהנגיד מעדיף לחלק סכום זה כמתנות. בינתיים, הוא קורא להקפאת־שכר.

ייתכן אמנם, כי זנבר, ששכרו החודשי הוא מעל 3,500 לירות, ואשר קיבל דירת־פאר בתנאי־חינם ממדינת ישראל — אינו רואה פסול בחלוקת מתנות סמליות בשווי שמונה מיליון ל״י. השאלה היא: האם גם עיניהם של שאר היושבים בצמרת טחו מראות?

שביתות

איך נולדה אופנת ה„בלי״?

נערות הנוער העובד ומפגיני העולם הזה — כוח חדש ניצבו כתף אל כתף בעת שביתת־הקונים הארצית

„היי בנות, לזוז משם! זאת לא השביתה שלנו, בואו תתרכזו פה!״

הקריאה הופנתה לקהל של כמה עשרות נערות, שהצטופפו בכניסה לסופרמרקט בכיכר־דיזנגוף בתל־אביב. הבנות — מישמרת של הנוער־העובד מיפו — דאגו להפצת כרוזים ומדבקות, בעת שביתת הקונים הארצית שנערכה ביום השני אחר־הצהריים. לצידה של מישמרת הצעירות, פעלה הפגנה של חברי תנועת העולם הזה — כוח חדש, שהתריעו אף הם בכרזות נגד יוקר־המחייה ועליית המחירים.

הבנות סירבו להישמע למדריכיהן, הצטרפו ספונטאנית למפגיני העולם הזה. הסבירה צילה סילנה, יפהפייה בת 15, ששערה הזהוב־משי היה מכוסה כולו במדבקות השביתה: „אני נגד המחירים האלה ואתם נגד המחירים האלה, אז למה שלא נשבות יחד?״

חברתה, רותי זריהן (15 וחצי) הצביעה על נקודה חשובה נוספת. כשהיא מצמידה שתיים מן המדבקות העגולות למרכז חזה, סיפרה: „הלכתי בבוקר לקנות חזייה, ולקחתי איתי כרגיל עשר לירות. אחרי שאני מודדת, המוכרת אומרת לי שזה עולה כבר 15. אז זה פלא שכל־כך הרבה בחורות מסתובבות היום בלי חזייה?״

לא מעניין אותי! בתוך הסופרמרקט עצמו שררה שממה. הבודדים שהיו בפנים מיהרו לתרץ את קניותיהם בהבעה נבוכה למדי. אמר נתן דויד, שקנה כמה ביצים וכיכר לחם: „יש לי בבית אחות חולה בת 80, אני מוכרח לדאוג לה לאוכל, אחרת לא הייתי חושב בכלל לבוא, אני מסכים מאה אחוז עם השביתה. אתם מרשים לי לקנות לחולה, נכון?״

לעומתו, לא חשה מטרונית אחת, בעלת מיבטא צרפתי, שום נקיפות מצפון. „שביתה לא שביתה, לאכול צריך? אז קונים!״

למה? אי־אפשר להתאפק כבר חצי יום? „אני עולה חדשה, ענתה המטרונית בעברית טובה וצחה. „לא מעניין אותי כל הבאלאגאן שלכם פה.״

היתה זו שביתת הקונים הראשונה במשך 25 שנות קיום המדינה. היא הוכרזה ע״י הרוב בוועד־הפועל — אולם רוב זה לא חלם אפילו להשבית באמת את רשתות־המסחר הענקיות של הסתדרות, או להפחית את שער הריבית בבנק הפועלים, או לצמצם את רווחי קונצרני־הענק של כור, המשביר לתעשיה, תיעוש, סולל־בונה, תנובה או חברת־הביטוח הסנה.

כך, ניהלה השבוע ההסתדרות, את אחד ממסעי־הבלוף הגדולים ביותר שלה: היא הכריזה שביתה נגד עצמה — בתקווה שחבריה יזכרו רק שהיא זו שהכריזה על השביתה, ישכחו שהיא זו, ביחד עם אחותה התאומה, ממשלת ישראל — גרמו ל־

אתה והלירה

הפיחות — על־ידי החלפת הכסף?

ידיעות עקשניות מוסרות כי הפיחות הצפוי יבוצע בצורה מקורית — שבוצעה לאחרונה לפני עשרים שנה: באמצעות החלפת כל הכסף המזומן במדינה בשטרות כסף חדשים.

בעת ההחלפה, יוטל מס של אחוז מסויים על הכסף. דהיינו: תמורת כל לירה ישנה, יקבל האזרח 80 או 90 אגורות חדשות.

בצורה זו יוכל האוצר להקטין את כמות הכסף בשוק — כולל הכספים השחורים, שעליהם אין הוא יכול לשים ידו כיום בשום דרך אחרת.

לפי הידיעות כבר הכין **בנק־ישראל** את הכסף החדש להחלפה. התגלית, בימים האחרונים, כי יותר ממיליארד לירות היו פנויות להחתמה על שיטרי־ההון של קבוצת **בנק דיסקונט** — הדהימה את ראשי האוצר, שנחרדו מכמות־ענק זו של כספים פנויים בשוק, שחלקם שחורים. ברור כי מיליארדי לירות המסתובבות בשוק ללא כל אמצעי פיקוח, שמות לאל את מאמצי ריסון האינפלציה של כלכלני מישרד־האוצר.

הירידה בבורסה — מדוע?

משקיע אלמוני מסתיר את פניו
לא הוא הקובע האמיתי

הירידה הכבדה בשערי המניות בבורסה, שהתחוללה בימים האחרונים, נראתה חמורה במיוחד על רקע העליות הענקיות שהתרחשו לפני כן. ההסברים שסיפקו העיתונים לקוראיהם, כאילו נגרמה הירידה בגלל תנועת מימוש רווחים, לא נראתה מספקת: מימוש רווחים יכול להיעשות על־ידי ספסרים שניצלו את העליות החדות, ועל־ידי חלק קטן מציבור המשקיעים בעל שיקול דומה.

אולם השיקול העיקרי שהביא לעליות הענק — הבריחה ההמונית מן הכסף והרצון להשקיעו ב מ ש ה ו — נשאר שריר וקיים. לא היה כל הגיון בכך שכל אותם אלפים, שיום קודם לכן השקיעו במנייה מסויימת כדי להבטיח את ערך כספם, ימכרוה למחרת בגלל כמה אחוזי רווח.

ואכן, הסיבה האמיתית לירידה הגדולה היתה שונה לגמרי: הירידה נגרמה בגלל ששלושת הבנקים הגדולים, השולטים למעשה בבורסה, החליטו מסיבות שונות לחדול לקלוט עודפי הצעים, והעודפים שלא נקלטו לחצו את השערים למטה.

כך גם ביום השני השבוע, כאשר חזר בנק לאומי, שוב מסיבות טקטיות שלו, לרכוש מניות — נבלמה מגמת הירידה כמעט לגמרי.

הסיבות להתנהגותם של שלושת הגדולים לא ברורות תמיד לעין — ולא קשורות תמיד לערכה של המנייה הנידונה.

דוגמה מצויינת: ההתרחשויות האחרונות במניות כלל. שערן של מניות אלה יורד לאחרונה בהתמדה. הסיבה: בנק הפועלים זורק לשוק כמויות־ענק של מניות כלל שברשותו, בסידרי־גודל של חצי מיליון ל״י.

האם הגיע בנק הפועלים למסקנה כי מניות כלל הן השקעה גרועה, שמן הראוי להיפטר מהן? מסתבר שההיפך הוא הנכון: הבנק מתנהג כך בגלל רצונו לרכוש דווקא יותר מניות כלל.

פיתרון התעלומה פשוט: עד לפני חודשיים, החזיק בנק הפועלים ב־15 אחוז ממניות כלל, שהיקנו לו עמדת השפעה בחברה. אחוז דומה החזיק גם בנק דיסקונט, בעוד שבל״ל החזיק כשבעה אחוז.

לפני חודש, לאחר שכלל רכשה את החברה המרכזית, גדל ההון העצמי של כלל מ־90 מיליון ל״י ל־130 מיליון. התוצאה: חלקו של בנק הפועלים בחברה ירד באופן יחסי.

בנק הפועלים מתנגד לכך, רוצה לזכות מחדש ב־15 האחוז שהיו לו קודם, אם לו יותר. משום כך, מפעיל הבנק לחץ על כלל שתמכור לו יותר מניות, מאיים כי אם תסרב לעשות כן — ימכור את כל המניות שבידו, ישאיר את כלל תלוייה לגמרי בחסדי דיסקונט. מכירת המניות הנוכחית היא חלק ממערכת הלחצים הללו.

המסקנה, החדשה־ישנה, למשקיע, היא כפולה: אלף — לזכור ששעריה של מנייה אינם תלויים בערכה וסיכוייה, אלא גם במישחק השוק. בית: לזכור שהבורסה התל־אביבית, בגלל מימדיה הזערוריים, איננה חופשית, לאמיתו של דבר, אלא נתונה לשליטת קומץ ענקים.

„ידעפון" בקשיים כספיים

מי שניסה בימים האחרונים לצלצל 03־252425, כדי לקבל מידע מחברת ידעפון נענה בתקליט שהשיב כי הקווים אינם פועלים זמנית.

היתה זו האמת, אולם לא כל האמת. כל האמת היתה הרבה יותר חמורה: את נושי החברה לא הפתיע דווקא ניתוקם של שבעה מתוך 14 קווי הטלפון של ידעפון בתל־אביב. שכן החברה, שהוקמה לפני שנתיים, נקלעה לאחרונה לקשיים כספיים שכרגע לא ברור כיצד תצא מהם. קשיים אלו גרמו גם לכמה פניות לבית־המשפט, כדי לגבות חובות, וכן להוצאת עיקולים על כספים המגיעים לחברה ממשרדי הממשלה.

ידעפון הוקמה על־ידי משה וייס, בשעתו מזכיר ההתאחדות לכדורגל. בזמנו, ירד וייס לארה״ב, עשה כסף, וחזר ארצה. הוא הביא עימו את הרעיון להקים חברה לשרותי מידע־בטלפון לציבור. הוא התקשר עם בעלי אלומפלסט, שבראשם עומד אברהם קופרברג, והם הקימו את החברה בחלקים שווים. בחברה הושקעו כחצי מיליון לירות, והיא פתחה משרדים בתל־אביב, חיפה, ירושלים ונתניה.

ההתחלה היתה טובה. בין לקוחות החברה נימנו משרדי העבודה, הקליטה, השיכון, וכן מינהל מקרקעי־ישראל, חברת שיכון־ופיתוח, רכבת ישראל, הפנימיה הצבאית של חיל־האויר. כל מינוי שילם לפי תעריף שונה. משרד העבודה למשל, שקנה שרות מלא, שילם 4,000 לירות לחודש. מוסך למשל, שביקש כי ימסרו את שמו, כאשר הלקוח מצלצל לידעפון ומבקש שם של מוסך — שילם 58 לירות לשנה.

אולם למרות ההתחלה הטובה, נראה כי למשקיעים חסרו אמצעים לנשימה ארוכה. גם גביית החובות מהמינויים צלעה, והחברה נקלעה לקשיים כספיים.

המשקיעים נקטו בכמה צעדי הבראה: וייס קיבל חלק ממניות אלומפלסט — והעביר בתמורה את מניותיו בידעפון לאלומפלסט, שהיא עתה הבעלים העיקרית של ידעפון. כן צומצם מספר העובדים, ונסגר הסניף בנתניה.

קופרברג טוען כי החברה תתגבר על הקשיים, מנהלת במקביל משא־ומתן למכירת חלק נכבד מהמניות לגורם זר, שיכניס הון נוסף לידעפון.

אלא שבינתיים, ירדה איכות השרות, והתמורה שמקבלים המינויים אינה זו שלה ציפו.

בעיית הזוגות הצעירים — הפיתרון

בעיית הדיור לזוגות צעירים חמורה לא רק בישראל. גרמניה, למשל — סמל השפע והאירגון היעיל — לא הצליחה עד היום לחסל את הבעייה אצלה. אולם בהתחשב במימדי־הבעייה שם — הרי שהישגיה עצומים. לוא היתה ממשלת ישראל מפעילה את המדיניות הנהוגה בגרמניה — היתה הבעייה נפתרת עוד לפני שנולדה.

משום כך, מעניינים הצעדים בהם נקטה הממשלה הפדרלית של מערב־גרמניה:

- היא העניקה לקבלנים פרטיים וציבוריים הלוואות בלי ריבית, או בריבית נמוכה. תמורת זאת, שמורה לה הזכות לקבוע שכר־דירה סביר מבחינה סוציאלית, וכן לקבוע את שיטת חלוקת הדירות.
- הזכות לדירה כזו שמורה לאזרחים שהכנסתם אינה עולה עד תיקרה מסויימת.
- מי שזכאי לדירה סוציאלית, אך אינו מצליח להשיגה, ונאלץ לקחת דירה בתנאי שכירות חופשיים — מקבל מהממשלה תמיכה קבועה, להוזלת דמי־השכירות.
- היקף הבנייה הסוציאלית גדל מדי שנה, וכיום הגיע למחצית מסך־כל הבנייה.

צעדים אלה גרמו להקלה ניכרת במצוקת הדיור של זוגות צעירים בגרמניה, למרות שהמצב עדיין חמור.

23 שנים אחרי גמר מילחמת העולם השנייה, קיים עדיין מחסור חמור בדירות בארץ זו. וזה, על אף העובדה שגרמניה בנתה ב־28 שנים אלו 12 מיליון דירות חדשות. בשנת 1972, למשל, החלו בבניית 700 אלף דירות — לעומת 480 אלף בשנת 1970.

השינוי במדיניות הבנייה נגרם בעקבות כניסת המיפלגה הסוציאל־דמוקרטית לממשלה. ב־1950, היה מיספר הדירות בגרמניה 10.1 מיליון — ומיספר התושבים 50.3 מיליון. ב־1971, היו 21.3 מיליון דירות — ו־61.5 מיליון תושבים.

גם מחירי הדירות מאמירים בגרמניה, כמו בישראל: דירה חדשה שעלתה בממוצע 30 אלף מארק גרמני בשנת 1960, עלתה ב־1970 יותר מ־60 אלף מארקים. מובן שגם דמי־השכירות עלו באותו יחס: ברוב הערים הגדולות שכר־הדירה, עבור דירה בת שלושה חדרים הוא, 500 מארק — והמחירים ממשיכים לעלות.

מובן שמצב זה פוגע קשות, בראש וראשונה, בזוגות צעירים ומשפחות מעוטות־יכולת. בגרמניה, זקוקה אוכלוסייה זו לכרבע מיליון דירות כל שנה. הצעדים שנקטה בהם ממשלת גרמניה, גרמו לפיתרון, מינימלי לפחות, של הבעייה. נקל לשער מה היה קורה שם, לוא היה הנושא זוכה לטיפול שמעניקה לו ממשלת־ישראל.

מאחורי כל איש־ציבור ידוע מסתתר

יין וזמר: ח״כ חיים צדוק זורח בין אשתו וע

חפש את האשה

שימשון ודלילה שר־המישפטים יעקב שימשון שפירא ואשתו איה היו בין היחידים שלא טעמו כמעט מהכיבוד הספרטני. בני־הזוג שפירא באו לקראת אמצע הקוקטייל, עזבו לאחר זמן קצר.

המישפחה הלוחמת מנהיג גח״ל מנחם בגין ואשתו עליזה, מלאי הדר וכבוד, כדרכם, בילו בשיחה עם חבריהם למיפלגה. האורחים מילאו רק כמחצית שטח שלושת האולמות שהוכנו למסיבה.

תנועת העבודה מזכ״ל מיפלגת העבודה אהרון ידלין ואשתו עדה מגיעים לקוקטייל: אותו חיוך שקט, אותה תס־רוקת קצרה, אותה חליפה פתוחת צווארון. כזוגות רבים אחרים, הדגימו גם הידלינים כיצד לאחר שנות־נישואין רבות, מצטיירים קווי־דמיון מפתיעים בין הבעל והאשה.

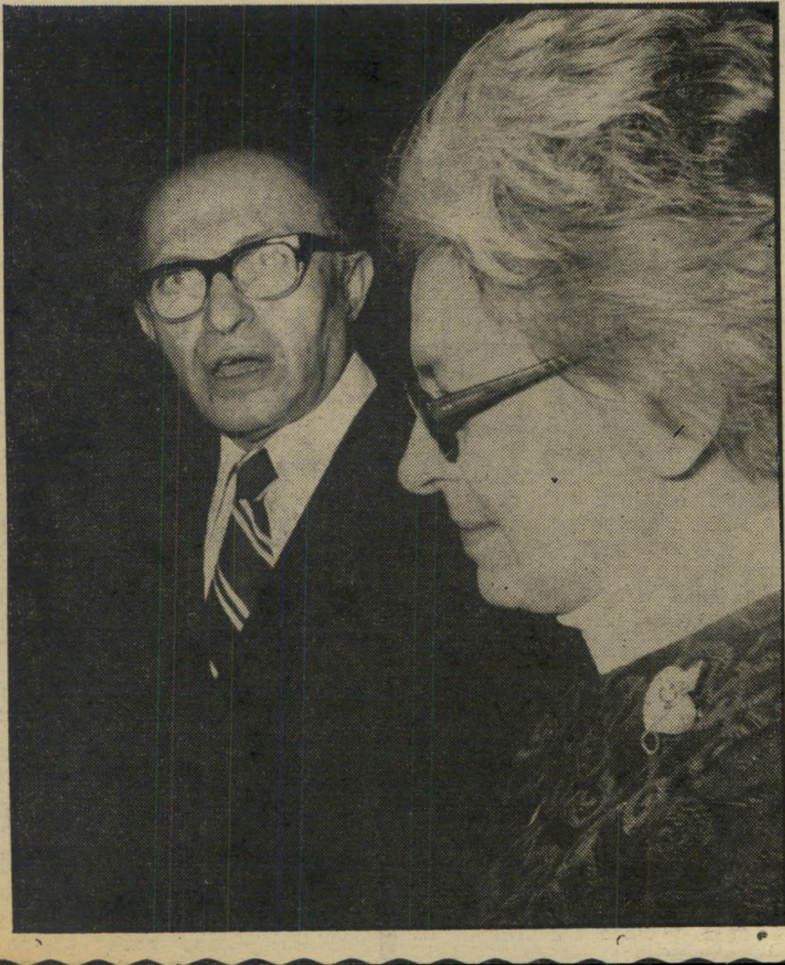

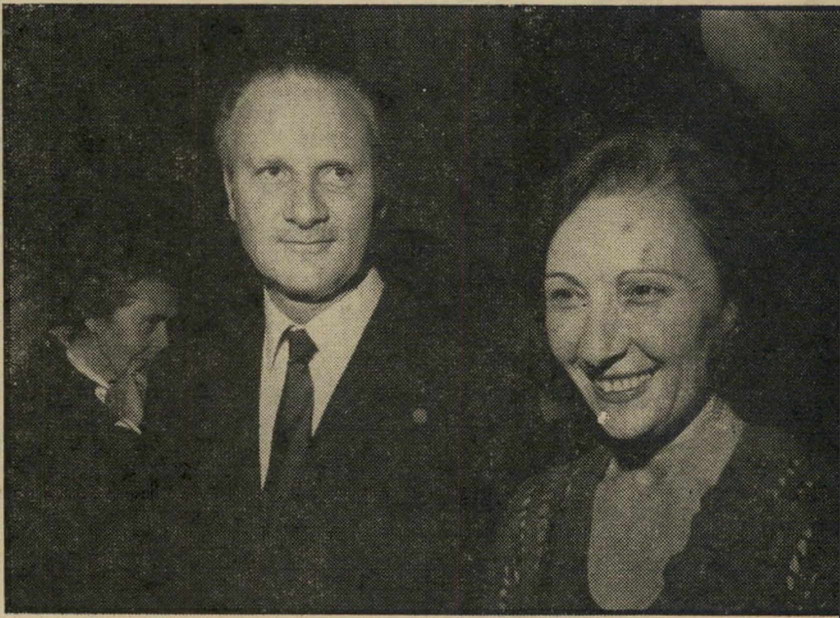

יועצת היועץ היועץ המישפטי לממשלה מאיר שמגר ואשתו גאולה, שהופיעה בשמלת־צמר אדמדמה חרירית. למסיבה, שנו־עדה להתקיים שבוע קודם, בט״ו בשבט, ונדחתה בגלל השלג, הגיעו כאלפיים אח״מים.

ת אשה אלמונית - אותה מציגים רק באירועים רשמיים - כמו מסיבת יום ההולדת של הכנסת השבוע

כל ימות השנה, הם משאירים את האשה בעורף, יוצאים לשדה־המערכה בגפם. ביום השלישי שעבר, הם הביאו גם את הנשים לשדה־המערכה — לבניין־הכנסת בירושלים.

אלא שהפעם, לא התחולל שם קרב נוסף, אלא מסיבת־קוקטייל רגועה, בה חגגו חברי־הכנסת 24 שנים לכינון המוסד.

היתה זו הזדמנות נדירה לראות את האשה שמאחורי הגבר. האשה שעוזרת כנגדו, מדרבנת אותו, מעודדת אותו, מאכ־זבת אותו. היה זה מרתק לראות, אצל זוגות רבים, את הדמיון שנוצר בין הבעל לאשתו, עם השנים. היה זה פיקנטי לנחש, לפי ההתנהגות, מי לובש את המכנסיים באיזה בית.

צלם־המערכת אלכס ברנובסקי, ידו ה־אחת אוחזת בסנדוויץ, השנייה בכוסית והשלישית במצלמות, הוציא את הנשים האלמוניות לאור היום.

צמד העופרים

מנכ"ל **שיכון עובדים**, ח"כ אברהם עופר ואשתו שושנה נהנים מבדיחה מובה. לערב אחד, נשכחו המילחמות היומיומיות, והח"כים ואורחיהם, ובייחוד נשותיהם, בילו באווירה משפחתית רגועה. היד עם הסיגר איננה של אברהם עופר, אלא של בן־שיחו.

ורכת „דבר" חנה זמר

חבצלת השרון

אלוף פיקוד הדרום אריאל שרון ואשתו לילי, שהיתה אחת הנשים היפות במסיבה. נבחרת צה"ל הופיעה באירוע בהרכב מצומצם ביותר, ומלבד אריק והרמטכ"ל — שניצל את ההזדמנות לשיחה ממושכת בארבע עיניים עם גולדה — לא נראו אלופים בשטח.

ות היו"ר

היחידים שעבדו בערב החג היו יו"ר הכנסת ישראל ישעיהו, אשתו רינה וסגניו, שעמדו בכניסה וקיבלו את פניהם של אלפי האורחים ת יד וברכה חמה. בתמונה: היו"ר וסגניתו, ח"כ טובה סנהדראי, מנצלים אתנחתא לחיוכים.

אליציה המשפחתית

חבר־הכנסת יצחק נבון ורעייתו הזוהרת אופירה, צברית 1956 וכיום פסיכולוגית.

: שר־הפנים יוסף בורג מנסה ללחוץ ידה של גולדה, שתשומת־ליבה נשארה מופנית ארוכות לכיוון אחר, בעוד השר ממתין לגאולה. בין השניים: רבקה, אשתו של בורג.

כסף הולך לכסף

(המשך מעמוד 16)
בנק זה, החולש על מאזן של מיליארד לירות, הוא בנק ממשלתי המממן את כל משק הספנות. העברתו לבנק להון חוזר תחזקו, תגביר את ערכו עשרות מונים. כדי להבטיח את העברת הבנק לספנות בשקט, מינה ספיר ועדה מצומצמת, שתב־טיח כי הבנק יימכר לגולן ללא מיכרז.

לבנק־ליצוא לא היתה ברירה, והוא הסכים להמיר את מניותיו בסך 12 מיליון לירות, במניות הבנק החדש בסך 7.2 מיליון לירות.

מתנות
✶ חסרות־תקדים

כדי לפתות את התעשיינים, נתן ספיר למשקיעים בבנק החדש מתנות חסרות תקדים.

לבנק יהיו מניות ב־81 מיליון לירות, ושטרי־הון באותו סכום. את כל שטרי־ההון תיתן ממשלת ישראל — ותקבל עליהם רק 10% ריבית לשנה. כן תיתן הממשלה שטרי־הון נוספים עד לסכום כולל של 155 מיליון לירות.

דהיינו: על השקעה של 81 מיליון ל״י, יקבלו בעלי המניות הלוואה של 155 מיל־יון. מאחר שהם יוכלו להלוות את כספי ההלוואה ללקוחות ב־16% לפחות, הרי ש־מתנה זו של האוצר כמוה כמתנה של 6 מיליון לירות לשנה לפחות.

אולם בעוד הממשלה נתנה את כל הכסף כמעט — היא תקבל פחות מ־26% ממניות ההצבעה ומהרווחים. יתר המניות המקנות שליטה תתחלקנה כך:

- בעלי הבנק לסחר־חוץ מכרו את מניותיהם לממשלה בשער גבוה, וקיבלו תמורתן מזומנים — וקצת מניות בבנק החדש.
- משקיעים זרים שונים השקיעו כ־50.4 מיליון לירות, יקבלו על מחצית השקעתם 10% עד 12% מובטחים, וכן שליטה ורווחים לפי 63.1% — הרבה יותר ממה שהשקיעו בפועל.
- יתרת המניות תתחלק בין סם רוט־ברג, יושב־ראש המגבית בארה״ב, בעלי הבנק־ליצוא, והתעשיינים והיהלומנים.

התעשיינים
✶ רתחו

בכך לא נסתיימה חלוקת המתנות הפנטסטית. מתנה נוספת של האוצר: המשקיעים אינם צריכים כלל לשלם עבור השקעתם מייד. את מחצית השקעתם הם יוכלו לשלם תוך ארבע השנים הבאות, ואת המחצית השניה — רק ב־1978.

כדי לא להכביד עליהם — שלא יצטרכו לגייס כספים מכיסם הם בכלל — נתנה להם ממשלת ישראל הלוואות — כדי שהכסף שישקיעו בבנק החדש ייראה לפ־חות כאילו היה כספם שלהם.

ועדיין אין זה הכל: 40% מההשקעה יוכלו המשקיעים לשלם בתעודות מילווה קליטה ובטחון.

סיכום מלא של כל המתנות הללו, מביא את הנזק לסכום של מאה מיליון ל״י.

הנזק הוא רק למדינת ישראל, כמובן. למקבלי המתנות — זהו רווח של מאה

משום כך, סערו הרוחות בקרב כל מי שרצה לחטוף לעצמו קצת ממניות הזהב — ומצא את דרכו חסומה. גם בין התע־שיינים נמצאו כאלה שלא זכו. בין אלה שכן זכו, היו נשיא ההתאחדות מרק מו־שביץ. סגנו, בומה שביט. זלמן סוזאייב, רוזוב, שמעון אלמן, אהרון סחרוב — שאי־נו תעשיין, אלא בעל חברת־הביטוח סהר — יוסף קרמרמן, ואחרים.

משום כך קצף גם נשיא בית־היהלומים, שניצר: ש ה ו א לא יקבל מתנה כזו?

הסביר נשיא תעשייני היהלומים, אריה קצף: „היקצו לנו מניות ב־2.5 מיליון, לעומת 7.5 שקיבלו התעשיינים. יותר מ־ארבעים יהלומנים ביקשו לקנות — בס־כומים שעלו בהרבה על מה שהוקצה לנו. חילקנו לכל אחד לפי גובה המיסים שהוא משלם. שניצר קיבל למרות שאינו תעשיין. גם אחרים קיבלו קצת, למרות שאינם חב־רים באירגון. חילקנו לכל אחד קצת.״

היו כאלה שקיבלו מניות — שפירושן זהב טהור — והיו כאלה שקיבלו דברים אחרים: אלי אורן למשל, חתנו של מרדכי זגגי, יו״ר רשות ניירות־הערך בישראל — הפך להיות אחראי ליחסי־הציבור והתדמית של הבנק.

פרקליט המדינה, לעומת זאת, לא קיבל מניות, לא כסף, ולא דברים אחרים. מדוע, אם כן, אין ה ו א חוקר את הפרשה?

חברות־התעופה המפעילות את מטוסיהן בנתיבי המזרח־התיכון, יכ־לו להצביע השבוע על העובדה כי מול הירידה בהובלת נוסעים חיים, חלה אצלם עלייה תלולה בהובלת נוסעים בארונות מתים. מניקוסיה הוטס השבוע לביירות ארונו של חוסיין עבד אל־חיר, נציג אל־פתח בקפריסין, שנהרג בסוף השבוע שעבר בהתפוצצות במלון אולימפיק ב־ניקוסיה. ממדריד שבספרד יוטס, כנראה בסוף השבוע לישראל, ארונו של משה חנן ישי, הישראלי שנורה ונהרג למוות בידי איש ספטמבר השחור ברחובה ה־ראשי של מדריד.

השניים היו שני הקורבנות האחרונים שנפלו במאבק החשאי (כפי שכינה אותו השבועון ל׳אקספרס) המתנהל זה מיספר חודשים על פני החצי המערבי של כדור הארץ — האחרונים אבל בוודאי לא הסופיים. כל הסימנים מצביעים על כך, שמלחמת הצללים של הסוכנים החשאיים הנטושה עתה במלוא עוצמתה, עלולה ל־אלץ את חברות־התעופה להוביל יותר ויותר ארונות־מתים לקבורה במזרח־התיכון.

מילחמת הסוכנים החשאיים (לפי הכינוי של השבועון ל׳אקספרס) שהיא ה־גילגול האחרון של המאבק הערבי—ישר־אלי, היא מילחמת טירור אפופת מיסתורין ותעלומות. באופיה ובצורתה היא מזכירה יותר מכל דבר אחר את מילחמת כנופ־יות העולם התחתון בשיקאגו של שנות ה־30, כשרק האמצעים נעשו מתוחכמים יותר, ובמקום תת־מקלעים משתמשים עתה באקדחים של קליבר זעיר עם מש־תיקי־קול ובאיתותי אלחוט המפעילים פצצות תופת מרחוק.

לבני משפחותיהם וקרוביהם של ה־קורבנות הנופלים במלחמה זו קשה ודאי להתפעל מהשיטות המדעיות החדשות ה־מחסלות את יקיריהם. אבל לפי התגו־בות בעיתונות העולמית, המשגרת את מיטב כתבי המתח שלה לזירות ההתרח־שות של מלחמת הצללים, ניכר כי האי־רועים המתחוללים בה הם מסעירים ו־מלהיבי דמיון, במיטב מסורת סיפורי ה־ריגול הבדיוניים.

זה מול זה נאבקים, ללא כל מיגבלה של חוקים וגבולות, כוחות מיסתו־ריים. את הצד הערבי מייצג מה שנקרא ספטמבר השחור, הפושט ולובש צורה ו־לפעמים אפילו מפרסם קומוניקאטים. ואילו מהצד השני מופיע רק כוח טמיר, חסר זהות וגוף, שאילולא היה פוגע דווקא במי שנחשבים אוייביה של ישראל, קשה היה לשייכו בצורה כל־שהיא לישראל. אבל מכיוון שהוא מחסל רק „ערבים רעים״, כאלה החורשים מזי־מות נגד ישראל, ברור לצד מיהו ניצב. זהו הכוח הנקרא „אצבע אלוהים״.

שרשרת
✶ אירועים חריגים

למי שאינו זוכר, הרי מלחמת ה־צללים התפתחה בקצב מואץ מאז הטבח במינכן. ישראל מצאה אז את עצ־מה חסרת־אונים ובלתי מוכנה להגן על חיי אזרחיה בחו״ל. שירותי־הביטחון ה־שונים נמצאו בלתי יעילים לפעולה במס־גרות קונבנציונאליות נגד טירוריסטים־מתאבדים ואלמונים מסוגם של אנשי ספ־טמבר השחור.

כתוצאה מכך הועלתה בעיתונות ביש־ראל התביעה להפעלת טירור־נגדי בחו״ל, שיכוון בעיקר נגד אירגוני החבלה הפלס־טיניים, יאלץ את אנשיהם לרדת למחתרת וירתיע אותם מפעולות טירור נגד אזרחים ישראליים. ראש־הממשלה, גולדה מאיר, הכריזה אז הכרזה, המצוטטת כיום על־ידי כל עתוני העולם כמגילת היסוד של הת־גובה הישראלית: „לנו אין ברירה, אלא להכות באירגוני הטירור בכל אשר תשיג אותם ידינו.״

בד בבד עם הצהרה זו פורסם גם דבר מינויו של מי שהיה ראש אגף מודיעין במטכ״ל הישראלי, האלוף אהרון יריב, לתפקיד יועצה המיוחד של גולדה, שבין תפקידיו נכללו גם המלחמה בטירור ותי־אום בין שירותי־הביטחון השונים של ישראל.

עוד בטרם נרגעו הרוחות בישראל ממחדלי שירותי־הביטהון בפרשת טבח מינכן, הונחתה מכה נוספת על ישראל. היה זה כאשר ב־11 בספטמבר, נורה איש שגרירות ישראל בבריסל, צדוק אופיר, בידי מתנקש ממוצא מרוקאי, שירה בו בבית־קפה במרכז העיר. עיתוני אירופה הירבו אז בניחושים, סיפרו לקוראיהם כי אופיר לא היה אלא מפעילו של ה־

ספורט-טוטו
12 X 21 X 1 2 X
300 אלף ל"י
זכה השבוע ב„טוטו"
תושב טירת הכרמל
גם אתה יכול
לזכות בפרס ענק
מינימום:
חצי מיליון ל"י
מינימום פרס ראשון:
רבע מיליון ל"י
עשה לך מנהג קבוע -
מלא טוטו כל שבוע!

קולו-
להקת היצוג
היוגוסלבית
70 רקדנים וזמרים

KOLO
תל־אביב — יום ב׳ 5/3- יום א׳ 11/3 ב־9.00 הצגות גאלה
גבעת־חיים — יום ג׳ 6/3 ב־9.00
חיפה — ארמון, יום ד׳ 7/3 ב־9.00
יפעת — יפעת, יום ב׳ 12/3 ב־9.00
אילת־השחר — ראשונים, יום ג׳ 13/3 ב־9.00
נתניה — שרון, יום ה׳ 15/3 ב־9.00
ירושלים — בנייני האומה, מוצ״ש, 17/3 הצגת גאלה ב־9.00

I.T.T. SCHAUB LORENZ
מקלט הטלויזיה
הטוב בעולם!
גם טרנזיסטורים, רשמי-קול
ומערכות HI-FI סטריו
מעולים מיוצרים ע״י
ITT SCHAUB-LORENZ
חשוב לעולים חדשים:
הספקה במהירות
מירבית וללא מכס.
הסוכן הבלעדי: כינורי בע״מ

למכירה
מיטות מים
„נפטון"
הטובות ביותר בארה״ב
טל. 410368

„ספטמבר השחור"
ו„אצבע אלוהים"
מתחרים במשלוחים
אווריים של גוויות

מארוקאי, שעבד בשירות ישראל, הפך לאחר־מכן לסוכן המחבלים וירה במפעילו הישראלי.

פרשה זו, למרות שהיא מסמלת כביכול את תחילתה של המלחמה החשאית, היא יוצאת־דופן. נראה שלאירגוני המחבלים, ובמיוחד לספטמבר השחור, אין בה כל חלק, והיא אינה אלא תקרית אישית שהשתרבבה למלחמה הטוטאלית.

כאשר נראה היה, בעקבות טבח מינכן, כי זירת ההתמודדות הערבית—ישראלית חוזרת אל משרדי הדואר ואל השחקים, באמצעות מעטפות־הנפץ והטיפות המטוסים, אירעו כמה אירועים חריגים, מעוררי מחשבות.

● ב־16 באוקטובר 1972, נורה איש בקופנהאגן, ממעטפת־נפץ שנשלחה אליו מביירות.

● ב־8 בדצמבר אירעה התפוצצות בדירתו הפאריסאית של נציג האירגון־לשיחרור־פלסטין שם, מוחמד אל־המשארי. בחקירה הסתבר כי המשארי נפצע מהתפוצצות מיטען שהונח בתוך מכשיר הטלפון שלו ושהופעל מרחוק באמצעות איתות אלחוטי. רגלו של המשארי נקטעה. הוא מת מפצעיו בראשית חודש ינואר השנה.

● בשבוע שעבר אירעה התפוצצות דומה לזו שקטלה את המשארי, בבית־מלון קטן בניקוסיה, שם התגורר בשיר עבד אל־חיר, נציג הפתח בקפריסין. הוא מצא את מותו במקום.

פיצוץ בפארים

ערבים ואנשי שמאל מפגינים בפארים נגד ישראל, כשהם נושאים דגלים פלסטינים וכרזות עם תמונותיו של מחמוד אל המשארי, נציג אירגון השיחרור הפלסטיני בפארים, שהתרסק בדירתו מפצצה שהופעלה מרחוק בעזרת גלי קול שהועברו דרך הטלפון.

נחש נושך נחש

החזית לשיחרור פלסטין ברומא, עדל והיל זועייתר, בפתח ביתו. שני אלמונים, לבושים במעילי גשם, ירו בו ונעלמו כאילו בלעה אותם האדמה, אחרי שהותירו במקום מכונית שכורה.

● ב־25 באוקטובר 1972, החלו מעטפות־נפץ להתפוצץ גם בכמה בירות ערביות, שלשם נשלחו מבתי־דואר ביוגוסלביה ובלבנון. בלוב, באלג׳יר, בביירות ובקאהיר, התפוצצו מעטפות־נפץ. נציג האירגון לשיחרור פלסטין בלוב, מוסטאפה אבו־זייד, נפצע קשה שעה שפתח מעטפת־נפץ.

● ב־18 בנובמבר נורה ונהרג בפאריס, עתונאי סורי, שהיה מקורב לאירגוני החבלה. תעלומת מותו טרם פוענחה עד היום.

● בראשון בדצמבר נפצע נציג הפתח באף אחד מהמקרים הנ"ל לא התגלו המבצעים ולא עקבותיהם. „אצבע אלוהים" היא שהפעילה את חומרי הנפץ והאקדחים.

אין ראש לכריתה

השאלה היתה כמובן אם אצבע אלוהים בוחרת באנשים הנכונים להענשה או שקורבנותיה הם מקריים, ונבחרים רק משום שקל להגיע אליהם יותר מאשר אל האחרים. מה שהיה ברור הוא כי אף אחד מהם לא היה איש ספטמבר השחור ולא חבלן פעיל. הם היו נציגים פוליטיים של האירגון־לשיחרור־פלסטין, שבוודאי תמכו במחבלים ובמעשיהם, אך ספק אם חיסולם תרם במשהו לחיסול הטירור הערבי. מי שמוצא סיפוק לרגשי הנקם שלו במותם של ערבים, ודאי היה שבע־רצון מפעילותה זו של אצבע אלוהים. אך למי שקיווה שאצבע אלוהים תחסט בתאים החשאיים של האירגון הרצחני, תדלה ממנו מידע סודי, ותחסל את הרוצחים עצמם, לפני או בשעת פעולתם, היתה סיבה טובה להתאכזב.

בעתונות האירופאית אומנם החלו להופיע סיפורים מפורטים על ספטמבר השחור.

הם לוו בשמות של המנהיגים כביכול של אירגון זה, מאבו עיאד עד אבו ג׳יהד ועד עלי חסאן סלמה הבן. אבל האמת היא שתעלומת ספטמבר השחור נשארה בעינה. ייתכן שמהותו המיוחדת של גוף מיסטי למחצה זה, היא שגרמה לכך שאצבע אלוהים לא השיגה עד היום בעצם אף אחד מאנשיו.

בגליון האחרון של הירחון ישראל ופלסטין המופיע בפאריס, כותב עורכו, מקסים גילן, הנחשב לבעל מידע טוב על המתרחש בחוגי הפידאיון: „ספטמבר השחור שאל מלח"י את המיבנה התאי, של יחידות פעולה המורכבות מלא יותר מחמישה אנשים... התאים נשלחים לארץ יעוד, שיכולה להיות מדינה ערבית או כל מדינה אחרת. שם הם פוגשים נציג של האירגון־לשיחרור־פלסטין או דיפלומט ערבי... מאנשי־קשר אלה, שאינם אנשי ספטמבר השחור הם מקבלים סיוע לוגיסטי, מקומות מחבוא, דרכונים אמיתיים או מזוייפים ולפעמים גם נשק וכסף. בסיוע זה הם יכולים לבצע פעולות המתוכננות במרחק רב, במקומות בטוחים בערים כמו בלגראד או ברלין.

„כל תא הוא עצמאי באופן מוחלט, וחבריו מכירים לכל היותר, שני מפקדים אחראיים. מידע על כל איזור פעולה מרוכז במפקדות מקומיות המשנות את מיקומן בהתמדה. באירופה, למשל, היתה המפקדה בשווייץ, לפני שהועתקה למקום אחר באירופה המזרחית.

„דבר נוסף האופייני לאירגון: אין לו מנהיג בודד. לכן אין לו ראש שניתן לכרות אותו, אלא מספר ראשים מקומיים דמויי־הידרה, שניתן להחליפם בקלות במקרה של רצח. מצב זה אפשרי בשל מטרות הגוף, שבשלב זה אינן של כוח־פוליטי, אלא מסטיות יותר... נראה שיש מעט מאוד אידיאולוגיה משותפת לחברים השונים של ספטמבר השחור, מלבד מאבקם למען מהפכה פלסטינית. חלקם הם שמאליים בעוד שהאחרים הם קנאים, אחרים בעלי מחשבה קרה. כל אנשי ספטמבר השחור נשבעים ,שבועת התאבדות' להקריב את חייהם, במקרה הצורך יחד עם חיי אוייביהם."

עד כאן דיווחו של גילן. ניתן רק להוסיף לתיאורו כי זהו מיבצע כמעט בלתי־אפשרי לגלות את אנשי ספטמבר השחור ולחסלם. הם יושבים בתאים חשאיים במדינות ערב, מגיחים לפעולות מהירות בחו"ל, נמנעים מקשרים עם זרים, ואפילו מודיעין מעולה, הפרוש על פני כל תבל, יתקשה לאתרם לפני שהם פועלים. במצב זה, רק טבעי הוא ש„אצבע אלוהים" פעלה עד כה נגד אנשי הקשר שלהם, ונגד תומכיהם האפשריים, במקום נגדם אישית.

קצין מודיעין ישראלי

השבוע, כאשר הגיעו הידיעות מספרד על הריגתו של הישראלי משה חנן ישי, בן ה־36, ברחובה הראשי של מדריד. כתבי סוכנויות הידיעות מסרו ממדריד כי על גופו של ישי נמצאו רשימות שונות כתובות בצופן. בהודעה שפירסם ספטמבר השחור בקאהיר, נאמר כי משה חנן ישי לא היה אלא קצין מודיעין ישראלי, האחראי לרשתות החבלה הישראליות באירופה, והיה קשור לרצח נציגי המחבלים ברומא ובפאריס.

על־פי פירסומים ממדריד, נראה כי ישי הכיר את האיש שירה בו מספר כדורים מאקדח עם משתיק קול. בשעתיים שחלפו מאז נורה ועד שנפח את נשמתו, הספיק ישי לספר לקציני המשטרה הספרדית כי האיש שירה בו הוא פלסטיני ששמו אחמד מג׳ד אל־אמאד.

עיתוני ספרד וצרפת כתבו השבוע, כי יתכן אפילו שהרוצח והנרצח הגיעו יחד לספרד, וכי הרוצח עבד בשירותו של ישי.

אם אומנם נכונה תיאוריה זו, הרי שרצח ישי מהווה פרק ממילחמת חיסול הדדית של אנשי הצללים, בה נחש נושך נחש במחשכים. איך ניתן בצורה זו לחסל את הטירור? אפילו לאצבע אלוהים אין פתרונים.

חיסול בניקוסיה

מפגינים יוונים קפריסאיים, הנושאים כרזות אנטי ציוניות, מלווים את ארונו של בשיר עבד אל־חיר, נציג הפתח בקפריסין, שנהרג השבוע בהתפוצצות מיסתורית בחדרו במלון בניקוסיה.

בגילוי־לב נדיר מאשרת רות דיין

את כל גילויי העולם הזה על

אהבהביו של בעלה לשעבר - ומספרת

איך זה נראה מהצד שלה

לפני הפרידה אחת התמונות המשותפות האחרונות של רות ומשה דיין, שצולמה ערב גירושיהם. רות ומשה נראים בה בבית דיין בצהלה, כשעל הכסא יושבת בתם יעל דיין, המחזיקה בידה את נכדם השני. מלבד יעל, יש לרות ולמשה דיין שני בנים: אהוד המושבניק ואסי השחקן־במאי.

לא היה בו עוד כדי לפגוע בחיי הנשואין של הזוג.

אם יש ענין מיוחד בסיפור עלילות האהבים של משה דיין מפי רות דיין דווקא, הוא נובע מכמה וכמה טעמים. קודם כל הוא נותן גושפנקא אוטנטית לסיפורים שפורסמו עד כה, ושרבים סברו כי הם מוגזמים, מופרזים וסירבו להאמין באמיתותם. נוסף לכך מציגה רות דיין את הצד השני של המטבע, כפי שרק היא הכירה אותו: סיפורה של אשה נשואה ופגועה, המנסה לשמור על חיי משפחתה, על גאוותה ועל כבודה האישי, בחיים משותפים עם אדם שהפך לנכס לאומי גם בעיני עצמו.

סיפורה של רות, שנכתב כאילו בצופן, מבלי לציין שמות ולפעמים רק ברמזים, זקוק גם למדריך ולמפתח עניינים לאלה שאינם מתמצאים ביותר באותו צד בחייו של „האיש אשר הפך לאגדה בחייו". להלן מובאים אותם קטעים מתוך סיפורה של רות, יחד עם פירסומים קודמים של העולם הזה באותם נושאים עצמם, בצורה המאפשרת לפענח את הפרשיות העלומות מחיי האהבה של דיין.

■ ■ ■

בשבוע בו התגרשו משה ורות דיין, בדצמבר 1971, גילה העולם הזה:

בתחילת חודש נובמבר 1956, שעות מספר אחר סיום מבצע קדש, התכנסו עשרות עיתונאי־חוץ באחד מאולמות מלון דן בתל־אביב, שם עמדה להיערך מסיבת עיתונאים פומבית ראשונה עם כובש סיני, מצביא הגייסות המנצחים, הרמטכ"ל רב־אלוף משה דיין.

עיתונאי החוץ הרבים שמילאו את האולם, ציפו בקוצר־רוח לבואו של המצביא, כאשר כמה מהם זיהו אשה שנדחקה ביניהם וביקשה לעצמה מקום צנוע, כאשתו, רות דיין. מיד נערכה עליה הסתערות רבתי. קבוצה גדולה של עיתונאים הקיפה אותה, מצלמות החלו לצלמה ומיקרופונים נדחפו אל פיה. „מה יש לך להצהיר?" שאלו אותה כולם.

רות דיין מספרת:

„כך נהרס עולמי!"

רבבות ישראליים הוכו השבוע בתדהמה. היה זה כאשר פירסם מעריב בגליון ערב שבת שלו, פרקים נוספים מתוך ספרה החדש של רות דיין, ואולי, העומד לצאת לאור בימים הקרובים. הפעם הכיל הפירסום פצצה של ממש: את הפרק אותו כתבה רות דיין אחרי גירושיה משר־הביטחון משה דיין, שהיה בעלה במשך 36 שנים. היה זה הפרק אותו כתבה רות אחרי שסיימה כבר להכתיב את כל האוטוביאוגרפיה שלה לשותפתה בכתיבת הספר, הלגה דודמן. היא התייחסה בו לא רק לגירושיה ממשה,

„הבחורה צרחה לי בטלפון: הבעל שלך בוגד בי עם אחרות!"

שנערכו בדיוק לפני שנה, אלא גם לכל פרשיות האהבים והאהבהבים שלו בתקופת חייהם המשותפים.

בפעם נוספת הוכיחה רות דיין את עצמה כאשה דגולה, בעלת אישיות עצמאית הקורנת לבביות, אנושיות וחוכמת־חיים. בגילוי־לב נדיר פירטה את כל פרשת אהבותיו האסורות של בעלה שהובילו לקראת גירושיהן. היא עשתה זאת בטאקט, באיפוק, ללא רגשות נקם וללא שמחה לאיד.

אף לא אחד מגילוייה של רות דיין לא היה חדש. מרבית הסיפורים אותם היא מפרסמת בספרה, שימשו נושא לרכילות במשך שנים רבות לחוגי הצמרת של המדינה. כל הסיפורים, שהיו ידועים גם למערכת העולם הזה, פורסמו במלואם בעתון זה, בפרטי פרטים מיד אחרי גירושי הזוג דיין, כאשר פירסום הדברים

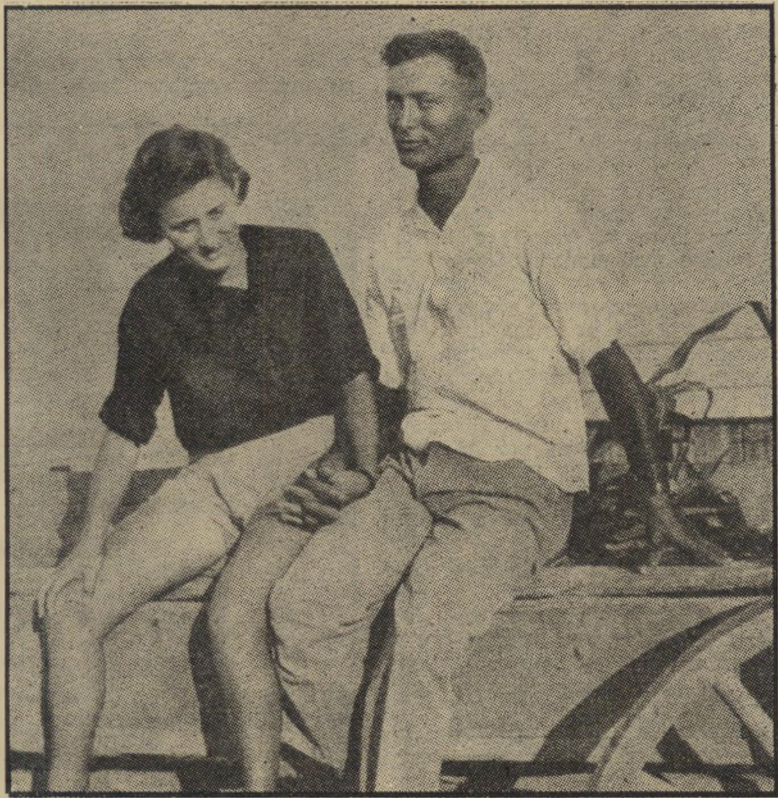

אושר בנהלל משה ורות דיין בתקופת החיזור שלהם, לפני 37 שנים, על עגלה בנהלל. פגישתו של בן האיכרים עם בת האצולה הירושלמית, שבאה ללמוד בנהלל, הולידה פרשת נישואין מוזרה ביותר שנמשכה 36 שנים.

„להצהיר על מה?" תמהה רות דיין. שלא תפסה במה המדובר.

„על הגירושין כמובן." אמרו העיתונאים.

„איזה גירושין? המשיכה רות בהשתוממות.

„שלך ושל הגנרל דיין..." אמרו העיתונאים.

רות לא יכלה אז לדעת, כי זמן קצר לפני בואה פשטה בין עיתונאי החוץ ידיעה, שסיפרה כי משה דיין עומד להתגרש מאשתו ולשאת אשה חדשה.

כך נודע לרות דיין בפעם הראשונה כי לבעלה, משה דיין, יש אהבה חדשה.

גירסתה של רות דיין על מה שאירע באותו ערב בשנת 1956 במלון דן, היא כדלהלן:

בשעה שעליתי בחפזון במדרגות לפני שער המלון, ניגש אלי כתב איטלקי. „את מרת דיין, לא כן? — שאל ממש בפתח — בבקשה, יש לי שאלה."

„כן, אני גברת דיין, אבל אני מצטערת מאוד, אינני יודעת מאומה בפוליטיקה — כך נהגתי להשיב על שאלות כאלה — אינני יכולה לומר לך דבר ואתה מוכרח לסלוח לי. יש לי כאן פגישה."

העיתונאי לא הירפה: „אבל זו שאלה אישית, מרת דיין. בעצם הכל מדברים על כך כאן. כולם מחכים להודעה הסופית, ואני רוצה להיות הראשון."

„בסדר. מה העניין?" אמרתי.

„את מבינה, הייתי רוצה להיות הראשון השומע על גירושיך."

„אולי אתה מחליף אותי באחרת?" שאלתי.

ביקשתי שיחזור על שאלתו והוא חזר, ואז התחלתי להבין שאולי הוא מדבר ברצינות. החלטתי בו במקום שראוי להתייחס לעניין בקלות ואמרתי: „הבט, מו־

טב שאלך הביתה ואשאל את בעלי בק־שר לשאלתך. טלפן אלי מחר. כרגע אין לי מושג על מה אתה מדבר.״

משהו מחריד הסתנן לתוך היום המופז שמש. לא מחריד ממש, בעצם, הלא דבר כזה לא יוכל לקרות לי. אולי לאחרות — אבל תגובתי הראשונה היתה כתגובתי על הידיעה בדבר מעצרו של משה: לא, בוודאי לא; הבריטים לא יעשו דבר כזה; איך אפשר — והלא אני למדתי בבית ספר בלונדון. מכל מקום, היה זה עניין שחרג מגבולות ההרגשות שהיו משות־פות לי ולכל אשה הרואה את בעלה מפ־לרטט עם נשים צעירות ויפות יותר.

שאלתו של אותו כתב — שאלה הוגנת, כפי שנתברר לי עד מהרה — התייחסה לאורח־חיים שכמעט לא יכולתי לתארו לעצמי. והלא כל ישראלי „יודע דבר״

לם, ואף שבשכלי העמדתי חיץ בין חיי המשפחה ובין החיים הציבוריים, מכל מקום היו אלה ואלה משולבים בתחום הרגשות.

למחרת הלכתי לעבודה, הירהרתי מה נחמד יהיה, אם תהיה לי התמוטטות עצ־בים, כדי שאוכל להסתגר בחדר, להגיף את התריסים ולהתייחד עם עצמי. אבל „הגפת התריסים״ הסתכמה אצלי בהר־כבת משקפי שמש ארבעה חודשים. כלפי חוץ לא קרה דבר, ואני הייתי אשתו של הגיבור המנצח, שמקבלים את פניה בשמ־חה כל אימת שהיא מגיעה לכפר נידח טובע בבוץ.

■ ■ ■

מה שרות דיין אינה מגלה גם בהקשר זה, הוא באיזו מאהבותיו של דיין מדובר. הכוונה היא כמובן ל־מפורסמת שבהן, זו הנמשכת כבר 18 שנים עד עצם היום הזה, לרומן עם רחל רבינוביץ׳־כורם.

רחל כורם, כיום אשה במיטב שנות ה־40 שלה, העובדת בהנהלת השק״ם, הי־

„הוא משוכנע כי חשיבותו לאומה פוטרת אותו מאמות מידה אנושיות רגילות"

תה אשתו של פרקליט ירושלמי ידוע כא־שר הכירה את דיין, בתקופה בה שימש כרמטכ״ל צה״ל.

לפי הסיפור, היא נאלצה להתגרש מ־בעלה אחרי שזה גילה יום אחד בארון הבגדים בביתו מדים של רב־אלוף ב־צה״ל. מכיוון שאין בצה״ל רבים הנושאים דרגה זו, לא היה הבעל צריך לנחש הר־בה כדי להגיע ולגלות במי המדובר.

בתקופה מסויימת כשדיין היה חבר כנסת, סודרה לגברת רבינוביץ׳ עבודה בכנסת, כדי שיוכלו להיפגש בכל יום. בתקופה אחרת, כאשר עבר דיין לעבוד כמנהל חברת הדיג יונה, הועסקה ה־גברת רבינוביץ׳ כמזכירה באותה חברה.

נאמנותו ומסירותו של דיין במרוצת השנים לאהובתו, עשויה להראות כל־קוחה מרומן סנטימנטאלי של בלזאק או מופאסאן. במשך שנים, בוקר בוקר, בדר־כו למשרד הבטחון, היה דיין נוהג לעצור את מכוניתו ליד בית מגוריה של הגברת רבינוביץ׳, ברחוב צדדי בצפון תל־אביב, כדי להסיע אותה למקום עבודתה.

כשהיתה מסיימת את העבודה, היה דיין בא לאסוף אותה במכונית השרד שלו ומסיע אותה לארוחה באחת ממסעדות היוקרה של תל־אביב. שומרי ראשו של דיין היו נאלצים לשמור ולאבטח שורה ארוכה של מסעדות ובתי־קפה, בהם היה דיין מקיים את פגישות אחרי־הצהריים שלו עם הגברת רבינוביץ׳, בגלוי וללא כל נסיון להיחבא או להסתיר את היחסים ביניהם.

בהמשך הפרק האינטימי של ספרה, מג־לה רות דיין את רגשותיה בעקבות גי־לוי אותה פרשה:

משה חשב בפשטות, שיצאתי מדעתי,

פרשת רחל רבינוביץ׳

אותה מגדירה רות דיין, כ„אשת הרומן הממושך ביותר שלו,״ היתה פרשת הניאוף הראשונה של דיין, עליה דיברה כל הארץ, עוד בתקופה בה היה דיין רמטכ״ל צה״ל. רות דיין היתה האחרונה שהסיפור על רחל רבינוביץ׳ (כיום כורם) הגיע לאוזניה.

פרשת הדסה

הדסה מור, שרומן האהבים שלה עם דיין, בגללו התגרשה מבעלה, שימש לה כחומר לרומן, כפי ש־נראתה בעת הרומן שלה עם דיין (למעלה) וכפי שהיא נראית היום (למטה).

כבר ידע, שלמשה חיים משלו, וכיוון שהכל ידעו, הניחו הכל שגם אני יודעת. הנוכחים במלון **דן** רצו לשמוע תשובה — אבל אני לא ידעתי אף את השאלה, עד שהציג אותה הכתב האיטלקי. כמובן ידע־תי, שלמשה קסם בלתי־רגיל לגבי נשים ולעיתים קרובות קינאתי בנשים. אבל רח־בה היתה התהום בין זה ובין מה שנודע לי עכשיו ובמשך כל השנים, שבהן סיפ־קו מעלליו של משה אצל נשים חומר לעיתונים בכל העולם. אני מניחה, שהת־ייחסתי לכך ברצינות יותר ממנו — אין לי ספק, שכיום זוכר משה בקושי שמו־תיהן של כמה מן הנשים שהיו מעורבות ב„רומאנים״ שלו.

...בסיומו של יום שהתחיל לפני שעות רבות היתה גם שהות לשוחח עם משה.

תחילה היה מופתע שאינני יודעת דבר. אחר־כך הרגיזו הדבר. אני בכיתי בלא שום שליטה עצמית. בעיני, אפילו זלגו מהן דמעות בשפע, היה משה — מנהיג יחיד במינו, הכרחי לישראל; וקשר הא־הבה שלי עם בעלי היה חלק מקשר הא־הבה שלי עם ארצי. גאה הייתי בו, ככר־

וניסה ליישב את העניינים. כמעט לא היינו מדברים זה אל זה; ולכן שלח משה את אסי, אז בן אחת עשרה — זמן לא רב אחרי ה„תגלית״ במלון **דן** — לטלפן אלי ולומר לי שלדעת אבא רעיון טוב הוא שארבעתנו (יעל עוד שירתה בצבא) נבלה את החופשה באיטליה. נסענו בחורף — והטיול לא היה מוצלח. קשה לומר שהיה זה ירח־דבש שני, כפי שיכול היה להיות לולא קרה מה שקרה.

...נסיעה איננה משנה את נטל המועקה, וחזרנו הביתה בלא שנשתנה דבר.

■ ■ ■

פרשת האהבים השניה של דיין אליה מתיחסת רות דיין בסיפרה, היא

פרשת הדסה מור. עיקרי הפרשה, שפור־סמו כבר בהרחבה בהעולם הזה **וגם ב־ספרו של שבתי טבת על דיין, היו כדל־הלן:**

דוב ירמיה, חברו של דיין בימי היל־דות בנהלל, היה חבר קיבוץ השומר־הצעיר (אילון) וסגן־אלוף בצה״ל. בגיל העמידה קרה לו דבר שכבר אירע לא פעם: הוא התאהב עד מעל לראש בנערה צעירה, ששירתה ביחידתו. שמה היה הדסה בן־קיקי.

ירמיה, אדם רציני, לא רצה ביחסי־עגבים קלי־דעת. הוא הסיק את מלוא ה־מסקנות: התגרש מאשתו והלך אחרי אהבתו. הוא שילם מחיר כבד מאוד, כי במכה אחת איבד את אשתו, ילדיו, מקו־מו בקיבוץ וכל חבריו, שסברו כי עשה עוול לאשתו. הוא עבר לקיבוץ שריד.

אדם שעזר לו בשעת צרה היה משה דיין. ירמיה חי באושר. הוא נשלח לתפ־

„אולי היה לי קל יותר לוא בחר רק בנשים יפות, חינניות ונחשקות!"

קיד מרוחק, בגבול סוריה, ואשתו הצעי־רה, הדסה, שכרה חדר בירושלים, כדי ללמוד באוניברסיטה. שכנה, בחדר סמוך, היה סטודנט אחר: משה דיין, שעם סיום כהונתו כרמטכ״ל (בראשית 1957) עבר גם הוא תקופת לימודים.

לפתע נודע לירמיה כי היחסים בין אשתו הצעירה ובין ידידו עברו מזמן את שלב השכנות הטובה. הוא הזדעזע, כפי שרק אדם שהקריב את כל עולמו למען אשה צעירה יכול להזדעזע.

בשיא התרגשותו, כתב ירמיה מיכתב־אישום למשה דיין, יחד עם מיכתבים נר־גשים לרות דיין ולדויד בן־גוריון. רות ענתה כעבור יומיים במיכתב נרגש, בו גילתה בפעם הראשונה את כל דעתה על בעלה. אין ספק שראתה בירמיה אח לצרה ופתחה לו את סגור ליבה כדי לנחמו. (חליפת המכתבים בין ירמיה לבי.ג׳י ולי־

(המשך בעמוד 26)

פרשת אלישבע

שנחשפה לראשונה בגילויי **העולם הזה**, מקבלת אישור בסיפרה האוטוביאוגרפי של רות דיין, למרות שהיא אינה מזכירה את שמה. בתמונה נראה דיין יושב בשורה אחת עם אלישבע צ׳יזס, כשביניהם מפרידה רק אמה, בכנס הסינרמה של רפ״י, שנערך בשנת 1969.

„כך נהרס עולמי!״

(המשך מעמוד 25)

רות דיין, פורסמה בשעתו במלואה ב־העולם הזה 1742).

הדסה ירמיה, שאימצה לעצמה את השם „הדסה מור״, פירסמה את עיקרי הפרשה בשנת 1963 כאשר הוציאה את הספר דרכים לוהטות.

את הצד שלה בפרשת הדסה מור חושפת רות דיין בספרה בצימצום ובאיפוק רב. כתבה היא בין השאר:

ב־1963 פירסמה אשה צעירה רומאן אוטוביוגראפי, בהסוואה קלושה, על חיילת ועל מצביא גידם מפורסם. הרומאן, עורר שימת־לב בחברה הישראלית פחות משאפשר היה לשער. העיתונות הקדישה לו מקום כלשהו, ובני עשרה בלעוהו; אבל מבוגרים יודעי דבר כמעט אינם זוכרים אותו כיום. לדעתי, מלמד הדבר על בגרותו של הציבור שלנו. אין לשכוח, שזה היה שנים אחדות לפני נחשול המתירנות שהציף בינתיים את העולם ו־הפכתי את „המישורים המקבילים״ שדיבר עליהם בן־גוריון למציאות בחיי שלי: מעכשיו נועד משה להיות בעיני רק מנהיג לאומי. הצד האחר נסתיים.

אהבתי את משה בשל מסירותו ופשטותו. אין להאשימו על שתפקידו ההיסטורי העלה אותו לגבהים מסחררים, שעובדה זו שינתה אותו. אמי הסבירה זאת: „כאשר התחתנה רות עם משה, לא היתה לו כאריזמה.״

כאשר התרחבה אגדתו של משה, קיבל מכתבי אהבה מנשים שאף לא ראו אותו בחייהן. לעתים היו מבקשות את עזרתי — ככל שהדבר לא ייאמן. זמן לא רב לפני הגט טילפנה אלי בחורה היסטרית **(הכוונה לאלישבע צ׳יזיס)** שרצתה שאסביר לה, מדוע הניח בעלי את השפופרת כאשר טילפנה אליו. אמרתי לה, שאין לי מושג מדוע יעשה זאת והצעתי לה שתטלפן אליו למשרדו; במשך הזמן פיתחתי חוש הומור לגבי מה שפעם נראה

חיים חדשים רות דיין נוהגת במכוניתה, בצאתה מביתו של הרב שלמה גורן, שם נערך טכס הגירושין שלה ממשה דיין בדצמבר 1971. אותה תקופה כבר סיימה רות דיין את כתיבת ספרה האוטוביאוגרפי. אבל אחרי הגירושין ממשה דיין הוסיפה לו פרק נוסף, שפרסומו השבוע עורר הדים רבים.

בכל ארץ אחרת היה הדבר מעורר זעקה גדולה.

...בן־גוריון ידע על החיכוכים בחיי־המשפחה שלנו, אף שלא עניינו אותו. אשתו פולה, שהירבתה להתעניין בכל הנעשה, לעתים היתה מעבירה לו קטעי רכילות.

...לא קשה היה לבן־גוריון להסביר עניין זה הסבר ראציונאלי. כל מי שלא היה מעורב בפרשה מעורבות אמוציונאלית שאין מוצא ממנה, יכול היה לראות את הדברים באור זה. אולי אף משה ראה אותם כך. אבל עולמי שלי התמוטט. כל יום ויום היה כעין מיתה, ויותר מן הימים הלילות. היתה לי הרגשה שאני נגרפת אל איזה אסון נורא, ואינני יכולה לעשות מאומה אלא לחכות, לחכות בלי קץ. היתה זו הרגשה שאני נענשת על אהבתי. ביקשתי עזרה ועצה, וידעתי שאין; והרגשה זו לא פסקה, כיוון שיותר ויותר הופנו אלי עיני הציבור.

אולם השנים עשו את שלהן וסוף סוף חזרו ונתחברו השברים במירקם־קיום חדש — דבר שפעם לא תיארתי לעצמי כי הוא אפשרי. כיום עדיין אני יכולה להמחיש לי את עינויי הנפש של הימים ההם, אבל שוב אינני אותה אשה חסרת־ישע. וכאשר אני נזכרת כיום במכתבו של בן־גוריון ובדברים שהקדיש בו לפרשת דוד ובת־שבע, אני גם יודעת כי דוד אמר אל המלאך: „כה תאמר אל יואב: אל ירע בעיניך את הדבר הזה, כי כזה וכזה תאכל החרב,״ אבל בסיום הפרק נאמר: „וירע הדבר אשר עשה דוד בעיני ה׳.״

■ ■ ■

את פרשת אלישבע צ׳יזס, אותה חשף העולם הזה שבועיים אחרי גירושיהם של רות ומשה, מזכירה רות דיין כבדרך אגב, בסיכום הפרק על יחסי האהבה שלה, בו היא מספרת בין השאר:

זמן רב הייתי אומללה — אבל זו היתה בעייתי שלי. מבחינה מסויימת כאסון אין־קץ. הבחורה טענה, שהיא צריכה לראות אותי מיד, משום שהיא על סף התמוטטות עצבים, וצרחה: „הבעל הזה שלך בוגד בי עם אשה אחרת!״

בעצם רציתי לצחוק, אבל אמרתי בנימה של השתתפות בצער: „דברים כאלה קורים.״ הצעתי לה, שתבלע כדור הרגעה ותשכב לנוח. „מה ילדותי הוא,״ אמרתי לעצמי כשהנחתי את השפופרת. ולבחורה זו, שקולה נשמע לי נעים מאוד ולא מבוגר, היתה פרשת־אהבים עם משה שהגיעה לידיעת הרבים. אולי היה לי קל יותר, לוא בחר בעלי רק בנשים יפות, חינניות ונחשקות.

...לעתים קרובות היה משה מטלפן מן הבית אל אשת הרומן הממושך ביותר שלו **(הכוונה לרחל רבינוביץ־כורם)** ואני הייתי שומעת, כי מעולם לא טרח להנמיך קולו, גם כאשר היתה אשה זו מתאוננת

„עולמי התמוטט. כל יום היה כעין מיתה ויותר מהימים הלילות"

שהוא בגד בה עם אשה שלישית. הוא היה אומר לה שלא תאמין בסיפורים כאלה — ואני הייתי שומעת.

...יחסו של משה אל נשים איננו שונה כל כך מן היחס הרווח; שונה הקסם שלו, והעובדה שהוא עצמו מאמין במה שאמר בן־גוריון, כי יש הפרדה גמורה בין שיעור קומתו במישור הציבורי ובין נטיותיו האינטימיות. הוא גם משוכנע, כי חשיבותו לאומה פוטרת אותו משום־מה מ־אמות־מידה אנושיות רגילות — והנסיבות מחזקות דעתו זו.

עד כאן סיפורה של רות דיין, האשה שהיטיבה להכיר את משה דיין יותר מכל אשה אחרת, ושבגוללה את חלקה שלה בהגדה לבית דיין, השלימה עתה את החלק שהיה חסר עד כה בפסיפס האישיות המורכבת, המסובכת והמוזרה שלו.

דו"ח לבוחר

(המשך מעמוד 11)

והשיחוד יהיו בידיכם.

למיפלגות הקטנות יזרקו 100 אלף לירות *. הייתי רוצה לראות מישהו מכם מנהל מערכת־בחירות ב־100 אלף לירות, אפילו למישרה של תופס כלבים. כל זה כאשר הטלוויזיה חסומה בפנינו, כאשר הרדיו חסום בפנינו, כאשר אנחנו נאבקים על שורה בעיתון יומי. ואילו אתם מציפים במשך השנים את אמצעי־התיקשורת בשטיפת־המוח הטוטלית שלכם — שאתם המדינה והמדינה זה אתם, אתם ואין מילבדכם.

לא ייתכן פיקוח

אינני מאמין, אדוני היושב־ראש, בפיקוח. אינני מאמין בו בכלל.

יש מבקר־המדינה, והוא ישתדל לעשות משהו, אבל אי־אפשר לפקח על אימפריה כלכלית כזאת. אפשר לפקח על מנגנון. אבל המנגנון הוא אפס קצהו של מיבנה המיפלגה. מי מפקח על שיכון עובדים? **מי יפקח על חלקה של** שיכון עובדים **במערכת המיפלגה? למי מחלקים את הדירות? כמה דירות חולקו באמצעות המכשיר הזה, לאו דווקא לבני צמרת ולחברים טובים, כי אם לאנשים שהמיפלגה רוצה לרכוש את אהדתם — ראשי חמולות, אנשים החולשים על מצבורי קולות? מי יכול למנוע את ההנאות, שהאימפריה המיפלגתית הזאת יכולה להעניק, כדי לרכוש עיירה, כדי לרכוש פרבר, כדי לרכוש מושבה, כדי לרכוש כפר ערבי? שם זה גלוי לגמרי, הולכים ונותנים למוכתר טרקטור ממישרד ממשלתי אחד, הקצבה דתית ממישרד ממשלתי שני, הלוואה חקלאית ממישרד ממשלתי שלישי. שיכונים, תוכניות־מיתאר — הכל ניתן.**

על מה יפקח מבקר־המדינה? על ההוצאות הישירות של המנגנון המיפלגתי? איזה חלק זה מהווה בכלל?

היו"ר יצחק נבון: זמנך עבר, תנסה לסיים.

אורי אבנרי: אנסה לקצר, אם כי חברי־הכנסת טריים עדיין, אחרת לא היו מצביעים בעד דיון שיימשך כל הלילה.

אהרון ידלין: על דיון שיימשך כל הלילה אתם החלטתם.

היו"ר יצחק נבון: אני החלטתי.

אורי אבנרי: סוף־סוף מישהו מקבל על עצמו אחריות.

אדוני היושב־ראש, כאשר החוק אינו קובע שום פיקוח על הנוהלים הפנימיים בתוך המיפלגות, יכול אדם אחד להשתלט על מיפלגה, ולעשות בה כבתוך שלו.

יוסף תמיר: יש דוגמה.

אורי אבנרי: יש כמה דוגמאות.

יוסף תמיר: אתה יודע למה אני מתכוון.

אורי אבנרי: אני יודע למה אני מתכוון, אתה יודע למה אתה מתכוון — ואולי אין אנחנו מתכוונים לאותו דבר.

יצחק ה. קלינגהופר: יש שני חלומות של סיוט.

אורי אבנרי: חלומות ומציאות מתערבבים אצלכם.

■ ■ ■

הגשנו שורה ארוכה של הסתייגויות להצעת־החוק.

ההצעה העיקרית שלנו היתה שייקבע מימון אחיד לכל סיעה, בסך 300 אלף ל"י, בתוספת סכום קטן נוסף לכל ח"כ (10 אלף ל"י). בצורה זו היו נחסכים מיליונים רבים, וההפרש בין סיעתנו ובין המערך, למשל, היה קטן בהרבה. המערך היה מקבל למימון הבחירות 860,000 לירות, בעוד שלפי החוק המוצע יקבל 9,520,000 לירות, אם יזכה ב־56 מנדטים. המימון החודשי היה נקבע בהתאם לכך.

בדרך זו גם היינו קובעים את הסכום במליאת הכנסת, לעיני הציבור. כל שינוי היה מוכרח להגיע שוב לדיון במליאת.

הצענו גם הסתייגויות אחדות שנועדו להחמיר את הפיקוח על כספי המיפלגות, לאסור קבלת תרומות מחו"ל, וכו׳.

כל ההסתייגויות שלנו נידחו על־ידי הרוב העצום של המערך—גח"ל—מפד"ל, והחוק כפי שהוצע נתקבל סופית.

* הכוונה למיקדמה שתשולם ערב הבחירות לסיעה קטנה, כמו סיעת העולם הזה — כוח חדש, לניהול מערכת הבחירות.

סקופ

יומנו הסודי של משה שרת ז"ל מהלך אימים על גדולי המדינה - וימלא תפקיד חשוב במאבק על השלטון

מאת

יגאל לביב

פצצת־אטום מהלכת אימים בימים אלה על ראשי המדינה.

פצצה חמושה, לא נצורה, כולה מיטען שיזעזע את הארץ זעזוע שכמותו לא ידעה.

חומר־הנפץ בפצצה זו איננו אוראניום. אלה הם 2,500 עמודים כתובים במכונת־כתיבה, שעליהם מתנוססת הכותרת: „משה שרת — יומן אישי״.

מאז נפטר, ביולי 1965, מי שהיה שר־החוץ וראש־ממשלתה של ישראל, היה ידוע רק בחוג מצומצם ביותר על קיום

הלוחם משה שרת מובא על כיסא גלגלים לוועידת מפא"י, ביולי 1965, בה נשא את נאומו ההיסטורי על דויד בן־גוריון ש„השליט במדינת־ישראל שלטון של פחד וחשבון.״

יומניו. בני משפחתו — אשתו צפורה, שהיא אחותו של שאול אביגור, בנו יעקב שרת, העובד במערכת מעריב, ובתו, יעל מדיני — שקדו מאז על עזבונו, דאגו להוציא־לאור את יומניו המדיניים, שהו־פיעו לאחרונה בשלושה כרכים.

אולם על יומניו האישיים הוטל מסך כבד של שתיקה. 2,500 העמודים, ש־הודפסו על־ידי שרת בחמישה עותקים, נמצאו כולם בידי יעקב ויעל, שנצרום בקנאות בפני פירסום. הם ידעו מה צפון בתוכם, הבינו את התוצאות המדיניות הרות־הגורל העלולות להיגרם מהפירסום, וחיכו — 20 שנה.

התקפת־הרצח

משה שרת החל לכתוב את יומניו האישיים עת היה שר־החוץ של ישראל, כאשר דויד בן־גוריון היה ראש־ממשלה. שרת מונה שר־החוץ עם קום המ־דינה, כיהן בתפקיד הזה עד ראשית 1954. אז פרש בן־גוריון לשדה־בוקר, שרת הפך לראש־הממשלה ושר־החוץ מילא את התפקיד הכפול עד אמצע 1955.

בהיותו ראש־הממשלה, היה פנחס לבון שר־הביטחון, בתחילה. אחר בעקבות עסק הביש במצרים, התפוטר לבון, ובן־גוריון חזר לממשלה, בינואר 1955, בתפקיד שר־ביטחון — כאשר שרת עדיין ראש־הממשלה.

יומני שרת מתארים בעיקר את השנ־תיים בהן היה ראש־ממשלה, אם־כי תחי־

העותק נקרא על־ידי ראשי מעריב, ש־השיבו למשפחה כי הם מוכנים לפרסם את היומנים.

טיוטת־החוזה נמסרה למשפחה — וכאן קמה התנגדות בתוך המשפחה למסירת החומר למעריב. בניגוד לעמדתו של יעקב, סברה אחותו יעל כי החוזה המוצע מקנה למעריב את כל הזכויות — כולל קיצוץ ואי־פירסום כל קטע שלא ייראה בעיני המו״ל.

קשריו של מעריב עם משפחת דיין ידועים. הצהרון מפרסם עתה את סיפרה של רות דיין, פירסם בזמנו את יומני משה דיין בוויאט־נאם. ראשי מעריב גם מיודדים הדוקות עם ראשי המימסד. אח־דים מבני משפחת שרת חששו כי נוסף לצנזורה הבטחונית, שיוכל משה דיין להפעיל על הספר כשר־הביטחון, יפעילו ראשי מעריב צנזורה משלהם, לטובת שלום־הבית במדינה.

השׁשות אלו גרמו לכך כי עד היום לא נחתם החוזה עם מעריב, ויעקב שרת גילה לי כי ייתכן מאוד שהספר יימסר למו״ל אחר. על כל פנים, קבע שרת־הבן, ברור כי הספר לא ייצא לפני הבחירות.

מי גרם להחלטה זו? יעקב שרת טוען כי המשפחה עצמה החלי־טה לדחות את ההוצאה. אנשי „מעריב" סבורים כי השיקול היה של ראשי המדינה, שלחצו בעזרת „מעריב" על המשפחה.

שכן, אם רצו לפרסם את הספר רק ב־עוד שנה, מדוע מסרו אותו כה מוקדם להדפסה? גירסה זו מוכחשת גם על־ידי

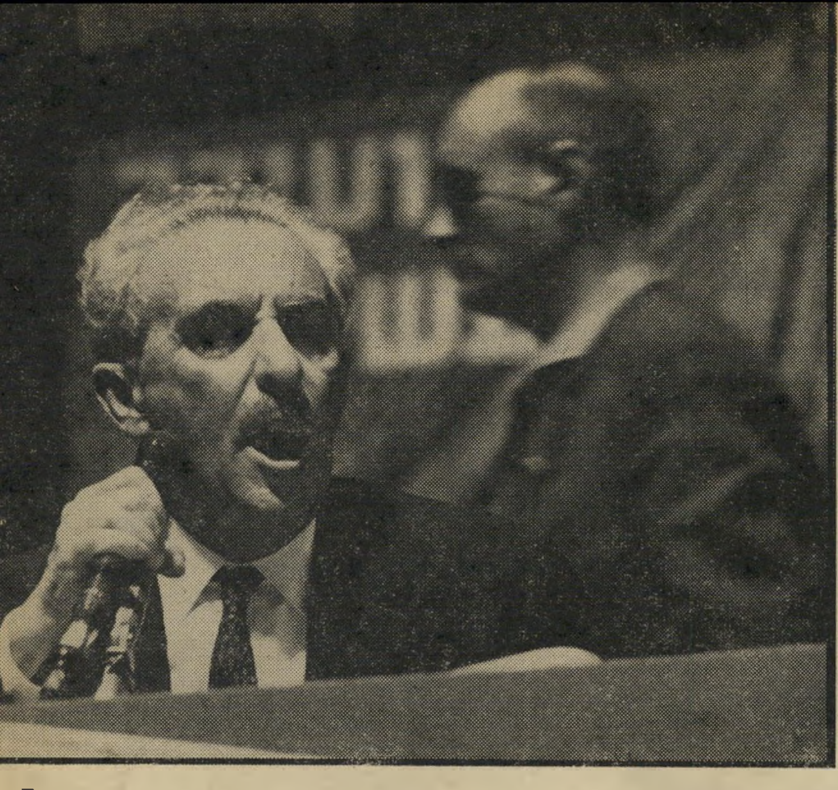

שרת ודיין משה שרת בנאום בוועידת מפלגתו ביולי 65, כשמאחריו חולף משה דיין. כל הקאריירה של שרת הושפעה על־ידי האיש מאחורי הקלעים. כיום, התהפך הגלגל ודמותו של שרת באמצעות יומנו, רודפת את דיין.

הפיצה האטומית

לתם קצת לפני כן, בהיותו עדיין שר־החוץ בלבד.

שנים אלו היו שנות־הכרעה גורלית לגבי ישראל: אז נערכו פעולות־התגמול — כולל התקפת־הרצח על קיביה והתקפה על מחנה הצבא בעזה, שהובילה ישירות לעיסקת הנשק המצרית־צ׳כית, ובעקבו־תיה למיבצע־סיני.

בתקופה זו דרך כוכבו של משה דיין כרמטכ״ל, ושל אריק שרון כמפקד יחידה 101, ואח״כ כמפקד הצנחנים.

וזו היתה גם תקופת גיוסם של שירותי־הביטחון למלחמה במפלגות בישראל — ובעיקר למאבק נגד „העולם הזה", שהיה היריב העיקרי של הממשלה.

לחצים כבדים נגד הפירסום

כאשר החליטו יעקב ויעל שרת לפני כמה חודשים להוציא־לאור את היומנים, חשבו גם ללא ספק על המש־מעות לגבי המאבק על דרכה בעתיד של מדינת־ישראל. היה ברור להם, כלכל אחד, כי ההתמודדות העיקרית בעתיד הקרוב, שתבוא לביטוייה המלא בבחירות הקרו־בות, תהיה בין הקו האקטיביסטי של מל־חמת נצח עם הערבים, המיוצג על־ידי משה דיין, לבין הקו היוני יותר של ספיר ומקורביו.

יומני שרת, המתרכזים בעיקר במאבק דאז בין הקו המילחמתי של בן־גוריון ומשה דיין, לבין הקו היוני של שרת — יכולים, בהת־פרסמם בציבור, לחסל את דיין ושורה ארוכה של אלופי צה״ל ניציים, מבחינה ציבורית.

לאחר שנפלה החלטת המשפחה לפרסם את יומני שרת, הם מסרו אותם לעיון לכמה אישים כבודים — בעיקר כדי לק־בל חוות־דעת אם הם ראויים לפירסום כמות שהם, או זקוקים לשיפוץ ועריכה. חוות־הדעת, שכללה פרופסור נודע מהאו־ניברסיטה, היתה חד־משמעית: שרת, ש־נודע בצחות לשונו וסיגנונו, אינו זקוק לכל עריכה.

עתה החלה ההתלבטות בשאלה למי למסור את היומנים לפירסום. השיקול ה־עיקרי: ברור היה כי על המפרסם יופ־עלו לחצים אדירים לגניזת עיקרי היומ־נים — ובעיקר אותם מאות עמודים על בן־גוריון ומשה דיין, המציגים אותם ב־אור שאין משטר דמוקראטי יכול לשאתו.

לפני כמה שבועות, הוחלט למסור עו־תק אחד לצמרת מעריב, בעיקר בגלל הקשרים של יעקב שרת העובד בעיתון.

חלק אחר של אנשי מעריב, המצביעים על־כך כי ציפורה שרת, כמוה כאחיה שאול אביגור, קנאים למפלגתם, ולא יע־שו דבר שיפגע במיפלגה לקראת הבחירות.

אם כי עיקרו של היומן מוקדש להתמודדות בין בן־גוריון לשרת על עתיד המדינה, הרי לכל אורכו שזורים קטעים הנוגעים להעולם הזה. המקום שתופס השבועון ביומן עולה על המקום המוקדש למיפלגות כמו המפד״ל, למשל.

הדמות ששמה מוזכר תמיד בקשר ל־העולם הזה, והיא גם אחת הדמויות ה־

משה שרת מאשר ביומנו:

בן־גוריון ניסה להכריח את הערבים לפתוח במלחמה כדי לכבוש את רצועת עזה

הרמטכ״ל משה דיין הפר באופן שיטתי את הוראות הממשלה

שרותי הבטחון עסקו בבילוש אחרי „העולם הזה" והמיפלגות

מרכזיות ביומן, היא של איסר הראל, מי שהיה הממונה על שרותי הביטחון בתקו־פת שרת ובן־גוריון. שרת מתאר ביומנו כיצד בא אליו איסר הראל, גילה לו כי בשבוע הקרוב מתחיל העולם הזה לפרסם את הסידרה הגדולה על השחיתות בעי־ריית חיפה („חושיסתאן").

שרת ביקש מאיסר לברר מי הדליף את החומר. איסר חקר, הודיע לשרת כי ה־מדליפים היו הציונים הכלליים (כיום, המפלגה הליבראלית). שרת הזעיק אליו את ראשי הציונים הכללים, פרץ ברנשטיין

ויצחק רוקח — ואלה נאלצו להישבע כי לא הם ולא אנשי מפלגתם היו המקור לסידרת העולם הזה.

בפרק אחר מתאר שרת את הפיצוץ במערכת העולם הזה. פיצוץ זה, שגרם לפצועים (ביניהם: קריקטוריסט העולם הזה דאז, ושל מעריב כיום — דוש) היה חלק מסידרת ההתנכלויות לשבועון. שרת הטיל על איסר לחקור מי עומד מאחרי הפיצוצים. תשובת איסר: חוגים הקשו־רים בד״ר ישראל אלדד (שייב).

שרת החליט לא לנקוט בצעדים נגד אותם חוגים, אולם לאחר מכן הופעלו צעדים נגדם בגלל פרשות אחרות. היתה זאת „מחתרת צריפין", שחבריה נידונו למאסר על מעשי־טרור אחרים.

איסר הראל מתואר על־ידי שרת כאדם חכם, צנוע, סימפטי וחיובי ב־יותר. שרת מספר כיצד היה איסר מדווח לו מה קורה במיפלגות, בעיקר במפד״ל.

אולם עיקר היומנים עוסק בתיאור ה־מאבק בין שרת, שרצה להגיע להסדר עם מצריים אחרי הפיכת עבד־אל־נאצר — לבין בן־גוריון ודיין, ושורה של אלופי

צה״ל שנתמכו על־ידי פינחס לבון, שכיהן כשר־הביטחון בשנת 1954.

הספר מתאר ארוכות את המריבות בין בן־גוריון לשרת, ואת נסיונות־התיווך של גולדה מאיר, לוי אשכול וזלמן ארן.

אחד התיאורים המזעזעים בספר נוגע ל־רציחתה של שושנה הר־ציון, אחותו של גיבור יחידה 101, מאיר הר־ציון.

לאחר מכן, טען דיין כי היתה זו נקמה פרטית של הר־ציון, ללא סיוע צבאי.

פרשה אחרת ביומנים היא ההתקפה על מחנה־הצבא בעזה, שגרמה למיפנה ההיס־טורי במרחב, והיפנתה את עבד־אל־נאצר לגוש הרוסי. שרת מגלה כי אושרה רק פעולת־עונשין קטנה. כאשר התברר כי צה״ל ביצע פעולה ענקית, בהשתתפות מאות חיילים, טען בן־גוריון, שחזר להיות שר־הביטחון שבועיים לפני כן, כי ה־הרוגים המצריים הרבים נגרמו כאשר מש־אית מצרית עלתה בטעות על מארב.

שרת מתאר בפירוט כיצד ראה בחרדה את ההסלמה הגוברת, הנגרמת על־ידי פעולות צה״ל — שנערכו בלחץ צמרת צה״ל, ואשר חרגו בפירוש מן ההיקף ש־אושר. הוא מספר כי בן־גוריון היה חוזר מדי פעם על תביעתו לכבוש את רצועת־עזה, ורק התנגדותו של שרת מנעה זאת.

לדברי שרת, כל פעולות־התג־מול נעשו על־ידי בן־גוריון ודיין במטרה לגרור את הערבים לפתוח במילחמה.

התגרות בסורים

בפרק אחר מתאר שרת כיצד התגרה צה״ל בסורים, כדי לגרום למל־חמה בשטחים המפורזים ליד הכינרת.

כל אלה הם פירורים בלבד מ־2,500 הע־מודים הגדושים של יומני שרת. הלחץ המופעל ברגע זה על המשפחה למניעת הפירסום — הוא עצום.

אם תצליח המשפחה לעמוד בי לחץ — יגרום הפירסום לזעזוע עמוק לכל ישראלי. זעזוע שאח־ריו יקשה על כל ממשלה בעתיד לחוליך שנית את חעם שולל.

דבר אחד מתאשר כבר עתה, מקריאה הטופה של החומר: כל מה שטען העולם הזה במשך כל אותן שנים — היה אמת ויציב.

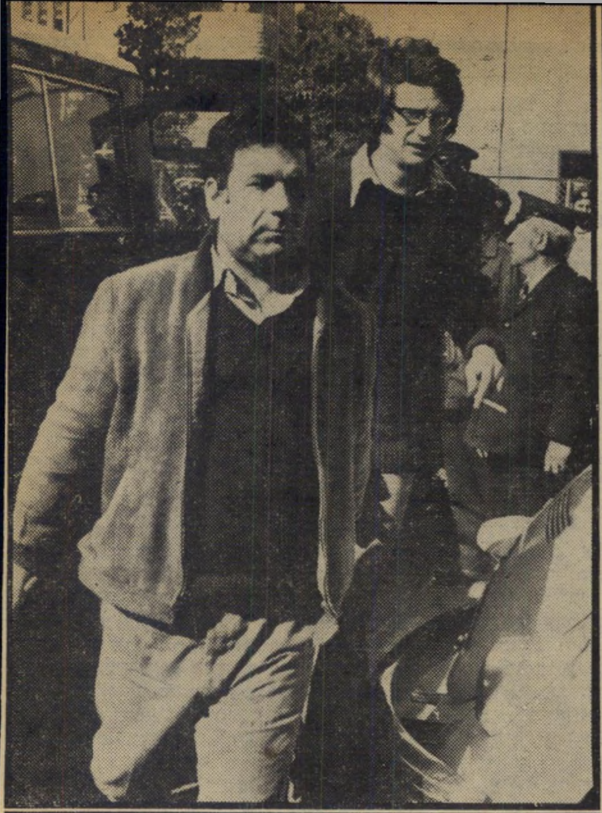

חשודים אניס קראווי וסימון חדד — — סובחי נעראני ואהוד אדיב — — דן ורד (ממושקף) ודאוד תורכי

השמועות הפכו לסעיפי אישום

במדינה

בטחון

אחוה בכבלים

טרם נקבעו קווי ההגנה של החשודים בחברות ברשת הריגול הסורית

שני היהודים גנבו את ההצגה. כאשר הובאו ביום החמישי האחרון ששת החשודים הראשונים בהשתתפות ברשת הריגול והחבלה הסורית אל בית־המישפט המחוזי בחיפה, לשם הגשת כתבי האישום נגדם והארכת מעצרם עד לתחילת מישפטם, משכו שני הצעירים היהודים את תשומת־הלב של עשרות הסקרנים אשר הצטופפו ליד הכניסה אל בית־המישפט. דן ורד ואודי אדיב עמדו במרכז ההתעניינות. כאשר הוצאו ממכוניות האסירים, כבולים לחבריהם הערבים, כשהם מפזרים חיוכים לכל עבר, כאילו ניסו האנשים שנעצו בהם עיניים לפענח את התעלומה: מה מביא יהודים להשתתף בפעילות עויינת נגד המדינה?

השניים לא סיפקו פיתרון לתעלומה בשלב זה, לא לסקרנים ולא לקרובי המשפחה המעטים אשר באו אל אולם בית־המישפט. בשלב זה הם טרם התבקשו להגיב, טרם ניסו להפוך את מישפטם להפגנה פוליטית, כמצופה.

כתבי־האישום שהכינה פרקליטות המדינה נגד השישה היו מרשימים ביותר. הם כללו בתוכם כמעט את כל ההאשמות בהם הואשמו החשודים מייד אחרי מעצרם. כלומר: הידיעות שהודלפו לא היו שמועות שווא, אלא טענות שהתביעה מתכוננת להוכיחן אם באמצעות הודאותיהם של הנאשמים, אם בסיוע עדויות אחרות.

מרחב מצומצם. פה ושם נוספו כמה פרטים בלתי ידועים בכתב־האישום, אשר הוסיפו נופך להילת הריגול האופפת את החבורה. כך למשל, נאמר שם, כי דאוד תורכי, החשוד כי עמד בראש הרשת, למד כיצד לפענח שידורי־צופן מרדיו דמשק בעזרת פסוקים מהקוראן, ואילו לגבי אודי אדיב נאמר בכתב־האישום, כי כתב למפעיליו חמישה מיכתבים כתובים בדיו־סתר.

אחרי שנפתרה חידת התביעה, נותרה עתה רק חידה אחת לגבי מישפט ששת החשודים כי היו ראשי הרשת, אשר יפתח ב־11 בפברואר: מה יהיה קו ההגנה שינקטו? לאור חומר ההוכחות שהצטבר בידי התביעה, הרי אם לא יבחרו הנאשמים להפוך את מישפטם למישפט ראווה פוליטי לשם תעמולה לדיעותיהם הקיצוניות, יוותר מרחב פעולה מצומצם ביותר לסניגוריהם. חלקם ודאי, ינסו להגיע עוד לפני פתיחת המישפט להסכם עם התביעה:

המישפחות היהודיות והערביות בבית־המישפט

דיו סתר ופסוקים מהקוראן

הודאה בחלק מסעיפי האישום תמורת מחיקת סעיפי אישום אחרים, במטרה לצמצם ככל האפשר את העונש שיוטל על הנאשמים אם אומנם יורשעו.

הסתדרות

מילים, מילים, מילים

במקום משכורת ריאלית ואפשרות לגמור את החודש, הציע מזכ"ל ההסתדרות לפועלי־ישראל — עוד כמה מילים מצלצלות

ההצגה הגדולה תוכננה בדקדקנות, לכל פרטיה: מצלמות טלוויזיה־במעגל־סגור העבירו את צילומי דוכן הנאומים אל המזנון, שבמסדרון הוועד־הפועל. מזכירי מועצות פועלים הצעידו בשורות עורפיות את נציגי המערך בוועדי העובדים אל כסאותיהם באולם. והבמאי, מזכ"ל ההסתדרות, דפק בפטישו. מושב הוועד־הפועל, שהתכנס לדון ב„מערכה נגד ההתייקרות והבטחת שכר ריאלי לעובדים," נפתח.

אילו היתה הביקורת התיאטרלית מוזמנת להצגה זו — במקום הכתבים לענייני ההסתדרות שהוזמנו בטעות ע"י דובר ההסתדרות — היו המבקרים כותבים למחרת: „הבמאי, יצחק בן־אהרון, הכשיל את ועדת הרפרטואר בהחלטתו החפוזה להעלות שוב, בשנת 1973, את ההצגה שהצליחה כל־כך בשנות החמישים. השחקנים הצעירים של שנות השבעים לא היו מסוגלים לשנן את הטקסטים ששמו בפיהם. השמיעו טקסטים משל עצמם, ללא חזרה מספקת, במיבטא ישראלי טהור, כשהמחזה וההצגה דורשים דווקא מיבטא רוסי בנוסח העלייה השלישית..."

צריך להילחם! שכן מה שאמרו נציגי ועדי־העובדים לחברי הוועד־הפועל — היה פשוט, ברור וללא גינונים מיותרים: „אני במבוכה," אמר אמיל שכטר, מוועד פועלי אלקו. „אני לא מבין. מה שאני מבין לא פותר את הבעיות... צריך להילחם! עד מתי נמשיך לדבר. ים של דיבורים. דיבורים על דיבורים. שום דבר לא יצא מזה. מילים, מילים מילים."

חברי המערך מסיעת מפ"ם מחאו כף. הסינתזה הנצחית עשתה את שלה. הם לא חשו כלל שהם מוחאים כף — למי שהזהיר אותם לפני שניות אחדות: „עד מתי אנחנו נתמוך בכם?!"

מחיאות־הכפיים של נציגי מפ"ם בדברי המרדנות של שכטר לא הפריעו להם, שעה מאוחר יותר, לתמוך בהצעות־ההחלטה של הוועדה המרכזת: „הוועד־הפועל מודע לסכנה האורבת להישגי ציבור הפועלים, לרמת־חייו ולחלקו בהכנסה הלאומית, ותובע מהממשלה לנקוט בכל האמצעים שברשותה כדי לבלום התפתחות הרת־נזק זו."

מילים אלה, לדעת נציג מפ"ם, היוו תרומה נאותה מצידם למאבק למען הפועל והלירה.

היום לפני 25. יותר צפוייה היתה הופעתו של הבמאי והכוכב הראשי. הכהן הגדול של הסוציאליזם החדש — נוסח פנחס ספיר וגולדה מאיר — הצליח לדבר במשך חצי שעה שוצפת על האינפלציה, ההתייקרות ושאר הסכנות לשכר הפועלים — כאילו היו אלה מכות טבע כמו הקרה, השטפונות והבצורת. באמנות ראוייה לקינאה, הצליח בן־אהרון שלא לקשור אותם כלל למדיניות הממשלה — שמפלגתו שלטת בה.

בן־אהרון קרא לפעולות „נגד" כאילו היה עדיין המנדט הבריטי מנהל כאן את ממשלת הוד־מלכותו. הגיב על דברין נציג תנועת העולם הזה — כוח חדש בוועד־הפועל: „ברדיו ובטלוויזיה משמיעים עתה מדי יום את המדור היום לפני 25 שנים. מי ששומע אותכם כאן היום, נדמה לו שהוא חי עדיין לפני 25 שנים. ברור לו ש א ת ם עדיין חיים בתקופה זו. אתם אינכם חיים במציאות, אלא בעבר. נציגי הפועלים שדיברו היום — יוכיחו לכם זאת."

משפט

מה הרגיז את השופט?

במקום לפתוח במשפט, ניסה השופט לגלות מי גילה להעולם הזה את פרשת המיליונים שנעלמו

אולם בית־המשפט היה מלא מפה לפה. השופט שלמה לובנברג הביט סביבו בעין חמורה, והכל ציפו במתיחות לשמוע מה יגיד שופט מחוזי בישראל על התיק שלפניו, בו הועלתה האשמה של הברחת שני מיליון דולר מישראל. ולא סתם האשמה. אלא אחת המלווה בחוות־דעת מקצועית של אחד מבכירי רואי־החשבון במדינה, ברוך ברוידא, שקבע כי גילה, בבדיקת מיסמכי חברת סריגי־ססיל, שורה של עבירות פליליות.

תדהמה. כמצופה, פתח השופט בשצף־קצף — אולם לא על העבירות. מה שהרגיז אותו, היה פירסום ההאשמות. צעק השופט: „מי מיכם מסר את החומר להעולם הזה. (האם הוברחו המיליונים? העולם הזה 1846).

עורכי־הדין הנדהמים מיהרו להכחיש נמרצות כי ידם היתה במעל. נציג המאשימים, עורך־הדין ד"ר סלו וולף, הציע לשופט, במלוא הרצינות, לשמור את התיק בכספת־פלדה.

רק בסופו של הדיון, חזר השופט לעניין עצמו, הורה לרואה־החשבון ברוידא לבדוק את כל מיסמכי החברה האמורה.

אולם אם היה מי שציפה כי השופט יקבל את תביעתו של עורך־דין וולף, יורה לפנות לפרקליטות המדינה שתחקור בפרשה — הרי שהתאכזב. למרות ההאשמות כי בעלי סריגי ססיל — מפעל בו השקיעה המדינה 20 מיליון לירות, ועתה הוא נמצא בידי כונס נכסים — הבריחו מהארץ שני מיליון דולר — לא החליט השופט על העברת התיק לפרקליטות.

סופה העצוב של אהבת בוני ופרדי

★ חודש אחרי לידתם נותרו תשעה הגורים של בוני יתומים מפני ש:

לַמה הם הרגו את בוני?
בוני עם הגוף הענק והעיניים העדי־נות.
בוני שאהבה את פרדי.
בוני שלא עשתה אף פעם רע לאף

כמו סוס

נראה כלב מסוג **דני גדול**, היכול ל־שאת על גבו בקלות וללא מאמץ, ילד קטן, כפי שעושה אבי הגורים פרדי בתמונה. ב־ארץ מוחזקים למעלה מ־70 כלבים מסוג זה.

אחד, ומתה מפני שלא ידעה שאנשים הם דבר שלפעמים צריך גם להזהר ממנו, כי לא פעם הם הורגים בלי כל סיבה.

בוני, היא כלבת הענק מסוג דני גדול של הזמרת נירה רבינוביץ, שביום רביעי לא יכלה „לצחוק" כמו שכינתה נילי, בתה בת הארבע של נירה, את תנועת הפשלת השפתיים כלפי מעלה, שהיתה אופיינית לה.

„תצחקי, בוניל'ה, תצחקי!" המשיכה נילי להתחנן בפני בוני. אבל בוני שלחה אליה מבט עצוב ולא צחקה, כי הרעל

כבר פשט בגופה.

„בוני חולה, היא לא יכולה לצחוק," אמרה האחות, שהוזעקה אל בוני.

„אבל אצלי היא היתה צוחקת גם כשהיתה חולה," התעקשה הקטנה.

ארבע שעות גססה בוני. כל אותו זמן ישב פרדי במכונית וחיכה. הוא חיכה לה כל הלילה בבית שלו ושל מרקו תורג'מן בשיכון בבלי, והתפלא על שלא באה להניק את תשעת הגורים המשותפים שלהם.

הוא המשיך לחכות לה גם למחרת, כי חשב שעוד תבוא, ושניהם ישתוללו בחצר כמו שנהגו לעשות מיום שהכירו זה את זו.

„פרדי עצוב," אומר האמרגן מרקו תורג'מן על הכלב הדני השרוע על השטיח. „הוא כבר לא רגיל לחיות בלי בוני."

■ ■ ■

סיפור האהבה של בוני ופרדי הוא סיפור של אהבה ממבט ראשון, אהבת כלבים, שלא רבים כמותה בין הולכי על שתיים.

את בוני לקחה נירה בגלל נילי בתה. לא שהיא עצמה אינה אוהבת כלבים; להיפך. את האהבה לחיות קיבלה עוד בבית אמה, ואילו בביתה שלה התרוצצו שני נחשים, קיפוד שנהג לאכול מכף ידה וחולדה שהיתה מזדרזת כל פעם ששמעה את השריקה המוכרת. כשהופיעה נירה בלהקת פיקוד צפון, היתה מנצלת את הפסקות הצהריים כדי לעזוב את מחנה מרקוס בחיפה, שבו התנהלו החזרות, וללכת

הגורים היתומים

מרקו תורג'מן אבל יחד עם פרדי, כלבו הענק מסוג **דני גדול**, על מותה של בוני, הכלבה שילדה תריסר גורים, שיכלה שלושה מהם ומתה מהרעלה. כמה מהגורים נראים על הארץ.

הרעילו את אמא!

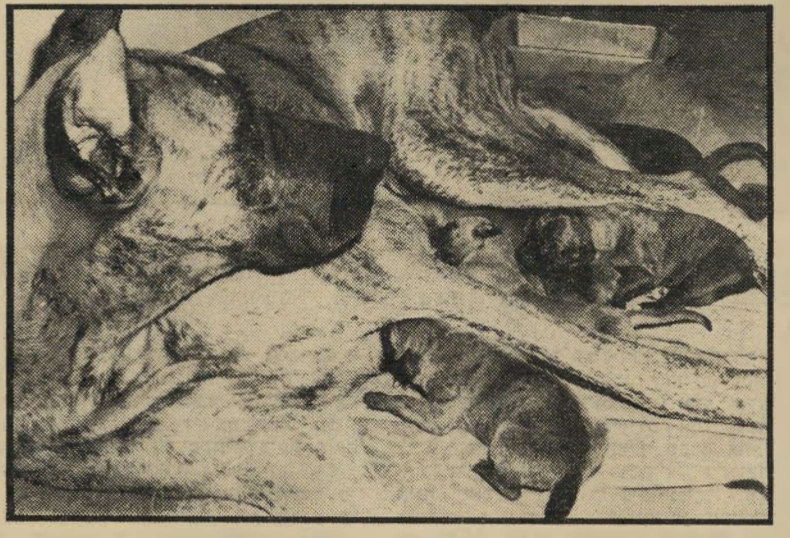

הדנית הגדולה

כך נראתה בוני, שבועיים לפני מותה, כשהיא מניקה את תריסר הגורים שנולדו לה ושמחירו של כל אחד מהם כ־500 ל"י. בוני היתה כלבה עם שושלת יוחסין. סבה, למשל, היה כלבו של חיים בר־לב, הרמטכ"ל לשעבר, המגדל בביתו שני כלבים מסוג **דני גדול**.

לגן החיות הסמוך כדי להאכיל את החיות. אלא שבינה לבין ההחלטה להביא גם כלב לביתה עמד הזכרון של כלבה הקודם שהורעל. סתם כך, טייל בחוצות ובלע משהו שהסתבר שהיה רעל. נירה חששה שמא תשוב ותאבד גם הפעם את החיה האהובה בדרך דומה. חששה, ולא ידעה עד כמה קרובה היתה לאמת.

בוני עם הפרווה החומה המנומרת לא היתה סתם כלבת דני. היא היתה כלבה עם שושלת יוחסין. סבה היה הכלב של שר־המיסחר והתעשייה, חיים בר־לב, שהוזמן על־ידו במיוחד בצרפת, ואביה היה הכלב הדני הגבוה ביותר בארץ.

אולי בגלל זה התרגשה כל כך אמה של נירה, כשהלכה לתומה באחד מרחובות תל־אביב והבחינה לפתע באיש הפוסע לעומתה, ולצידו מהלך כלב דני זהה לגמרי לבוני.

„לא," אמר לה האיש, שהיא לא זיהתה אותו כמרקו תורג'מן האמרגן, ומנהל מועדוני־לילה. „הם לא יכולים להיות מאותה משפחה. כי פרדי נולד באילת אצל משפחה שנתנה לי אותו לפני שעזבה את הארץ." אבל הוא לקח את מיספר הטלפון, למקרה שירצו לשדך בבוא העת בין השניים.

כל העניין נשתכח, עד לאותו יום שבו בא מרקו לביתה של נירה כדי להזמין אותה להופיע יחד עם שלמה ניצן בתוכנית של שירים חסידיים במועדון הלילה הירושלמי שלו באבו־טור. בא, וכדרכו הביא עימו את פרדי. זה היה רק לפני ארבעה חודשים ולבוני בת השנה וחצי היה כבר גוף חטוב וגמיש והרבה שמחת חיים.

כבר מהרגע הראשון הוקסם פרדי מעליזותה של בוני.

„זאת היתה אהבה ממבט ראשון," מספרת נירה רבינוביץ, „הם התחילו להתנשק, להתגפף, להתלקק ולהיצמד. ירדו

למטה, ובוני הכריחה את פרדי לשחק. פרדי מטבעו הוא יותר שקט וכבד, ובהתחלה קצת התנשם מהמשחקים של בוני. אבל הוא התרגל."

■ ■ ■

מים רבים עברו מאז אותה פגישה ראשונה, אבל פרדי לא שכח את בוני. אפילו אהבתו של מרקו בעליו, שנהג לקחת אותו איתו לכל מקום לשם הלך, לא הצליחה להשכיח מליבו את זכרה של

(המשך בעמוד 30)

מוצץ לגורים

רופא החיות הז"ר זאב שיינר מראה לזמרת נירה רבינוביץ כיצד להאכיל את גורי הכלבה בעזרת בקבוק. [illegible]

פרדי העצוב

פרדי, אבי הגורים ש־אמם הורעלה ומתה זמן קצר אחרי הלידה, כשהבעה של עצב נסוכה על פניו „ממש כמו בן־אדם אחרי שקורה לו אסון."

הרעילו את אמא

(המשך מעמוד 29)
הכלבה הגדולה וחביבת המזג.

כשהתחילה נירה להופיע במועדון של מרקו, היו שני הכלבים הענקיים משתעשעים בפתחו של מועדון הלילה עד גמר התוכנית. וכשבוני התיחמה, היה ברור שהבעל האחד והיחיד הוא פרדי. התמזל מזלם והם החלו לחיות חיי משפחה. נירה ילדה תינוק. רופא המשפחה דרש להוציא את הכלב מהבית. בוני עברה להתגורר יחד עם פרדי באחד החדרים שהקציב להם מרקו בדירתו. כל זמן ההריון גילה פרדי דאגה בלתי פוסקת למי שעתידה להיות אם גוריו.

בלילה שבו המליטה בוני היו שניהם בביתו של מרקו. בחצות שמעו את פרדי נובח. אחר כך שמעו יללות. כשהגיעו מרקו ונירה כבר היו השניים רבוצים ליד שנים־עשר גורים (שלושה מתו יותר מאוחר) כשפרדי עוזר לבוני לנקות אותם בלשונו.

כשחלפו הימים ונראה היה שבוני מתעייפת מההנקה הממושכת, נהגה נירה להאכיל את הגורים באלדון, אבקת חלב של תינוקות, שבה היתה מאכילה את בתה בת שבעת החודשים.

כל חייהם ידעו בוני ופרדי רק אהבה. נירה ובני ביתה התיחסו אל הכלבה, שלמרות גודלה ניחנה במזג חביב ועדיין כשל יצור אנושי. ואילו מרקו, מרקו של מועדוני הלילה ושל החתיכות המשגעות, התחיל להיראות יותר ויותר, גם בבארים אליהם נהג ללכת בערבי שבת, כשהוא צמוד אל פרדי הענק שלו.

אולי משום כך לא ידעה בוני שמבני־אדם צריך להיזהר לפעמים. כשראתה השבוע את הפתיון שהיה זרוק בחצר הסגורה של מוסך אודי שבהרצליה, לשם לקח מרקו את שני הכלבים כדי שיתרעננו במרחב, לא עלה צל של חשד בליבה. היא בלעה את הפתיון.

כשנתקפה בעוויתות הראשונות במכונית של מרקו, כשהיו בדרכם הביתה להאכיל את הגורים, היה כבר מאוחר.

■ ■ ■

ארבע שעות עבד הווטרינר ד"ר זאב שיינר כדי להציל את חייה. ארבע שעות שבמהלכן קיבלה אינפוזיה, והיה צורך לעסות לה את הלב שהפסיק לפעום. ארבע שעות, שבמהלכן יצא מרקו מהחדר, כדי שלא יראו אותו בוכה. בוני מתה בשמונה בערב וכשמתה שאל מרקו בחוסר־אונים: „איך אני אספר את זה לגורים?"

פרדי מסתובב ליד תשעת הגורים היתומים, נועץ בהם מבט עגום, ומשתטח על השטיח בסלון. בוני לא תבוא יותר לשחק איתו.

„רק לפני יומיים הביאו אלי לקליניקה כלב קולי שחור," אומר ד"ר שיינר, שגילה את אותם סימני הרעלה שנתגלו אצל בוני. „גם הוא מת. זה היה מקרה טראגי במיוחד, כי הילדה בת השלוש־עשרה, שהקולי היה שלה, קיבלה אותו במתנה לפני חצי שנה מאמה, לפני שמתה. אני לא יודע מי מפזר את הרעל הזה בחצרות. אבל גם אם זאת לא העירייה, לא ייתכן שאנשים יוכלו לקנות רעלים בקלות כזאת ויפזרו אותם בחצרות."

נילי רבינוביץ עדיין לא יודעת שבוני מתה. ונירה איננה מעיזה לספר לה. „אני לא יודעת איך אגיד לה את זה," היא אומרת. „אולי אגיד לה שבוני חזרה לבית שלה, בדנמרק."

■ ■ ■

מי אשם שבוני מתה בצורה כל־כך טראגית?

העיריות מתנערות מאחריות. נכון, פקחי מחלקות התברואה מפזרים בחצרות הבתים ובמגרשים עזובים רעלים נגד חולדות ועכברים. אבל הם תולים בכניסות לבתים פתקאות קטנות עם אזהרה לדיירים. חוץ מזה קובע החוק שכלבים צריכים ללכת עם מחסומים ועם רצועות. אז מה פתאום העיריה אחראית שכלבים אוכלים רעל ומתים? שלא יתנו להם להסתובב בחצרות.

אפשר היה לבקש מהעיריות שיודיעו על פיזור הרעל לדיירים בסביבה 24 שעות לפני שעושים זאת, ושיודיעו על כך במודעות גדולות ומאירות עיניים; ולא בפתקים קטנים שכל רוח מעיפה אותם. אבל כנראה שלעיריות אין זמן לחשוב על דברים כאלה.

חוץ מזה, הפקחים העירוניים הם לא היחידים שמפזרים פתיונות רעל. במדינת־ישראל יכול כל אזרח להיכנס לחנות הדברה או לבית־מרקחת, לקנות רעל כמה שהוא רוצה ולהרעיל את אשתו או את הכלב של השכן שלו.

זאת מדינה דמוקרטית, לא?

ניסים וקרט הרים את העוזי ולחץ

מאהבה אפשר למות רק פעמיים

„הוא לא נתן לה מנוחה. עקב אחריה לכל מקום שהלכה. כשהסבירה לו שהעניין הוא חד־צדדי לגמרי, ושהיתה מעדיפה שיתרחק ממנה קצת, התחיל לשבת אצלה לילות שלמים. הוא היה יושב מולה, לא נותן לה לישון, וכל מה שהיה עושה זה לבכות. הרבה ממה שהם דיברו ביניהם לא הבנתי. אני לא מבינה צרפתית והוא היה מדבר עם סילביה צרפתית. היא משווייץ ומבינה צרפתית."

בעקבות המיפגש עם שחר, ניקר באדווינה החשש כל אותו יום ברפת: „ידעתי שהוא לא יעזוב אותי כל־כך מהר. הוא ידע שאני יודעת איפה סילביה, והייתי בטוחה שינסה להוציא זאת

מרחץ הדמים

החדר בו התאבד נסים וקרט. דם ורידיו החתוכים ודם פיצעה של אדווינה, בעלת החדר, ממלאים כל פינה וחפץ בדירה. המיטה בתמונה היתה מיטתה של סילביה, חברתה לחדר של אדווינה, שעברה לחדר אחר בעקבות חיזוריו העקשניים של השומר. סילביה הבלונדית היתה העילה הישירה, שלא מרצונה, לכל הדם השפוך.

הוא נכנס דרך החלון, נעמד מולי ואמר: ,עכשיו אני הולך להרוג אותך.' הוא כרע על ברכיו, והרים את העוזי אל כתפו. ראיתי את החור מכוון למרכז החזה שלי, ושמעתי דפיקה חזקה מהעוזי. התחלתי לצרוח."

כך תיארה השבוע אדווינה צ'רטון, המתנדבת ממעלה־החמישה, את הרגע בו חדר ניסים וקרט, שומר הקיבוץ, לחדרה.

חייה של אדווינה בת ה־18 ניצלו רק בזכות המחסנית הריקה. לפני שחדר פנימה, ניסה וקרט אחוז־הטירוף לפרוץ דרך דלת הצריף בו התגוררה המתנדבת. 12 חורים מסמנים בבירור את הצרור הרחב והבלתי־מדוייק ששילח בדלת ובקיר העץ הסמוך לה. אך הדלת נותרה נעולה למרות שקליע אחד ננעץ בדיוק במרכז חור המפתח.

„את תגלי לי איפה סילביה, או שאני הורג אותך!" הזדעק השומר לעבר חלון הצריף, סחט משם אל תוך החדר את שארית המחסנית. שמונה חורי קליעים, המכוסים עתה בגלויות־נוף צבעוניות, מקשטים את קירות החדר מצרור זה.

„פחדתי ✶ פחד מוות!"

כך ניצלו חייה של המתנדבת השמנמונת מיורקשייר, אנגליה, הנמצאת בקיבוץ שלושה חודשים בלבד.

„הכול התחיל בשעה ארבע בבוקר," התחילה אדווינה צ'רטון את תיאור יום־הדמים, כשהיא רובצת על מיטתה, ראשה עטוף מיטפחת המסתירה את הקרחת הקטנה שנעשתה לה בבית־החולים לטיפול בפיצעה. עד היום אין איש יודע כיצד בדיוק נפצעה. לשרוט את עצמה ברגע הפאניקה, כפי שקבעה סברה אחת, אין אדווינה יכולה: עבודתה בחליבה אינה מאפשרת גידול ציפורניים, והיא מושיטה זוג ידיים, שציפורניהן קצוצות עד לבשר ממש. הסיכויים שנפגעה מריקושט מעטים מאוד. הקליעים חדרו כולם, חד וחלק, מבעד לקירות העץ הדקים, לא פגעו באף מקום בחומר קשיח. כך, נשארה האפשרות האחרונה: אדווינה נשרטה בראשה מאחד הכדורים ששטפו את החדר מבחוץ.

„בארבע בבוקר קמתי, הייתי בדרכי לרפת. היה חושך עדיין. נכנסתי לתוך שדרת העצים, בכניסה לרפת, ופתאום מישהו קפץ לי מתוך העצים בדיוק מולי." הצעירה כמעט התעלפה מבהלה. „זה היה ניסים. הוא שאל אותי אם אני יודעת איפוא סילביה. עניתי לו שכן, ואז הוא דרש ממני לגלות לו. לא הסכמתי, והתחלתי לברוח. פחדתי פחד מוות."

בדרך כלל, אין אדווינה פוחדת מאנשי המשק, באף אחת משעות היממה. „אבל אותו בקושי היכרתי. הוא היה אצלנו רק שלושה שבועות, והמעט ששמעתי עליו בכלל לא היה מעודד. הוא ניטפל כמו עלוקה לחברה שלי, סילביה בוכר, שגרה איתי בחדר. סילביה היא אמנם בחורה יפה ואפשר להבין אותו, אבל האהבה שלו היתה לא נורמלית.

ממני." אדווינה סיימה את עבודתה ברפת בצהריים, התקלחה, אכלה בחדר־האוכל המשותף, ושם הספיקה לספר לכמה מחברי המשק כי השומר עוקב אחריה, ומנסה להוציא ממנה את כתובתה החדשה של סילביה.

„הוא היה הסיבה היחידה שסלביה עזבה את חדרי ועברה לגור במקום אחר," הסבירה אדווינה, „היא השביעה את כולם שלא יגלו לו איפה היא גרה, כי אין לה יותר כוח אליו."

מחדר־האוכל הלכה אדווינה לחדרה, נעלה מאחוריה את הדלת. „ממש פחדתי. אני לא יודעת למה, אבל הרגשתי שמשהו עוד יקרה."

המשהו אכן קרה.

צרור ✶ מכיוון הצריפים

בשתיים בערך הופיע ניסים וקרט. „בהתחלה הוא ניסה לפתוח את הדלת. כשגילה שהיא נעולה," סיפרה אדווינה, „התחיל לדפוק כמו מטורף ולצרוח ,איפוא סילביה? איפה סילביה?'"

את אשר התחולל אותה שעה בחוץ, תיאר מנחם כץ, מזכיר הקיבוץ: „היתה לנו ישיבה במזכירות, כשפתאום נכנס חבר ואמר שנורה צרור מכיוון הצריפים. החברים יצאו מייד מהישיבה לכיוון הצריפים. אני נשארתי ליד הטלפון. הזעקתי מישטרה, לכל מיקרה."

בינתיים נאסף רובו של המשק ליד הצריפים הישנים, המשמשים למגורי ה־

על ההדק - ואדווינה שמעה את הנקישה וצרחה...

מתנדבים ורווקי הקיבוץ. כולם עמדו חסרי־אונים ומעש, כשצריחותיה ההיסטריות של אדווינה מושכות אותם להיכנס, אך זכר העוזי בידי השומר מרתיעם.

שניהם נראו מבולבלים

"הייתי במוסך אותה שעה," מספר עוזי וילנסקי (28), חבר המשק היחיד שהעז ונכנס. "הצריף נמצא מאה מטר מאיתנו. שמעתי צרור מהכיוון ויצתי החוצה. לקראתי רץ מתנדב אחד, חצי ערום וצעק: ,יורים עלינו !' שאלתי אותו איפה, ומיהרתי לחדר של אדווינה."

המתקהלים סביב החדר הסבירו לעוזי פחות או יותר את המתרחש. "דבר ראשון הצצתי מבעד לחלון לתוך החדר. ראיתי את אדווינה עומדת קרוב לדלת, בחדר הכניסה, ואת השומר לידה חוסם לה את הדרך. היא היתה פצועה בראשה, אבל ראיתי מייד שהעניין לא רציני. היא הסתובבה ונעה בחופשיות.

"העוזי שבידי השומר היה בלי מחסנית. לא הבנתי כל־כך מה קרה בין שניהם. במחשבה ראשונה ניחשתי שנפלט לו כדור והוא חטף הלם מהעניין. אמרתי לו: ,תירגע, לא קרה לה שום דבר, תוציא אותה החוצה.'

"ראיתי שהוא מנסה לפתוח את הדלת ולא מצליח. אמרתי לאדווינה: ,בואי, אני אוציא אותך דרך החלון.' היא לא קלטה. הבנתי שאין ברירה אלא להיכנס ולהוציא אותה משם. שניהם נראו מבולבלים לגמרי."

אך כשרק הכניס עוזי רגל דרך החלון, התאושש וקרט מקיפאונו. "הוא הסתכל אלי ואמר: ,אם אתה נכנס, אני מכניס לך כדור בראש.' וגם הוסיף איזה קללה בערבית.

"הייתי במצב די מחורבן. רגל אחת כבר היתה בפנים ואיתה כל כובד הגוף, מולי עמד איש עם עוזי דרוך ומכוון. רק עכשיו הבנתי שבעצם לא היתה פה שום פליטת כדור, אלא משהו הרבה יותר רציני."

עוזי מצא את הפיתרון בהתקדמות. "המשכתי פנימה עם עוד רגל, וכל הזמן ניסיתי להרגיע אותו בדיבורים. היה קצת קשה בבת־אחת לחשוב על משפטי הרגעה, לגרור את אדווינה, שהיתה חצייה מעולפת — ולהסתכל על קנה העוזי."

מול הרוע עוזי וילנסקי ואדווינה צ'טרטון משני צידיו של החלון דרכו חילץ עוזי את המתנדבת בריאת־הגוף. הדבר היה דקות ספורות לאחר שאדווינה ראתה את מותה, מציץ מתוך הקנה שכיוון אליה השומר וקרט.

המיבצע הצליח. עוזי הוביל את אדווינה לחלון, עזר לה לצאת ויצא אחריה. לאחר שהשניים עזבו, התחיל ניסים לבצר את חלון הצריף במיטות ומיזרונים, מתכונן למצור ארוך.

כל הבגדים אבדו

המצור היה ארוך. למעלה מארבע שעות. במהלכו, הגיעו לקיבוץ השלוו כמה מבכירי הקצינים במישטרת־ישראל. ביניהם מפקד המחוז הדרומי תת־ניצב חיים דבורי ומפקד מרחב המרכז, ניצב־מישנה עזרא גולדברג. השומר, שאהבתו למתנדבת הבלונדית היפהפייה בת ה־22, העבירה אותו על דעתו, הספיק במהלכן של השעות הללו לחסל שני בקבוקי קוניאק, לחתוך את ורידיו, ובלי להתייחס כלל לקריאות השוטרים שהופנו אליו מרמקולים, לתקוע שני כדורים בליבו. רק ההתאבדות השנייה הצליחה לחסל את השומר המאוהב.

השעה היתה שמונה בערב כשמכיוון הצריף הנצור נשמעו שתי היריות מתוך העוזי, ולאחוריהן הדממה.

ניסים וקרט בן ה־26 היה מאושפז כמה פעמים בבתי־חולים לחולי־נפש. ב־1965 הסתנן לירדן, כנראה בעת התקפת טירוף. למישטרה היה ידוע כגנב קטן של זוטות. בידי איש זה, נתנה חברת השמירה נשק ותחמושת, וקיבוץ מעלה־החמישה העסיקו כשומר.

הגיב על כך מזכיר הקיבוץ: "האחריות לשומרים שאנחנו מקבלים היא למעשה, לפי החוזה, כולה על חברת השמירה. ברור שיש אחריות מסויימת גם עלינו, אבל פשוט לא היכרנו את האיש בתקופת עבודתו הקצרה."

עובדות אלה אין בהן כדי לנחם את אדווינה — לא על הסיוט שחלף עליה, ולא על בגדיה שאבדו. הצעירה הנוצריה, שסיפורי אמה על ארץ הקודש הביאו אותה לישראל, נאלצה להשליך חלק גדול מבגדיה בשל הדם הרב שהכתים אותם. שאר הבגדים שהיו בארון, נוקבו בכדורים. "הדבר היחיד שמעודד אותי," אומרת אדווינה, "זה היחס הנהדר של חברי הקיבוץ אלי, וביחוד של הוילנסקים — עוזי והוריו."

הפגיעות שלושה מתנדבים בקיבוץ מצביעים על כמה מפגיעות הכדורים שחדרו לחדרם. מימין לשמאל: אלטן זמיר, גונין חוסין — שהתחבא בשעת היריות בתוך הארון בו הוא נראה בצילום — ואיברהים סלמון.

אנקת־רווחה יכלה כבר אדווינה לפלוט, למחרת יום־הדמים. כאן היא יושבת על אחד הכיסאות שהוציאה מחדרה לחצר, כדי לנקות את החדר מן הדם וההרס שגרם השומר שירה ואחר התאבד.

במדינה

דיעות

אל תגידו ב"גת"

בנו של מזכ"ל ההסתדרות לקח את נאומי אביו ברצינות — ותובע לחלק את רווחי המפעל הקיבוצי של המזכ"ל לעובדים

כאשר תובע יצחק בן־אהרון, בקול תרועה גדולה, לשתף את השכירים ברווחים — הוא יודע שהוא בטוח מסכנה זו, ושאיש לא יקח אותו ברצינות. לא בממשלה, לא במשק — ולא בקיבוצו שלו, המעסיק שכירים רבים.

הפתעה — אולי נעימה, אולי לא — נגרמה למזכ"ל הסוער כאשר פתח בוקר אחד את עיתונו, גילה מישהו שלקח אותו ברצינות: בנו שלו.

מפעל שימורי־המזון גת שייך לשני הקיבוצים גבעת־חיים. יריב בן־אהרון, בנו של מזכיר ההסתדרות, הוא חבר אחד מהם, גבעת־חיים מאוחד — ויש לו השגות כבדות על מעמדם הכלכלי והחברתי של פועליו השכירים של המפעל.

"אנו נקראים פשוט לחדול מלגזול את השייך להם כדין," כתב יריב בן־אהרון במאמר בדבר, תחת הכותרת למי הרווח. "אבק של ניצול אופף אותנו בגת..."

במאמרו מתווכח בנו של בן־אהרון עם אותם חברים בשני הקיבוצים הטוענים: "אנו לא חייבים להתחלק ברווחים (עם השכירים). ההון שלנו. היידע שלנו. לכן, מגיע הרווח לנו."

הכל שייך לפועלים. יריב, ככל הנראה, הוא סוציאליסט מעשי ביותר — בניגוד לאביו התיאורטיקן, הנושא נאומים נמלצים — ותומך במדיניות הכלכלית של פנחס ספיר ומשה זנבר. לטענותיהם של חבריו למשק, עונה יריב בן־אהרון: "ההון איננו שלנו. ההלוואות הועמדו לרשותנו ממקורות־מימון ציבוריים, ועברו בדרכים שונות לבעלותנו. חלק מהכנסות בית־החרושת שנחסך והושקע במפעל — הינו הצבר־הון שהוא פרי עבודת השכירים והחברים; קיבלנו מענקי־פיתוח ותמריצי־יצוא — מקופת המדינה."

סבך אבסורדי. גם בקשר לידע, מצביע יריב על כך כי חלק גדול ממנו הושג במימון ציבורי — וכי מהפועלים השכירים נמנעת בעצם ההתקדמות המקצועית, משום שהתפקידים הבכירים והמקצועיים יותר תפושים על־ידי חברי המשקים.

סיכם יריב: "עובדה שאנו שקועים בסבך האבסורדי הזה שגרר אותנו הרחק מעבר למטרות שלשמן נוצרו חיי קיבוץ, ואף מעבר להכרח הכלכלי של קיומנו."

מסקנותיו של בן המזכ"ל: על הקיבוץ להתחלק ברווחי המפעל עם הפועלים השכירים, לחסל את המצב הנוכחי בו "אנו שותפים במעשינו — בגיזרה שלנו — לקיפוחם של משפחות עובדים מרובות־ילדים ושל עובדי הייצור בניגוד משווע לעמדות המוצהרות של הקיבוץ והתנועה."

סיכם יריב, מבלי להתייחס בוודאי לאביו: "אי־ההתאמה בין המליצה התנועתית לבין המעשים שהינם בהישג ידינו, מכניסה יסוד של חוסר־אמת לחיינו, וממשיטה את הבסיס המוסרי מתחת רגלינו."

ראש חץ למפולת גדולה

אחד ממנהיגי "הפנתרים השחורים" מגלה "הבנה" לחשודי רשת הריגול

המעשים המיוחסים לאנשי רשת הריגול הסורית שנחשפה בישראל, ואשר נגד חלק מחבריה הוגשו השבוע כתבי־אישום בבית־המשפט המחוזי בחיפה, עוררו הסתייגות כללית, אפילו בקרב הגופים הקיצוניים ביותר בישראל. גם קבוצות קיצוניות, השוללות את קיומה של ישראל כמדינה ציונית, ניערו חוצנם מאמצעים של ריגול וחבלה לשם השגת מטרותיהם.

במבול הגינויים וההסתייגויות, היה אולי רק מאמר אחד יוצא־דופן. היה זה מאמרו של כוכבי שמש (28), מפעילי הפנתרים השחורים בירושלים, שפורסם לפני שבוע, במצפן, בטאון האירגון הסוציא־

(המשך בעמוד 32)

תשבץ העולם הזה 1848

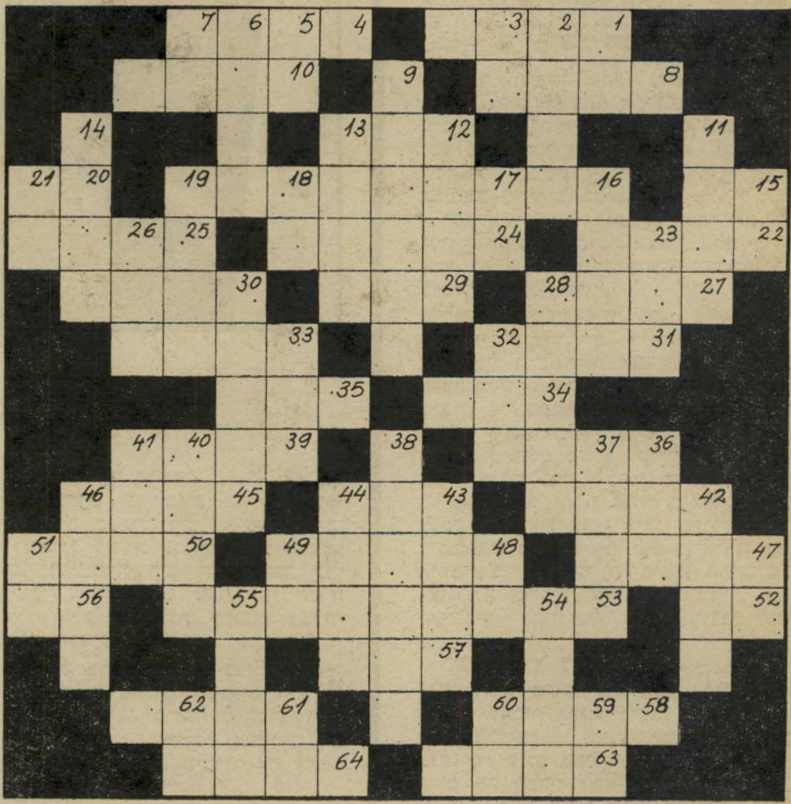

מאוזן:

1) טעות; 4) צנים; 8) בזוי, מעורר גיחוך; 10) פילוסוף צרפתי (1712—1778), שהטיף לחיי פשטות ושיבה למצב הטבעי; 12) אדמה; 15) מילת ברירה; 16) מוזת הריקוד והמקהלות במיתולוגיה היוונית; 20) בלבד; 22) בצוותא; 24) חלק באניה; 25) ירק מאכל; 27) מושג בעולם הכדורגל; 29) מעצמה אסיאתית; 30) אבן יקרה שצבעה ירקרק; 31) ברור, מובן; 33) תער; 34) עורג; 35) כלי נגינה מזרחי; 36) חלק האוזן; 39) אספקלריה; 42) רזה, דל בשר; 43) דרגה צבאית; 45) בריחת מוחמד ממכה למדינה; 47) התמהמה; 48) מאכל מזרחי; 50) מין עץ שמעליו קולעים כתרים לראשי מנצחים; 52) אומר; 53) חלופה, ברירה אחרת; 56) מחוספס; 57) נוזל בפה; 58) סופה; 61) אפלה; 63) שעטה, ריצה מהירה; 64) מלחמת קודש מוסלמית.

מאונך:

1) מביא בבריתו של אברהם אבינו; 2) לקח; 3) תקרה; 5) שדה מרעה; 6) שוטר בית כלא; 7) תשלום לרשות; 9) וופלה; 11) רמש, שרץ וכו׳; 12) מיץ; 13) כפוף; 14) כשר למאכלי חלב ובשר; 15) מושג גיאוגרפי; 16) לבוש רומי; 17) רצועה; 18) קידומת שם הולנדי; 19) מידת שטח, 10 דונם; 21) נשמה, לפי הדת המצרית הקדומה; 23) משפט; 26) מיסד הפלמ״ח; 28) „מוכנים? .... רוץ!״ 30) אבקה קוסמטית לפנים; 32) סוס הרבעה; 33) פגם; 36) מין חיה שעורה שימש למכסה לכלי השרת במשכן ה׳; 37) מונח בתחביר; 38) עם בלי מולדת, עליו נמנה הסופר ויליאם סארויאן; 40) חלק הדרשות ואמרי החכמה שבתלמוד, שאינם בגדר הלכה; 41) רגע, זמן נענוע העפעפים; 42) בור; 43) ממרה, מושחת; 44) שומר; 46) מוסף למטוסים; 47) קול גברי; 48) שן פיל; 49) תו נגינה; 51) שקט; 54) כלי נגינה קדום; 55) כלימה; 59) נצח; 60) מקום נישא; 61) שנשמה באפו; 62) כלי לנוזלים.

חשבץ 1848

זוהי חידה חשבונית. כל ריבוע מסמל סיפרה. לאותן הספרות יש אותם סימנים. בעזרתן של פעולות חיבור, חיסור וחילוק, יש למצוא איזו סיפרה מציין כל סמל של ריבוע.

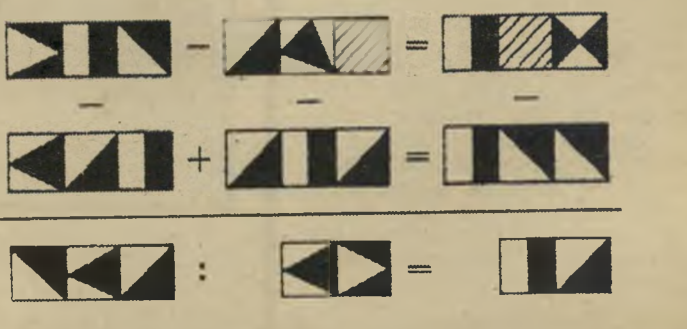

במדינה

(המשך מעמוד 31)

ליסטי הישראלי הפלג התל־אביבי (של עודד פילבסקי). שמש הוא אולי הישראלי הראשון המנסה למצוא הצדקה, מבחינה אידיאולוגית, לחשודי רשת הריגול, אם אומנם עשו את המעשים המיוחסים להם. כותב שמש במאמר הנושא את הכותרת מהרסיך ומחריביך ממך יצאו:

„...גילוי הרשת היהודית־ערבית לא זיעזע אותי כלל, למרות העובדה המרעישה כשלעצמה, שרשת זו כוללת ארבעה יהודים. נתבונן מעט במצב באזורנו: מצד אחד עם מדוכא הנשלט על־ידי כובש זר; מצד שני מצויים בקרב הכובשים צעירים, ולא כל כך צעירים, השואפים בכנות לאחווה יהודית־ערבית. שאיפה זו נמצאת בראש דאגותיהם. העם המדוכא נמצא בשלבי יאוש, מול העוצמה הצבאית האדירה המצויה בידי הכובש. גם הקבוצה השואפת לאחווה יהודית־ערבית הולכת ונואשת ממאבק פוליטי שיביא לחיסול הכיבוש הישראלי ולכינון מדינה פלסטינית עצמאית.

„אחווה יהודית־ערבית הינה ערך נשגב. השואפים בכנות לאחווה כזו חייבים להיות מעורבים במאבק העשוי לקדמם למטרה הנשגבת. הדביקות במטרה מובילה אותך להיות צד במאבק. ומאחר וישנם שני צדדים למאבק — הישראלי והפלסטיני (ולא יתכן צד שלישי, ליברלי) — הרי ש,האדוקים׳ בתורת הצדק ימצאו את עצמם בצד הפלסטיני ויהיו חייבים לסייע לו לאורך כל הדרך, עד להשגת המטרה.״

„הם לא האחרונים". „מי יכול לשלול עמדה זו מבחינה מוסרית?״ שואל

מנדל סנילביץ (משמאל), פרידה (במרכז) והכבשים

האהבה הולידה שותפות בעסקים

כוכבי שמש, שאינו מזדהה כמובן עם אנשי הרשת, אך מנסה למצוא את ההצדקה למעשיהם מבחינתם הם. „האם ממשלת ישראל? האם היא שופטת המוסר?

„ממשלת אבירי המוסר,״ טוען כוכבי שמש, „מבצעת לעיתים קרובות פעולות נישול, סתימת בארות־מים, ריסוס שדות וגירוש אוכלוסיה. אולי יסביר מישהו מה יותר מוסרי? ספטמבר השחור במינכן או צה״ל בכפר קאסם?

„מכל מה שנכתב עד עתה (על ,הרשת׳) מעלה חיוך הנסיון להוקיע את ארבעת היהודים כבוגדים. וזה ממש מצחיק כי הארבעה לא ראו את עצמם כחלק מהמדינה; מאז ומתמיד הם נקראו בוגדים; הם גאים בכך שהם בוגדים. לכן, הכינוי ,בוגדים׳, אינו כינוי גנאי לגביהם אלא מחמאה...״

„סבור אני,״ מסיים שמש את רשימתו העלולה לסבך את הפנתרים השחורים שלא בצדק ולהציגם כתומכי שוללי המדינה, „כי ארבעת היהודים — שעשו היסטוריה — אינם היהודים האחרונים שיעסקו בריגול וחבלה למען ערבים בכלל והפלסטינים בפרט. הם מהווים את ראש החץ של מפולת גדולה העלולה לקבור אותנו. פתרונה של שאלה זאת, או לפחות עיכוב של המפולת, לא יושג באמצעות חינוך ציוני. הוא יושג דרך הכרה בזכויות של העם הפלסטיני ובמיוחד בזכותו להגדרה עצמית. בכדי למנוע מקרים דומים בעתיד על השלטון הישראלי לפעול להפסקת הכיבוש והדיכוי — דבר שיקדם את עניין האחווה היהודית־ערבית מבלי שהשואפים לאחווה כזאת יצטרכו ללכת בעקבותיהם של אהוד אדיב, דן ורד, יחזקאל כהן ודוד קופר.״

דרכי־חיים

סיפור אהבה

בגיל 73 נפל מנדל סנילביץ׳ קורבן לאהבתו הנלהבת

מנדל סנילביץ׳, 59, חלף בדרכו על פני הדואר ברחוב אלנבי בתל־אביב, ולא האמין למראה עיניו. נדמה היה לו שזקנתו היא המשטה בו. מולו דימה לראות לא פחות ולא יותר מאשר את פרידה גרינברג, מי שלפני ארבעים שנה היתה אהובת נעוריו, עוד בארץ מולדתו, רומניה.

שיפשף מנדל את עיניו וצבט את עצמו כדי להיות בטוח שאינו הוזה. לא, זה לא היה תעתוע דמיון. למרות ארבעים השנים שחלפו מאז ראו זה את זו לאחרונה, הכירה גם פרידה את מנדל.

„זה אתה מנדל?״ שאלה בתמהון.

הם נפגשו כאילו מצאו את אהבתם האבודה. מובן שפגישתם לא נמשכה ברחוב. מנדל הזמין אותה לבית־קפה סמוך, כדי שיוכלו לגולל זה בפני זה מה עבר עליהם במרוצת 50 השנים האחרונות. אחר־כך הזמין אותה לארוחת צהריים. הסתבר, שלמרות שלא נפגשו, שמעו מדי פעם מה עלה בגורלו של כל אחד מהם.

„שמעתי שאתה עומד להתגרש,״ גילתה פרידה.

למנדל אומנם לא היו בדיוק כוונות כאלה, למרות שנשואיו לא היו מאושרים ביותר. אבל כשראה את פרידה התלקחה אהבת נעוריו מחדש. אותה עת גם כעס על אשתו, על שהסכימה לעבור להתגורר עימו מרמת־אביב לשכונת מונטפיורי. „כן, אני עומד להתגרש,״ בישר לפרידה.

פרידה ומנדל המשיכו להפגש. בכל פעם התעניינה פרידה בחיי המשפחה שלו. „אני אלמנה,״ אמרה לו, „אם תתגרש נוכל להינשא.״ באפריל 1959 הגיש מנדל בקשה לגירושין מאשתו, עבר להתגורר בכפר־סבא, שם עבדה פרידה כאחות במוסד אונים.

כבשות הרש. השניים החלו להתגורר יחד כזוג לכל דבר. מנדל, שקיבל את הגט מאשתו, האיץ בפרידה, לדבריו, להיכנס עימו לחופה. בכל פעם השיבה לו: „עוד לא הגיע הזמן, מוטב שנחכה קצת.״

בהזדמנות הכירה לו פרידה את בנה המאומץ, בן אחותה שהתייתם מאמו בעודו קטין. היה זה חיים ברק, מנהל בית־הספר התיכון דתי באשקלון (שבזמנו הושעה מתפקידו כחשוד במעשה מגונה, לפני שזוכה על־ידי בית־משפט והוחזר למשרתו). ההיכרות בין השניים הולידה גם שותפות בעסקים. מנהל בית־הספר נכנס עם מנדל לשותפות בעסקי גידול הכבשים שלו. לדברי מנדל, הוא אף סייע, לפי בקשת פרי־

דה, לברץ לרכוש דירה באשקלון.

את סופי השבוע נהגה פרידה לבלות בבתי־נופש ומרגוע. מנדל היה מבלה עם עדר כבשיו, 185 במיספר, עימם היה רועה בשדות שמסביב לשיכון רמת־אביב, כשזה עוד לא היה רובע יוקרה. היה זה שריד אחרון לעברו המפואר ברומניה, שם היה אדם עשיר. „היו לי ברומניה 500 דונאם אדמה," מספר מנדל, „800 כבשים ועוד הרבה מאוד סוסים." מכל זה נשארו לו בישראל רק הכבשים.

הרומן של מנדל ופרידה נמשך כך שנים.

לפני ארבע שנים, כשמלאו למנדל סני־לביץ 69 שנים, בישרה לו פרידה כי היא החליטה סוף סוף להינשא. אלא שלא לו. היא עומדת להתחתן עם תייר אמריקאי. ליבו של מנדל נשבר בקירבו.

דברים נראים. כאשר הגיעה פרידה לביקור בישראל, הסתבר לה כי מנדל הגיש נגדה תביעה על הפרת הבטחת ני־שואין. על פרידה היה להתייצב למישפט.

לרוע המזל לא השתכנע השופט מטיעוניו של הזקן. „אני מאמין," פסק השופט בפסק־דינו, „שהתובע תיזר בלהט אחרי הנתבעת ואני יכול להבין לרחשי ליבו ויותר מכל את אכזבתו, כאשר האשה נח־

סנילביץ כיום
חיזור לוהט

טפה מתחת לאפו על־ידי תייר אמריקאי עשיר. עם זאת אינני רואה כאן מקרה של הפרת הבטחת נישואין."

פסק־דין הוא פסק־דין, אבל אהבה היא אהבה. מנדל בן ה־73 אינו מוכן לוותר על אהבתו לפרידה, גם לא על העוול ש־עשתה לו. עתה הוא מחפש דרך להגיש משפט חוזר נגד פרידה ביום בו תבוא ל־ביקור בישראל. „או לפחות שהבן המאומץ שלה יחזיר לי את הכסף שהוא חייב לי," אומר סנילביץ׳. „אני חייב למצוא פתרון לבעיה, אחרת אני עוד יכול לעשות דב־רים נוראים."

משטרה

מעשה במונית

נהג מונית שנשדד מתלונן על טיפול שלומיאלי של המישטרה

נהג המונית אלברט אברהם, 35, ישב במוניתו, מסוג מרצדס, בתחנת המוניות שבקרן פרישמן דיזנגוף בתל־אביב, כאשר ניגשו אליו שלושה צעירים.

„הם נראו לי כבני 25—23," סיפר אברהם. „עם שיער חלק וארוך, כמו שהולכים היום. הם נכנסו אל המונית שלי, נכנסו מאחורנית ואמרו: ,סע ל־איזור התעשייה בהרצליה." נסעתי."

במשך כל הדרך לא דיברו השלושה. על מה שאירע אחר־כך סיפר אברהם:

„איך שהגעתי לאיזור התעשיה, אחד מהם אמר לי: ,סע ימינה.' הוא הכניס אותי לרחוב צר שרק מכונית אחת יכולה לעבור שם בכביש. מסביב היו שדרות של עצים, כל הרחוב היה חשוך. פתאום, אמרו לי ,עצור!' עצרתי. לא חשבתי על שום דבר רע. הסתכלתי במונה בשביל לעשות את החשבון של הכסף שמגיע לי, והר־גשתי פתאום איך שמו לי אקדח בתוך הרקה שלי מאחור."

„אחד מהם אמר: ,תן את הכסף או החיים שלך!' הייתי נורא מבולבל בהת־חלה. אבל לא רציתי להתנגד. ניזכרתי גם שבדיוק היום לא יצאתי לעבודה עם האקדח ברשיון שיש לי בבית. באותו הרגע נורא הצטערתי. הרגשתי שאם היה לי האקדח היה מתפתח קרב יריות. יכול להיות שהייתי נהרג, אבל לא הייתי נותן לאף אחד שיקח לי את הפרנסה של ה־

נהג מונית אברהם
הכסף או החיים

אשה שלי ושל שני הילדים שנמצאים לי בבית.

„הכסף היה לי בתוך הכיס הפנימי של המעיל. הוצאתי אותו לאט מהכיס ונתתי אותו להם. אחד מהם, הצביע גם על הכסף הקטן שהיה בקופה לידי בשביל עודף. גם אותו נתתי להם."

איך תופסים שודדים? „ברגע ש־הם קיבלו את הכסף, בערך 125—120 ל"י, הם פתחו את הדלתות האחוריות לצדדים, ונעלמו בבת אחת מן המונית," המשיך אברהם בסיפורו. „חשבתי לרדוף אחריהם. נזכרתי באקדח והרגשתי אותו עוד על הראש שלי. ויתרתי על הרעיון ונסעתי למישטרת הרצליה.

„המשטרה זה סיפור אחד עצוב! כל החיים שלי לא היו לי עסקים עם ה־משטרה. מה שהיה קורה והייתי מקבל רפורט — ואפילו מתרגז קצת זה לא נורא. אבל מה שהיה במשטרת הרצליה, זה בושה ובזיון.

„נכנסתי לתחנה. בסך הכל היו שם שני שוטרים. מסרתי להם את ההודעה. הם התרגשו, שאלו אותי כל מיני שאלות. הם טילפנו לאיזה קצין אחד הביתה ש־יבוא מהר לתחנה. אני לא יודע מה זה נקרא מהר. אחרי איזה 40 רגע בא הקצין לתחנה. אז אני חושב שזה לאט לאט, ובמשך הזמן הזה, השודדים יכלו ללכת ברגל עד לתל־אביב, ולך תחפש אותם.

„בראש שלי היה, שתיכף אחרי מסירת התלונה, אנשי המשטרה שמים מארבים בכבישים, וניידות יוצאות לסרוק את ה־שטח הקרוב והרחוק יותר ממקום השוד בכדי לתפוס את השודדים. אבל עד שבא הקצין הזה, שהוא בלונדיני־ג׳ינג׳י, עברו 40 דקות בערך. בזמן הזה, השוטרים בתחנה ראו שאני נרגש ונתנו לי שני כדורים נגד כאב ראש להרגעה. יופי.

„הקצין הגיע. סיפרתי גם לו את מה שקרה. הוא הרגיע אותי, ואמר: ,טוב עשית שמסרת את הכסף ללא התנגדות.' מיד אחרי זה השוטרים יצאו בשתי ניי־דות ואני איתם לסרוק את השטח. נסענו לדיסקוטק טירן, שבחוף הרצליה.

„השוטרים התפרסו בתוך הדיסקוטק. הם הדליקו את האורות והפסיקו את ה־מוסיקה. הקצין אמר לי: ,עבור בין האנ־שים פה, ותראה אם אתה מזהה אחד מהם.' עברתי ביניהם, לא זיהיתי אף אחד, זה לקח בערך 15 רגע. אחרי זה נסענו לאיזה בית־קפה אחד בסביבה, ששם יעני יושבים החבר'ה. גם שם הסתכלתי ולא ראיתי איש.

„בדרך, בחיפוש אחרי השודדים, סיפר לי אחד השוטרים שגם לפני שנה בערך היה שוד דומה. השודדים נתפסו וקיבלו ארבע שנות מאסר, אבל יחד עם זה, הוא נתן לי להבין שלא כדאי כל כך לזהות אותם, למה שיכול לקרות לי דבר רע.

„אני חושב, שאם המשטרה היתה פו־עלת נכון ומהר, היו סיכויים לתפוס שלו־שה שודדים, שאולי ימשיכו לשדוד ואולי גם יפגעו בבני־אדם."

הורוס קופ

אתה נמצא שוב בנ־קודה שאתה שונא — אבל לה אתה זקוק כדי לפעול כמו בן־אדם: בקו־הגנה. תוק־פים אותך חזק, וחז־קה שתדע כיצד לפעול כדי להשיב מלחמה־שערה, או למנוע את פני הרעה. בת טלה: חברה קנאית עלולה לקחת אותו ממך. אך אם הוא חשוב לך באמת — תזכי לברנש מתוק ועדין.

* * *

השבוע הנך נוטה להג־זמות, גם בגנדרנות, ו־בעיקר מילולית. יש לך מזל שכוכבים מסויימים גורמים שתהיה בנוסף לכך גם חביב ומקובל על ידידיך, כולל בנות המין השני. אתה מקיף את עצמך בפעולות רו־מאנטיות שונות כאמ־צעי בריחה וכנקמה על הסחבת שגורמת אותה אחת מחברותייך.

* * *

תתפלא על שכל־כך הרבה אנשים מתקשים להבינך. הצרה איתך, שאתה נמנה על ה„זא־בים הבודדים" ואינך מרבה לשתף לאחרונה את הקרובים לך ב־בעיות המעיקות עליך באמת. צפוייה לך ה־שבוע פעילות הקשורה בעבודת־כפיים. מעשהו של אדם יקר לך יכאיב לך למרות שלא התכוון לכך. תצטרכי לעודד את בן־זוגך.

* * *

המאבק הראשון החדש מתגלה לך בכל כיעורו — ואת תהיי דווקא ה־מפסידה. אבל אל יאוש. זו לא טראגדיה, כי אנ־שים רבים, בבית, במ־קום העסקים או במח־נה. חברתך הטובה ביו־תר תתגלה, פעם נוס־פת, כמקור אמיתי של עזרה. בני־סרטן: עיס־קה רצינית עשוייה להתבטל אם לא תדעו לוותר בלב שלם ולשתף אחרים ברווחים. לבשו משהו בצבע תכלת והיזהרו מצננת.

* * *

עירנות רוחנית תאפשר לך להתגבר על כל מי־ני התנגדויות צפויות ובלתי־צפויות. רעיון מבריק, אם יבוסס על־ידי תיכנון לעומק, עשוי לעצב את עמדתך הציבורית בצורה וב־מידה בחן טרם נתנ־סית. זהו שבוע טוב לביקור אצל התופרת או בתצוגות אופנה. אל תסמוך על ידי־דים. עשה את הכל בעצמך ובמו־ידיך.

* * *

תקופה עדינה, רגישה ורבת־התפתחויות. מו־טב לשקוע לגמרי ב־תוך המאורעות, מאשר לעמוד מן הצד. עם זאת, תיכנון קצר־טווח ובהיר־עיניים ביום ד׳ יאפשר לך לקצור פי־רות זמן ממושך. בת בתולה: את מסוגלת להשפיע עליהם, הש־בוע, כמה שרק תרצי. בתנאי שתהיי אדי־בה, מכונסת בתוך עצמך, מלאת הומור.

אומנם ממבט ראשון ניראה השבוע כשיג־רתי ומשעמם, אך הוא טומן בחובו את תחילתן של קבלת הכ־רעות חשובות, בעיקר בתחום האישי. מחלה קלה שתיפקוד אותך השבוע, בן מאזניים, תגרום לך לזעזוע קל, שיחלוף. העיקר הוא לעבוד, הרבה וטוב, ו־מבלי להתעייף. במי־שור העבודה או העס־קים: אל תהסס להתח־נף לבוס או לממונים עליך; כולם עושים זאת. בסופו של דבר זה רק יועיל לך.

* * *

יום א׳ תחילת השבוע מתאים לסידורים כספיים. יום ה׳ מביא לך בשורה לא כל כך נעימה. זהו שבוע טוב לאלה הרוצים לבלות, להשתזף, לאגור כוח לקראת הבאות — לא כל־כך טוב לעסקים. ביחוד ידאיגו אותך שותפיך ושכניך. סידו־רי־בית יש לסיים ב־זריזות — אחרת יבי־או לך שיברון־ראש. בחזית הלב אין חדש.

* * *

חדשות מכוערות שהשמיעו באוזניך שכ־ניך הצעירים, אינן מבוססות, ומצוי בהן גרעין עלוב מאוד של אמת. אך הנזק כבר נג־רם; עשה מאמץ עליון לתקנו, בטרם המצב יהיה אבוד לחלוטין. זה ילמד אותך להבא לקח, שלא להאמין לכל בדו־תה המושמעת באוזניך, ולטרוח לאמת דברים, בטרם אתה פועל על־פיהם. בפרט אם מקור האינפורמציה שקיבלת הוא כה מפוקפק.

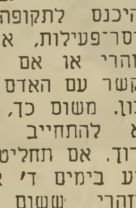

ככוח־ההרגל — כן כוח־האהבה: שניהם מושכים אותך לפסים בהם התרגלת ללכת, מכבר, גם שעה ששברת את הראש בנתיבות הללו עצמם. במילים אחרות: אתה עלול להיכנס לאהבה בלתי־נוחה, בלתי־פורייה, מתסכלת — ולהיכנס אליה עם הראש וה־רגליים. זיכרי שהאיש שנפגש בדרכך לא כפי שאת רואה אותו.

* * *

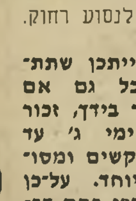

תקרית בלתי־חשובה עשוייה לגרום אצלך למשבר. אל תבזבזי כסף: את עשוייה להיכנס לתקופה של חוסר־פעילות, אם לא תזהרי או אם תבואי בקשר עם האדם הלא־נכון. משום כך, מוטב לא להתחייב לטווח ארוך. אם תחליטי לנ־סוע בימים ד׳ או ה׳ היזהרי ששום דבר חשוב לא יהיה תלוי במסע. הישמרי בפני גניבה, ביחוד אם את עלולה לנסוע רחוק.

* * *

אם חשבת לנסוע ביום ג׳ ייתכן שתת־אכזב, אבל גם אם עלה הדבר בידך, זכור שדווקא ימי ג׳ עד שבת הם קשים ומסו־כנים במיוחד. על־כן מוטב שתרכז בהם דב־רים הקשורים בביתך. ואם אתה חייב לנסוע — נהג בעצמך. פגי־שה מקרית הופכת ל־רומאן של קבע. הצל־

הטאנגו האסור

הסרט המסעיר את כל אירופה: פורנוגרפיה קשוחה - הטפה פוליטית - או שניהם ביחד?

בסצינה המפורסמת ביותר בסרט, קורע גבר בגיל העמידה תחתוניה של נערה בת 20, בדירה פריזאית שוממת, ומתנה עימה אהבים בעמידה, מבלי להסיר אפילו את המקטורן. זה, כהקדמה. אחר, הוא מבצע בה מעשה־סדום, דורש ממנה שתכ־ניס אצבע לתוך ישבנו, ושתוכיח את אהבתה על־ידי תינויי־אהבים עם חזיר. היא מקבלת את הכל כשיגעון חולף, הרפתקאת־אהבים סאדו־מזוכיסטית, האמו־רה כביכול להיות חוויה בריאה בחייה של כל צעירה, ואינה צריכה להפריע לה כלל להמשיך במהלכים לקראת טקס הנישואין הקרוב שלה לצעיר בן־גילה.

לפסטיבל הסרטים בניו־יורק הוגנב הטאנגו האחרון בפריז בסודי־סודות, משום שהצנזורה האיטלקית לא אישרה אותו עדיין (זה היה בחודש אוקטובר האחרון), וללא אישורה אסור היה להציג את הסרט, הנושא תווית איטלקית, באף מקום בעולם.

בתי־הקולנוע בהם מוצג הסרט, תורים ארוכים של סקרנים, רודפי־סנסציות ו־שוחרי־קולנוע, שמוכנים להמתין שעות כדי להיכנס לאולם.

האיש האחראי לכל המהומה, ברנאר־דו ברטולוצ׳י, ברנש בן 31, גבה־קומה

כל מה שהיא שווה — והיא בולעת את המראה, ואת מה שיש בתוכה, בתיאבון רב.

בגיל 15, כבר ברטולוצי ביים סרט ב־16 מ״מ. בגיל 20 היה עוזרו של פיאר פאולו פאזוליני באקאטונה — סרט שגיבורו

והמטורפת בחייו, משום ש„בקרוב אהיה כבר בכיסא־גלגלים.״ והוא חש את צל כנפי־המוות מעל ראשו.

התוצאה: יש הרואים בסרט סיפור של טרגדיה אישית מזעזעת, שכל סצינות־המין הרבות שבה באות רק להדגיש את תאור התפוררותו הנפשית של הגיבור. אחרים, לעומת זאת, רואים רק את ה־גועל־נפש. גם אלה וגם אלה דוהרים לראות את הסרט.

ברטולוצ׳י יצר את הסרט בגווני אדום וכתום, כצבע הבשר: „גוני הרחם,״ כפי שהסביר. זאת, כדי להדגיש עוד יותר את האווירה החושנית שבמפגשי השניים.

התוצאות אמנם נועזות מאד, אם כי „אף פעם לא תינינו באמת אהבים בפני המצל־מה,״ טוענת שניידר. בכלל, היא מלאת הערצה לבראנדו השחקן, אבל אינה נוטה כלל לשכוח כי הוא מבוגר ממנה ב־28 שנים. „הוא יפה מאד״ היא אומרת, „אבל

במאי ברנארדו ברטולוצ׳י בפעולה
— כאקט פוליטי

מארלון בראנדו ומריה שניידר בפעולה
סטיות מיניות —

הקהל יצא נדהם מן האולם. מבקרת־קולנוע בעלת לשון ארסית והשפעה גדו־לה הוכתה בהלם של התפעלות, הישוותה אותו בחשיבותו לפולחן האביב במוסיקה. בעקבותיה הלכו אחרים.

עם השבחים הללו, חזר הסרט לאיטליה. הצנזורה המבויישת לא העיזה לאסור את הצגתו. אבל שבוע לאחר שעלה על מסכי איטליה, כבר הורד מהן ברעש, המולה ושורת משפטים שהגישו אזרחים צנועים כנגד התועבה הנוראית שהוצגה על הבד. התוצאה: בפריז מזדנבים כיום, ליד שבעת

ונעים־מראה — מתבונן מן הצד בחיוך ספק לעגני ספק נהנה. מזה כעשר שנים הוא עושה סרטים, ורוב הזמן נודע שמו רק בין חוגי המשוגעים לקולנוע. רק בשנה האחרונה התפרסם בציבור הרחב, והיום הוא כבר אליל כל־יכול.

מאז שהחל עושה סרטים, הוא שייך לזרם השמאלני מאד, הטוען שהחברה ה־סובבת אותו היא רקובה וחסרת־תוחלת, והגיע הזמן לחסל אותה — היום, הוא יכול בהחלט ליהנות מהעובדה שהוא הציב מראה בפני החברה הזאת, הראה לה את

היה סרסור־זונות, וכל כולו הוקיע את החברה שבה אין לאקאטונה ולבני־מינו כל תקווה לצאת ממעגל הקסמים של ה־עוני.

לגדולה, עלה ברטולוצ׳י עם הקונפור־מיסט. אבל הקונפורמיסט היה רק התחלה — הטאנגו האחרון בפאריז הוא ההוכחה הניצחת לכך.

הסיפור הוא על אמריקאי המתגורר ב־בירת צרפת, שאשתו הבוגדנית התאבדה בדיוק לפני תחילת הסרט, והוא מחפש לעצמו את הרפתקאת־האהבים האחרונה

רק מעל החגורה.״ פשוט ולעניין.

אך למרות כל העירום, ותינויי־האהבים, והסטיות, השיא בסרט הוא סצינה מרשי־מה של תחרות ריקוד טאנגו.

מה מרשים את ברטולוצ׳י בריקוד זה, שהוא מקדיש לו כל כך הרבה חשיבות — גם בהקונפורמיסט, גם כאן? „הטאנגו הוא מחול רציני, ויחד עם זאת פארודיה. יש בו חשיבות עצמית ואירוניה בעת ובעונה אחת.״ זאת אולי הדרך הטובה ביותר להגדיר גם את סרטיו של ברטו־לוצ׳י.

קולנוע

שחקנים

דגלם מדבר.

מנתר ומזמר

האדון איסר דניאלוביץ דמסקי, אשר החל את דרכו לפני 56 שנים בעיירה אמסטרדם שליד ניו־יורק, הצליח להגיע רחוק מאוד. בהתחשב בעובדה שהיה בנם של מהגרים יהודיים עניים מרוסיה, הרי עצם העובדה שנכנס עתה לנעליהם של ג'ון בארימור, פרדריק מארץ', ספנסר טריי־סי ודומיהם, והוא מתכונן לגלם את התפ־קיד הכפול המפורסם של דוקטור ג'קיל ומיסטר הייד, זה לגמרי לא רע. וכדרכו בקודש, הוא לא רק ייכנס לנעליים מפור־סמות אלה, אלא אפילו יבייש אותן. כי כל הקודמים גילמו את הרופא־מיפלצת ב־עיבודים דרמתיים רגילים, ואילו אדון איסר דניאלוביץ' דמסקי יעשה זאת ב־מחזמר.

וזה אפייני־לאיש היעיל הזה. אמנם הת־חיל בשם היהודי־רוסי, אבל המיר אותו בשלבים די מוקדמים לשם מצלצל יותר, קירק דאגלס. מאז ומתמיד היה אדם נמרץ, שאינו נכנע בפני מאומה. כשחסר היה לו כסף לכלכלה, שעה שלמד באק־דמיה לאמנויות דרמתיות, עבד כמתגושש

קירק דאגלס *
כושי, לבן, ג'קיל, הייד

בירידים. וכאשר הוא מתבקש להסביר איך הצליח כל־כך בתפקידו הראשי הרא־שון, בצ'מפיון, כאשר הופיע כמתאגרף, מסביר: „הייתי כל־כך רעב, שלחמתי ממש למען הפרנסה."

גם עם כושי ארור. מאז ועד היום, עובדה ידועה היא בהוליבוד: כאשר מחפ־שים שחקן בעל מרץ ונוכחות דרמתית, שחקן המסוגל להרשים את הצופה בסע־רותיו הפנימיות והחיצוניות, אין כמו קירק דאגלס. כבר אמרו עליו אחרים, ואמר גם הוא בעצמו, שמישחקו אינו יוצא מן הראש, אלא מן הקרביים. ושום דבר אי־נו מספיק לו.

כאשר הוזמן, עוד בתחילת דרכו, להו־פיע בגירסה קולנועית של האבל נאה לאלקטרה, הוא חשק דווקא בתפקיד של מייקל רדגרייב, וקיווה (לשווא) שיקרה משהו לשחקן הבריטי, ואולי אז יזכה בתפקידו.

על תיאבונו העצום לגלם כל תפקיד, בכל הזדמנות, מתהלכת בדיחה בעיר ה־סרטים. כשצילם סטאלי קרמר את הנועזים, סיפור בריחתם של לבן וכושי הכבולים זה לזה באזיקים, הציע את תפקיד הלבן תחילה לרוברט מיצ'ם. תשובתו של מיצ'ם, כך אומר הסיפור, היתה: „לא אשחק עם איזה כושי ארור." הציעו את התפקיד לבראנדו, וזה השיב: „בסדר, בתנאי ש־אגלם את הכושי." ואז פנו לדאגלס. ותשו־בתו: „מסכים, בתנאי שאגלם את שני התפקידים."

קצת צרוד. כאשר נשאל לאחרונה בלונדון, שם הוא מצלם את הגירסה המו־סיקלית של דוקטור ג'קיל ומיסטר הייד (המיועדת בינתיים הטלוויזיה בלבד), מה לו ולזימרה, השיב שבעצם רצה תמיד לזמר. „כמעט קיבלתי תפקיד ראשי ביום אחד בניו־יורק, אבל נתקפתי בצרידות, שעברה לי רק כאשר שמעתי כי מישהו אחר נבחר במקומי."

ניסיון קצת יותר ממשי מזה היה לו ב־20 אלף מיל מתחת למים, שם ניתן לו לשיר פיזמון שלם. עתה, יש לו צרור שלם של פיזמונים, רובם מאת ליונל (או־ליבר) ואוסף שחקני־מישנה הכולל גם את מייקל רדגרייב. תיאורטית לפחות, הוא צריך להיות כבר מרוצה.

* ב־1946, עם ברברה סטאנוויק.

בית־מטבחים בפורמוזה

אלוף הקאראטה (תמר, תל־אביב, טייוואן) — זה מתחיל כמו טיול מאורגן בסיאם. חגי־גה עממית עם ריקודי־עם, סקרנים מטיילים על גבם של פילי־רכיבה, מוסיקת־רקע מן הסוג המקובל בסרטי מסע סוג ג', שמש וחיוכים.

אחר־כך, סיור של שתי דמויות, צעיר דק־גיזרה ונערה נאה, בין המקדשים המפורסמים של בנגקוק. מה בדיוק הקשר בין השניים לא ברור, אבל זה לא חשוב. וככה זה נמשך במשך 8—7 דקות, עד שמגיעים סוף־סוף לקרב האיגרוף הסיאמי הראשון.

אז, מסתבר שהנוף היה הקדמה, קצת ארוכה וקצת לא תכליתית, אבל מה לעשות, צריך לעשות סרט באורך מלא, וכל דקה נוספת שאפשר למלא בצורה כלשהי, היא רווח נקי.

בסופו של דבר, מסתבר שאפילו האיגרוף הסיאמי אינו אלא הקדמה, כי זה דווקא ספורט די תרבותי, כלומר, משתמשים בו בידיים וברגליים, ומותר אמנם להכות בכל מקום, אבל לפחות הידיים עוטות כפפות, העניין מתרחש בזירה ויש אפילו שופט.

וזה בניגוד גמור למה שבא לאחר מכן. כי אז עוברת העלילה לטייוואן (הלא היא פורמוזה), לבית־ספר למת־גוששים שבהנהלתו של אותו בחור דק־גיזרה אשר ביקר בסיאם. ומה שקורה בינו ותלמידיו, לבין בית־ספר מתחרה להתגוששות, שבראשו ניצב סוחר חלקלק ויבואן יפני קשוח — זה כבר עניין שאין בו שופטים, חוקים או כל קשר אחר לספורט.

באמצע הסרט מתחיל הדם להישפך, וממשיך להי־שפך עד לסופו. כמו בטרגדיה יוונית, מוטלים בסוף כולם על הריצפה שחוטים, פרט לקומץ שהולך להקים לו בית במקום אחר. אולם עד הסוף המאושר, לא פוסקים לרגע

מתאגרף סיאמי: ריטוש בטנים בידיים

מלבתר בטנים בסכינים, בחרבות, במגלבים ואפילו בידיים גלויות (אלופי קאראטה, לא?). וכל זה, בצורה פרימי־טיבית יחסית, אם משווים אותה עם יצירת־המופת שבקול־נוע תל־אביב.

אפשר אמנם להוסיף ולומר שהסיפור (במידה והוא קיים, בצורה של שלד מתנדנד) הוא חסר כל הגיון או טעם, או שמה שמכונה מישחק, אצל אותם המשתתפים בסרט, מתבטא בהעוויות־פנים המרמזות על כאבי־בטן חרי־פים, לכל היותר. אבל נדמה כי איש מן הנוכחים באולם לא הוטרד על־ידי עובדות שוליות אלה.

אם יש כאלה שבכל זאת מוטרדים, לא תהיה להם ברירה אלא לעצום עיניים, לרדת למחתרת, ולחכות בסב־לנות עד שיחלוף הגל המזרחני עם כל אלופי הקאראטה ואגרופי־הברזל שלו.

איכוים במצולות

הפחד הוא המפתח (אופיר, תל־אביב, אנגליה) — אליסטר מקלין הוא מחבר ספרי־מתח המורט את עצבי קוראיו בהתעללויות סאדיסטיות לחלו־טין בכל אחד מגיבוריו. מייקל („נבל") טוכנר הוא במאי בריטי שגילה כבר בסרטו הקודם נטייה בולטת לאכזריות, אלימות, ושפיכת־דמים. השילוב בין שניים אלה, כפי שהוא בא לידי ביטוי בפחד הוא המפתח, אינו יכול אלא לספק את טעמם של אלה שהחיים נראים בעיניהם משעממים.

יהיה זה בלתי־הוגן לספר משהו על העלילה, משום שהיא עורכת כל מיני תפניות, פחות או יותר צפויות (תלוי בניסיון הצופה בסוג זה של סרטים) כבר מן השלבים המוק־דמים ביותר שלה. לעומת זאת, מן הראוי בהחלט להזכיר את אמצעי־המתח בהם משתמשים טוכנר ומקלין כדי לסייע לכם בכיסוס הצפורניים: יש שם סצינת רדיפת מכוניות עוצרת־נשימה, ארוכה מאוד ומלאה וגדושה בסכנות — כולל ניתורים באוויר מעל חללים ריקים, דהירה על פני שטחים משופעים ועוד ועוד.

ויש סצינה, לגמרי לא רגועה, בתוך מיגדל שאיבת־נפט בלב־ים. המתח מגיע לשיאו בתוך מיתקן צלילה למעמקים, כשלאוויר לנשימה או למחסור בו, יש חלק חשוב בפיתרון התעלומה.

אמנם מה שנוגע לסיפור, כל העניין קצת רזה. אבל איך אפשר באמת לטפל בעלילה, כאשר צריך לדחוס כל־כך הרבה פרטים מותחים בפני עצמם!

אשר לשחקנים: בארי ניומן מתהלך עם אותה הבעה זועמת שלבש כבר בכמה סרטים קודמים, סוזי קנדל היא נחמדה, אבל תפקידה קטן יחסית, ואילו ג'ון ורנון (ראש העיר בהארי המזוהם), הוא נבל יעיל מאוד. בכל העניין אין אמנם חוויה אמנותית גדולה — אבל תמורה מלאה למחיר הכרטיס יש ויש. וגם זה משהו.

ניומן: ללא אוויר לנשימה

תדריך

תל־אביב

★★★★ **פליני רומא** (סטודיו, איט־ליה) — רומא בשלושים השנים האחרו־נות, כפי שהיא נראית בדמיונו הפורה־עד־כדי־טירוף של פדריקו פליני. חוויה קולנועית נדירה.

★★★★ **מיני ומוסקוביץ** (תכלת, ארצות־הברית) — סיפור־אהבה אינטימי ויוצא־דופן בין פקידה במוזיאון ושומר במגרשי חניה, שני יצורים בודדים בתוך אמריקה המוזרה והאכזרית. משחק מעולה של ג'ינה רולנדס וסיימור קאסל.

★★★★ **הצגת הקולנוע האחרו־נה** (פריז, ארצות־הברית) — תיאור נוס־טלגי על אמריקה שהלכה לעולמה, כפי שהתבטאה בחייה של עיירה קטנה ב־מעמקי טקסס, בתחילת שנות החמישים. מישחק ובימוי רגישים מאד.

ירושלים

★★★★ **יום א' הארור** (הבירה, אנגליה) — משולש־אהבה מוזר, בו גבר ואשה בגיל העמידה מאוהבים שניהם ב־בחור צעיר. תיאור רגיש ובלתי־שיגרתי של בדידות האדם המודרני בכרך הגדול. משחק משובח של פיטר פינץ' וגלנדה ג'קסון.

★★★ **הלחישה שבלב** (סמדר, צר־פת) — נער מתבגר בצרפת של שנות החמישים, בסרט מלא דקויות וחוש קול־נועי של לואי מאל. התקופה משוחזרת בכישרון רב, וכל השחקנים, ובראשם לאה מאסארי בדמות האמא, מצטיינים.

חיפה

★★★★ **החיים המתוקים** (בית־רוטשילד, איטליה) — רפורטז'ה כמעט־סוריאליסטית של פליני, המתאר את רומא של תחילת שנות השישים. מי שלא ראה עדיין את דולצ'ה ויטה שהפך כבר למושג של יום־יום, חייב לנצל הזדמנות זו.

★★★ **תרגיל בנישואין** (פאר, צר־פת) — פרנסואה טריפו מעלה פרק אחרון בחיי גיבורו דואנל (שאינו אלא בבואה אוטוביוגראפית). הפעם הוא נישא, ומנסה למצוא לעצמו פרנסה הולמת. סרט מלא וגדוש הומור, כאשר יודעים להתבונן ב־דרך בו הוא מתאר מעשים של יום־יום.

אגד מוביל בכל הדרכים

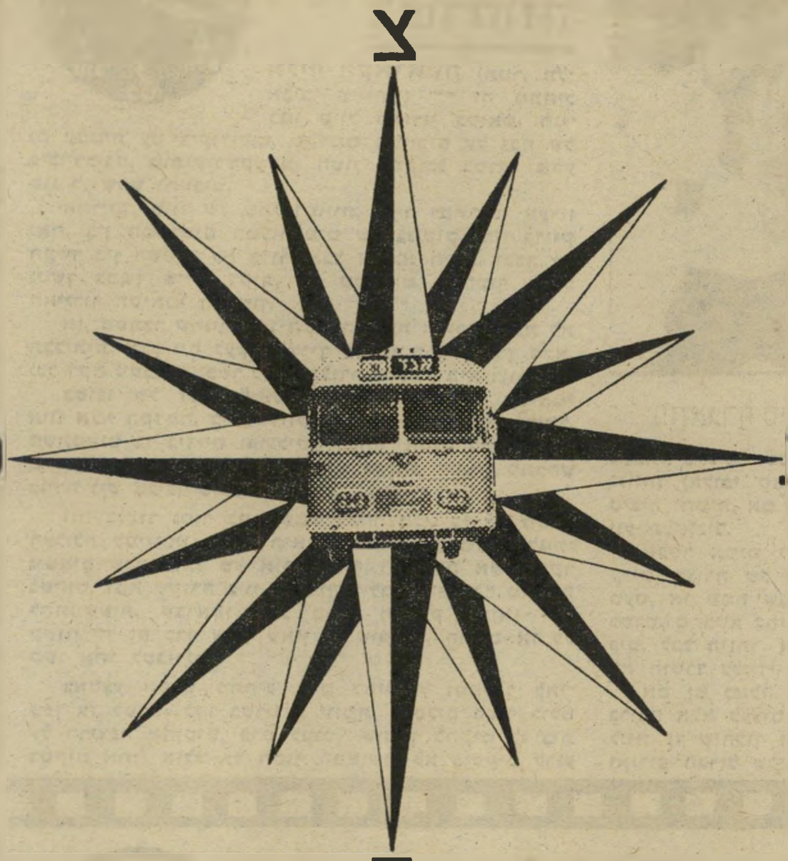

כל הדרכים מובילות לאגד

המחלקה ליחסי ציבור

דחף

אם עור גופך יקר לך כמו עור פניך...

מיס דרמפון

סבון **היופי** ללא סבון של "תיא"

באור-ורשבסקי

רחל מרחלת על כל העולם

שרונה מרש ועמק פרי מתגרשים?

בפתאומיות ובדראמטיות — למרות שבדממה — עזבה בשבוע שעבר **שרונה מרש** את הארץ, את בעלה, ואת תקוותיה הוורודות.

לפני שנסעה, עוד הספיקה לספר לידידה, כי היא תבקש גט מבעלה, **עמק פרי**. עמק, גרוש לשעבר ואב לבת, המגיעה כבר לפרקה ואינה רחוקה מגילה של שרונה, הוא כידוע במאי טלוויזיה מוכשר עם חמון שאפתנות ליצירות אמנותיות. שרונה, מי שהיתה נערת ישראל הראשונה של הירחון את, היא דוגמנית מצליחה ויפהפיה, הדומה דמיון מפליא לשחקנית הקולנוע ההוליבודית, קנדיס ברגן.

מה גרם לצעד המפתיע? אין ספק שמה שקרה, היה נורא ואיום, אם גרם לשרונה זעזוע עמוק כזה.

שכן שרונה, שהתחתנה עם עמק לפני שנתיים, חלמה כל ימיה על דבר אחד: להקים בית ולגדל משפחה. למרות שהיא אחת היפהפיות הגדולות בארץ, וזכתה בתואר בת־הנעורים הבינלאומית, לא התעניינה שרונה בקאריירת־זוהר. ילדותה הקשה, וגירושי הוריה, העמידו בפניה חלום אחר: בעל וילדים.

מה גרם לה אם כן לוותר על החלום, ולעזוב את הארץ כמוכת־אמוק?

השבוע, לא דיברה שרונה. לדעתי, ספק גם אם תגלה את האמת אי־פעם בעתיד. כי היא מסוג הבחורות שלא מגלות את צרותיהם ברבים.

גם עמק, מצידו, לא גילה הרבה. בדירת שני החדרים של הזוג, נראה הוא השבוע עגום למדי, למרות הצלחתו בשני סרטיו האחרונים: „ייתכן שאני זה שאבקש את הגט, לא שרונה," אמר לי. „אבל אלה מחשבות לעתיד. כרגע, אנחנו לא מדברים על גט. שרונה נסעה לפרנקפורט, אל אביה, שהוא מנהל סניף אל־על בגרמניה, בעניינים אישיים."

עמק פרי —

ולאחר מחשבה, הוסיף: „אבל אם היא תבקש גט — היא תקבל אותו."

מה לכל הרוחות קרה שם?

— ושרונה מרש

הצלה, ברגע האחרון

לאחר רומן ממושך עם **מזכירת המנכ"ל**, החליט **היועץ הכלכלי** של חברת־הבנייה הנודעת להתגרש **מאשתו**, להינשא לאהובתו. היתה זו לו משום כך הפתעה לא נעימה, כאשר אשתו בישרה לו, בתגובה, שהיא בהריון.

אלא שלא גבר כיועצנו יסוג בפני קטנות כאלה. הוא הפעיל על אשתו לחץ קשה, הבהיר לה שבשום פנים לא יחזור לחיות לצידה. לאחר מאבק ממושך, נכנעה זו, הסכימה לבצע הפלה.

היועץ שמח, המזכירה שמחה, ורק האשה היתה עצובה.

אלא שהבמאי הגדול בשמיים גרם לתפנית בתסריט. ערב אחד, קיבלה המזכירה טלפון מהיועץ שהתוכניות השתנו: הוא לא מתגרש.

הסיבה: צילום הרנטגן לקראת ההפלה, גילה שלאשתו יש שלישייה.

בהריון, אבל לא סבתא

אם כן, כמו שסיפרתי לכם בשבוע שעבר, נמצאית אשת־החברה התל־אביבית **מלכה'לה רוזנשטיין** בהריון, (העולם הזה 1847), למרות שלא תצליחו לראות את זה עליה, בינתיים. אבל בניגוד למה שסיפרתי, היא בכלל לא סבתא.

אז תשאלו, איך עשיתי ממנה סבתא, אם היא לא כזו? גם כאן מסתתר סיפור קטן — ואפילו יותר גדול מקטן — אבל הוא יצטרך לחכות ליום־עברה.

כרגע, נסתפק בעובדה שמלכה'לה היא כיום, בגיל 38, רק אמא זוהרת, ושבתה הבכורה, הנשואה זה שנה וחצי עדיין לא עשתה אותה לסבתא, ואפילו לא מתכוננת.

אז בהזדמנות זו, אני מרשה לעצמי לאחל לה שהיא כן תעשה אותה, ובמהרה.

את מקומה של **ג'ולי כריסטי**. לא על הבד, אלא בליבו, אם זה המקום המדוייק, של **וואַרן ביטי**. שום דבר מיוחד, אתם יודעים.

ומה עוד? **יהודית פרי** מאושרת מאוד בנישואיה, ובבתה החדשה. אחותה, **דליה פרי**, עדיין ממתינה לאושרה שלה, מחכה שהאמריקאי הנשוי שלה יתגרש

ויקטור התחתנה

כלומר, ויקטוריה. **ויקטוריה בינהקר**. שנולדה כגבר בשם **ויקטור**, והפכה שמיים וארץ כדי להיהפך לאשה.

אז היא נהפכה, ואפילו נכנסה להריון (ההריון השווה מיליון, העולם הזה 1824). והשבוע, תאמינו או לא — גם התחתנה. ואפילו עם גבר.

ויקטוריה בינהקר

„זה היום המאושר בחיי," קרנה ויקטוריה, „סוף־סוף מצאתי את הגבר של חיי."

היתה זו חתונה כיד המלך. כל ברלין נכחה שם. הברלין החשובה, זאת אומרת. לא המרובעים. היו שם אנשי הבוהמה, ואמצעי־התיקשורת, וסטודנטים, וכל המושבה הישראלית, וכל בעלי הבארים המפורסמים, וכמובן החבר'ה הטובים — מאות סרסורים וזונות. וכולם כולם באו להשתתף, בפאר והדר, בנישואיה של ויקטוריה.

הנישואין נערכו במועדון־הלילה המפורסם **שפונדל לוק**.

הכלה שופעת־הממדים, שזה עתה חגגה את יום הולדתה ה־48, היתה לבושה בשימלת־ערב מפוארת, ועדוייה בכמה קילוגרמים טובים של תכשיטים — חלקם דווקא אמיתיים מאוד. היא קיבלה את פני אורחיה במחשוף־ענק — שהוכיח קבל עם־ועדה, במימדים סינמסקופיים, כי היא אכן אשה למהדרין — ובחיוך מלא שיניים יקרות: „תמיד שאפתי להיות אשה," חזרה והצהירה, „וסוף־סוף הרופאים עשו לי את זה."

באהבה גדולה, התבוננה ויקטוריה בבחיר־ליבה — בחור יהודי גרמני, הצעיר ממנה ב־25 שנה, וליטפה אותו בחיבה.

סידרת ניתוחי שינוי־המין עלתה לויקטוריה הון־תועפות, „אבל זה היה כדאי," קבעה הכלה בעלת שיער הארגמן הלוהט, לשעבר תושבת אור־יהודה, שהיתה לאשה גמורה מזה שנה.

מה תוכניותיה לעתיד? בין פתיחת בקבוק שמפניה למישנהו, מגלה ויקטוריה בקולה הגברי העמוק: „אני לא רוצה להיות עקרת־בית ולעמוד לבשל לבעלי. אני אפתח לו עסק, ושיעבוד כמו בן־אדם. אני כבר אשגיח שהעסקים ידפקו."

הבעל החתיך, נבוך קימעה מכל ההילולה, ניצב מהצד בחברת ידידים: „אני מאושר שהתחתנתי עם ויקטוריה," הוא מגלה. „אני מקווה שיהיו לנו גם ילדים."

בעלי לשונות רעות בברלין סיפרו שבתור נדוניה, הביא החתן נעים־הסבר את חובותיו עימו. אבל ידידים אמיתיים משוכנעים שרק האהבה הטהורה הביאה אותו אל החופה.

את ירח־הדבש ביקש הבעל הטרי לבלות, מסיבות מובנות, באיסטנבול דווקא. הכלה התנגדה לשמוע בכלל על תורכיה, והבעל, בג'נטלמניות גמורה, הסכים שהירח ייערך בכור־מחצבתה, רומניה.

הרבה ברירות לא היו לו, התערבו כאן שוב אותן לשונות — בהתחשב בעובדה שויקטוריה היא זו המחזיקה בפנקס הצ'קים.

אה, זה לא משנה. העיקר שיהיה במזל־טוב, ויק.

התייאשה מהגברים

ותיקים שנזדמנו בשבוע שעבר לפיאנו־בר התל־אביבי, זכו להפתעה נעימה, כאשר נתקל מבטם בעלמה השחרחורת, העגלגלה, שישבה צוחקת וצוהלת בקולי־קולות במרכז חבורה גדולה באחת הפינות. לאחר מבט נוסף, התברר שהגברת לא רק דומה **למיקי בן־קיקי** — אלא זו באמת מיקי בן־קיקי.

כן, היא הגיעה. ממש. בתוספת תשעה קילו, שנראו עליה במלואם, אך לא הפריעו לה להיראות זוהרת ומשוחררת מדאגה. נערת־הזוהר התל־אביבית לשעבר, שעקרה לניו־יורק והסתדרה שם די יפה דווקא, קפצה לביקור קצר במולדת. היא באה בלוויית אחיה לחגיגת בר־המצווה של בן־אחיה, והביאה עימה את החדשות האחרונות מהגולה.

בקשר לעצמה, לא היו לה שום חדשות. הכל כרגיל, תודה. כרגע, היא ממלאת כבר, כדי שיוכלו להתחתן.

מיקי עצמה לא חושבת כלל בכיוון הזה. היא בכלל התייאשה כבר מהגברים, גילתה לי. גם שם, גם כאן. אין עם מי לדבר. הסחורה שהיתה פעם, נעלמה ואיננה, ותוצרת חדשה — אין. היא פשוט באה לבר־מצווה, ולקנות בית קטן, כמו כל הישראלים שמגיעים מחו"ל, וזהו.

אז שיהיה זהו.

מיקי בן־קיקי

צלם העתון הרוסי „קומוניסט", שעלה ארצה, הצליח

מרוסיה בעירום

„למדתי אצל הזקן בוקום, בגיל 16 התקבלתי לעבודה כפוטו־רפורטר בעיתון המקומי של המפלגה, קומוניסט. שם, צילמתי פורטרטים: פועלים ופועלות בעבודה."

ארבע שנים לאחר מכן עבר כרמל עם משפחתו לעיר ווילניס, בליטבה. שם התחתן לפני שנתיים, עם חנה, אחות־רחמניה.

הוא התחיל לעבוד בצילומי־פירסומת. היה מצלם בקבוקי־חלב, פרות, ילדים שותים חלב, לכרזות פירסומת בסופרמרקטים עירוניים.

בשנים האחרונות שלחה משפחתו מכתבים לגורמים שונים מחוץ לגבולותיה של בריה"מ, כדי לבקש עזרתם לעלות לארץ. התוצאה: כרמל סולק מעבודתו.

חצי שנה הסתובב ללא עבודה. אשתו היתה אז בהריון, בחודש החמישי, ובני הזוג חיו מהחסכונות הצנועים שלהם.

„תצלם פועלות, לא חתיכות"

כרמל היה חבר במועדון הצילום המקומי, פוטו־קלוב. כ־20 צלמים היו חברים במועדון זה. המועדון היה מוכר גם בחו"ל, וחבריו היו מקבלים הזמנות מארצות שונות להשתתף בתערוכות־צילום בינלאומיות.

„פעם, מספר כרמל," באו כמה מיליצ־יונרים למועדון שלנו, ובדקו במה אנו עוסקים שם. הם ראו את צילומי־העירום שלי, ושאלו אותי מדוע אני לא מנסה ל־

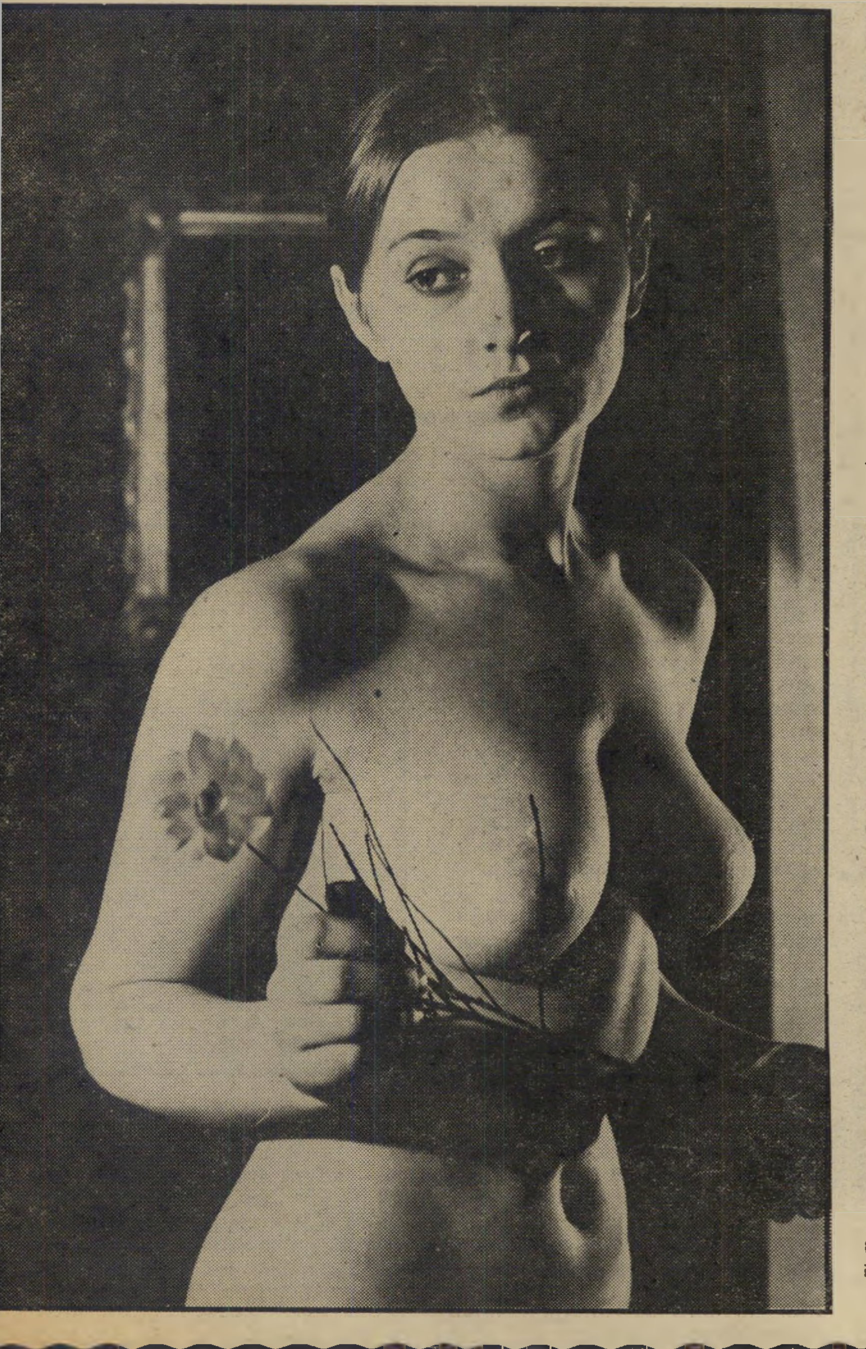

„קומוניסט" במשך ארבע שנים עבד כרמל סקוטלסקי כצלם **בקומוניסט**, ביטאון המיפלגה הקומוניסטית בעיר לטיפא. כשהיה כבר בגיל 16, התחיל ללמוד את חוקי הצילום בעירום. „נאמר לי לצלם גיבורי־עבודה, סטחנוביצ'ים, מפעלים — אך אני אהבתי לגלות נשים עם גוף יפה, ולצלם אותן."

„הרוסיות **אוהבות** להצטלם בעירום. כ־90% מהבחורות שהצעתי להן להצטלם בעירום ברוסיה — הסכימו להתפשט לפני המצלמה שלי. וזה — אחרי יום־יומיים של היכרות."

כרמל סקוטלסקי (24) עלה לפני חודשיים מרוסיה — והצליח להבריח אוצר נדיר: צילומי־עירום של צעירות רוסיות. הוא נשא עימו שתי מזוודות זהות בצורתן. באחת מהן היו חבויים הנגטיבים. הוא הצליח להחליפן, בשעת הבדיקה במכס — וכך זכה העולם המערבי לאחת ההצצות הראשונות שלו על עירום סוציאליסטי טהור.

כרמל נולד בליפאה. אביו שען, אמו מורה לספרות. לפני 17 שנה, המשפחה ביקשה לעלות לארץ, לפני חודשיים זכתה. בגיל 14 התחיל כרמל להתעניין בצילום:

חלק מהטבע „גוף האשה הוא חלק מהטבע. כמו שאין מה להתבייש בטבע, אין לסגור את העיניים כשלפנינו צעירה יפה ערומה. אני אוהב נשים יפות, ולא יכול להתאפק לצלם אותן. בתמונה משמאל: „הפרח והשדיים של נטאשה — פוטו־קומפוזיציה," מסביר הצלם כרמל סקוטלסקי.

להבריח משם תמונות עירום של רוסיות

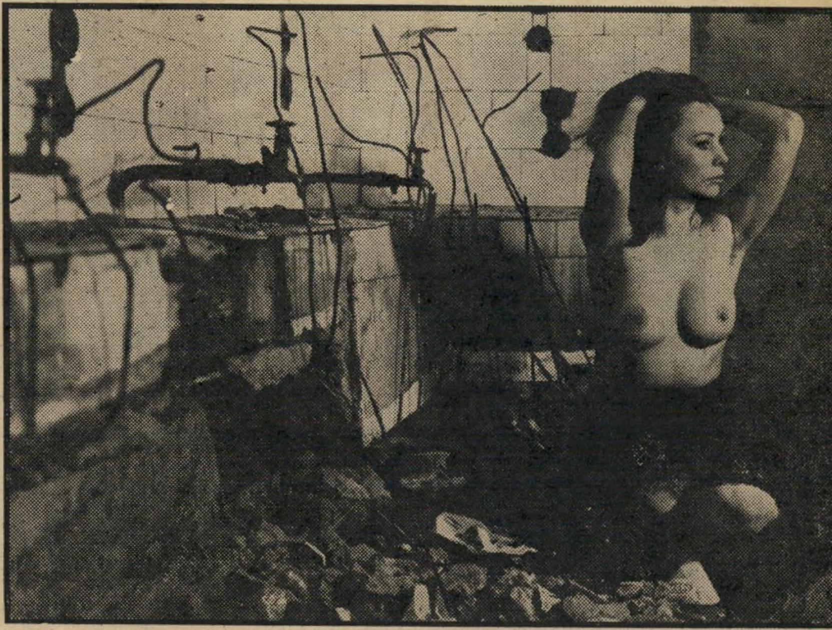

אדריכלית בחורבות

האדריכלית בין הריסות מעבדת־הצילום: „פוליה הסכימה להצטלם מייד במקום, בין הצינורות השבורים, הברזלים החלודים וההריסות. היא הבינה אותי מהרגע הראשון.”

צלם יותר טוב, במקום נשים בעירום, פועלות ומכונות משוכללות וגיבורי־עבודה. זה סוג של צילומים שהעם רוצה לראות, אמרו לי, ולא בחורות ערומות. יותר טוב בשבילך אם תתעסק בסוג זה של צילומים, ולא בעירום׳, הזהירו אותי.”

כרמל לא התרגש: „אני צעיר, אני אוהב נשים יפות,” הוא מחייך. „אני אוהב לראות אותן גם בעירום. גוף האשה הוא חלק מהטבע. לכן, יש להראות אותו להמונים.

„היינו מקבלים, במועדון פוטו־קלוב בלטיפא, את פוטו־רביו מצ׳כוסלובקיה. בחוברת הזו היו גם צילומי־עירום. היתה זו החוברת היחידה מסוג זה שקיבלנו. כך התחלתי להתענין במה שקורה בצילומי־עירום במערב. התעניינתי לא כדי לגנוב את הרעיונות, אלא כדי לחפש דרכים חדשות בסוג זה של צילום. אני לא מתעניין בפורנוגרפיה. ישנם צלמים ברוסיה שמצלמים תמונות פורנוגרפיות. החוק חריף איתם מאוד. צילומי־עירום אמנותיים אין החוק אוסר — אך לוחשים לך באוזן, שלא כדאי לך להתעסק בזה.”

איך השיג כרמל את דוגמניות־העירום שלו במולדת הסוציאליזם?

„פשוט מאוד. הייתי הולך ברחוב ורואה בחורה יפה. הייתי מתקרב אליה, ומבקש לצלם אותה. הייתי מראה לה תמונות שצילמתי קודם. יש לי כושר שיכנוע, והן היו מסכימות.

„מקומות הצילום היו מרתפים, מעבדות־צילום עזובות, ושטח בלי מטיילים. „בכלל לא היו לי בעיות עם הבנות שרציתי לצלם בעירום. הן לא שאלו אותי מה אעשה עם התמונות שלהן, אלא סתם נהנו להתפשט בפני המצלמה. כמובן שהייתה להן תקווה שפעם התמונות שלהן תגענה לתערוכה בחוץ־לארץ.

„לא שיקרתי להן”

לא שיקרתי להן. היה להן סיכוי טוב לכך. אני השתתפתי בתערוכות־צילום בינלאומיות רבות. ב„סלון החמישי לצילום ביוגוסלביה (1968). זכיתי במדליית־כסף עבור צילום של בחורה בלונדית, מכוסה בחלוק שחור, מגלה אחד משדיה. השתתפתי גם בתערוכות־צילום בינלאומיות בבלגרד (1968); הסלון הרביעי הבינלאומי לאמנות־צילום, במוזיאון סנט־דניס, ב־1970. ותערוכות בינלאומיות בהונג־קונג (1969), בבולגריה (1969), ובספרד.

„כמובן שלא נתנו לי להשתתף אישית בתערוכות האלה מפני שהייתי יהודי שהגיש בקשות לעלות לישראל. אך השילטונות לא יכלו למנוע ממני לשלוח את התמונות לתערוכות בדואר.”

בין הבנות שצילמתי היתה נטאשה, בחורה עדינה, בת 20, שעובדת כתופרת. צילמתי אותה בהרבה הזדמנויות, בקומפוזיציות שונות. נטאשה היתה קלה בצילומים, בחורה עם טמפרמנט.

והיתה פוליה, אדריכלית, בת 26. היא הסכימה להצטלם בעירום מיד לאחר שהצעתי לה זאת.

והיתה סבטלנה. מה אני יכול לספר על בלונדית יפה בת 18, בעלת גוף נהדר, שהסכימה להצטלם בעירום אחרי משא־ומתן מעייף של שנה? היא עבדה כזבנית בחנות של הרשת המסחרית העירונית, והיתה המודלית העקשנית ביותר שלי. אבל בסוף הסכימה.”

כיום, לומד כרמל במרכז־הקליטה של הסוכנות בבית־בוסל, ומקווה להמשיך בצילומי־העירום — הפעם בלי שילחשו איסורים באוזניו. „הגיע הזמן שאצלם קצת יהודיות בעירום,” הוא מתחייך: „ברוסיה, צילמתי רק רוסיות, אף פעם לא יהודיות.”

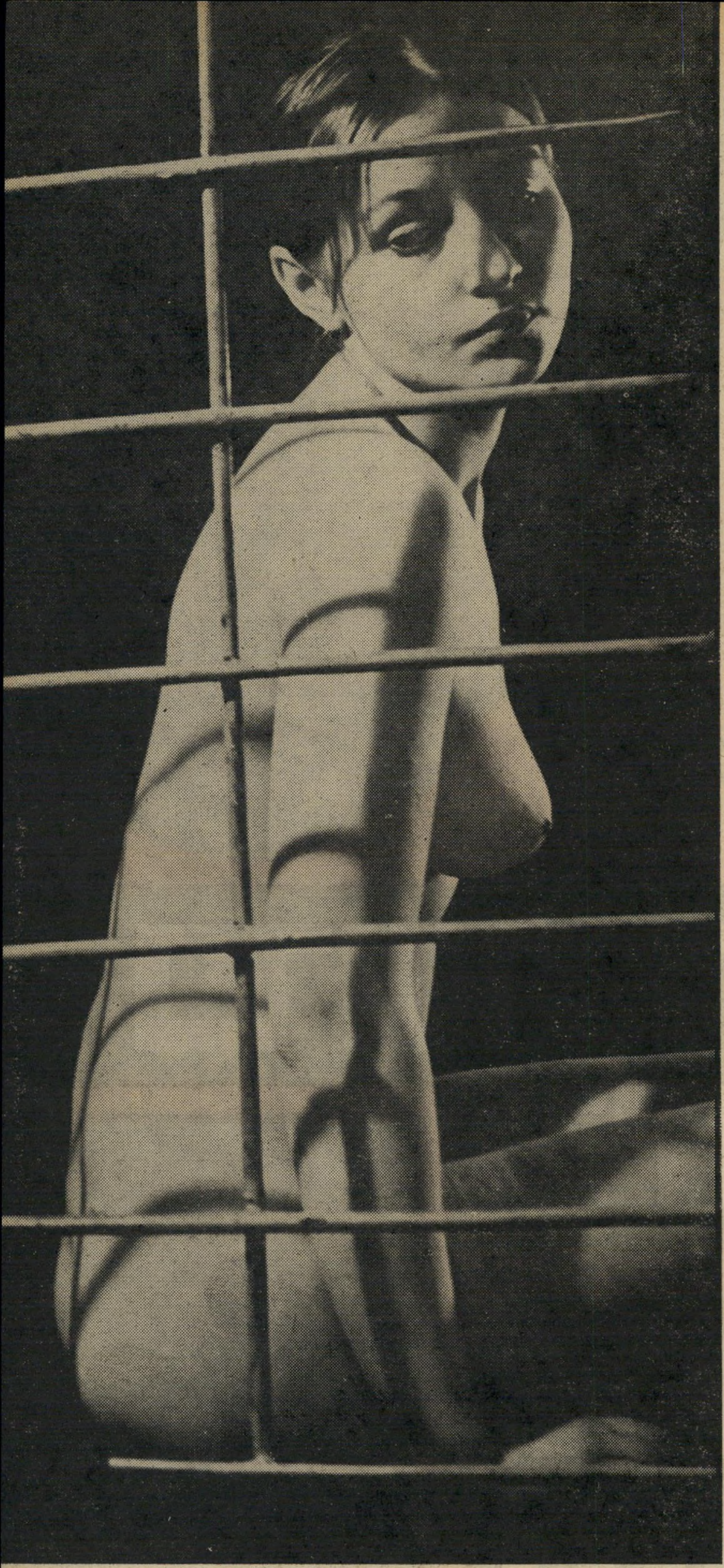

שלח את עמה

נטאשה, תופרת בת 20, הצטלמה בעירום אצל כרמל סקוטלסקי עשרות פעמים. היא היתה הדוגמנית הטובה ביותר שלו, הסכימה לשתף־פעולה מהרגע הראשון. שם הקומפוזיציה „מאחורי הסורגים”.

בלונדית על הגג

סבטלנה בת ה־18 הסכימה להצטלם בעירום בדירת־הגג שלה, רק אחרי שנה של מאמצים. המוכרת הבלונדית מלטיפא גילתה עקשנות למופת, אך כרמל רדף אחריה בעקשנות רבה.

המחיר 2.25 ל״י כ״ח שבט תשל״ג, 31.1.73

הזה

רות דיין

מספרת על אהבות

משה דיין

פרשת רחל רבינוביץ

פרשת הדסה מור

פרשת אלישבע